

APHORISMORVM

HIPPOCRATIS COL *Rebaudi*
DISPOSITIVA

METHODVS

Exquisito Doctrinæ Ordine
instituta.

Et Segmentis quatuor comprehensa.

QVÆ

DOCTRINÆ MEDICÆ

CONSERVATA QVÆDAM EST

SYNOPSIS *numpidi*

COMPLECTENS ILLVSTRIORVM

PRINCIPIS MEDICORVM

THEOREMATVM

SENTENTIAS { *DIAGNOSTICAS*
PROGNOSTICAS

MEDENDI LEGES

& Decreta saluberrima.

Opera & Studio I. Æ. MARIN. Dⁿⁱ. Medici

PARISIIS,

Apud LVDOVICVM BOVLLENGER, *via*

Iacobxâ, sub signo S. Ludouici.

M. DC. XXXIX.

THE NEW YORK

LIBRARY

OF THE

ALBANY

AND

WATERBURY

LIBRARY

OF THE

ALBANY

LIBRARY

OF THE

ALBANY

LIBRARY

OF THE

ALBANY

LIBRARY

OF THE

ALBANY

LIBRARY

OF THE

ALBANY

D. D O M.

C. BOVVAR D

CHRISTIANISSIMI

REGIS LODOICI XIII.

Consiliario & Comiti Archia-
trorum Illustrissimo

FOELICITATEM PERPETVAM.

*ARA & exi-
mia fuit Ale-
xandro Ma-
gno (Comes Archiatro-
rum Illustrissime) ex tot
insignibus olim scriptori-
bus Homeri commenda-*

EPISTOLA

tio , Scipioni Africano
Xenophontis , Augusto
Imperatori Virgilij , &
Alphonso regi Arrago-
num mira Tullij laus &
existimatio. Quo qui-
dam illustrium Autho-
rum censu & studio ,
Magni illi Principes ,
literis ornatissimi , pra-
clarè videntur sanxisse,
vnius cuiusdam in qua-
vis disciplina ineundum
sibi ex plurimis euoluen-
dis Antesignani delectū,
in cuius eruditione Mu-
sarum studiosos elabora-

EPISTOLA.

re insigniter seduloq; im-
morari sit opera pretium.

Horum itaque exemplo
laudatissimo cuius lau-
ream Apollinis ambien-
ti sacra illius artis Anti-
stes, summusque Meden-
di Dictator Hippocrates,
maximè omnium enixè
perscrutandus, utpote

qui ποτὶ ὧν αἰτῶν ἔλας ἀμείων, ^{multis} ^{alio. 2. 11. 12.} ^{et}

solidiori scientia specta-
tissimus, laudem primam
merito consequatur, cu-
ius ad aram, tanquam
Limētini cuiusdam Dei,
omnis Medendi norma

EPISTOLA.

attentè examinari de-
beat, adeoque huius Do-
gmata, velut summi in
arte Legislatoris atque
Ducis, excoli mereantur.
Istius autem salutiferae
artis Genio, quia prae cun-
ctis familiariter te appli-
cas, Vir Illustrissime, nec
non eminenti eius doctri-
na in excelsum emicas,
disertè itidem ac velut è
suggesto praescribis, ut
omnes Medicinae stadiū
percurrētes ad eum haud
fallente luminis acie col-
liment scopum, Et tua

EPISTOLA.

amulatione freti, magni
 illius fluminis perennes
 ortus adeant, cuius nem-
 pè fontibus purissimis, po-
 tius quàm Neotericorum
 lacubus aut rinulis sit fas
 oblectari; etenim

Dulcius ex ipso fonte
 bibuntur aquæ.

An ijs reuera mysterijs,
 quæ tu ex communi illo
 Medicorū Apolline plus-
 quàm alius hausisti, excultâ
 peritiam supra cōmunem
 sortem euehis? An istis
 legibus Spartam quam
 nactus es, Regiæ Maie-

EPISTOLA.

statis salutem fœliciter
sospitem tueris atque con-
tines? ac demùm orna-
tissimi ordinis sublimi
fastigio sine fastu emines?
Quibus ideo meritis ho-
noris insignibus illustrem
te magnopere suspicienti
mihi, in votis fuit præ-
clariora Divini Senis de-
creta & oracula, quæ te
veluti meritissimum Va-
tem agnoscunt, nomini
tuo consecrare. Etsi enim
quiddam duntaxat, vel
tenuissima ingenij filo cõ-
textum, his meditari va-

EPISTOLA

leam, , quod à te versa-
tissimo, ne nummo qui-
dem plumbeo sit aestimā-
dum (cūm forsā impru-
dentius rei ornatissima
spero addere ornatum &
Apellæ Veneris tabu-
la quid elegantius imi-
tari:) Istud nihilominus
quamvis expendere a-
deoque censorie animad-
versioni tuæ, me famæ
discrimine subiecerim:
hanc tamen aleam subij.
Optima namque spes fuit,
te conatus nostros profi-
ciendique studium senili

EPISTOLA.

tua, & æquanimi prudentia spectaturum, qua, velut Palladis agide tutus, iudiciorum asperitatem, elatamque multorum despicientiam præterij, ut qui te unum fauentem habere Roscium, potius quàm totius theatri plausum referre maluerim.

Patiare itaque (Archiatrorum Comes Illustrissime) hoc leuidense munus amplitudini tuæ, velut quoddam obseruantia mea deuotissimæ

EPISTOLA.

monimentum sacrari,
haud renuentis sanè nec
inuiti Apollinis mihi spe-
cimen eximium : Ego
verò in gratiam, tam
splendida humanitatis
tuæ, præcellenti ingenio
claraque doctrinâ liquido
in te perfusa, ore Me-
nandri canam.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΜΕΝΑΝΔΡΟΥ

Ως ἡδὲ σὺν ἑσὶ χρεῖταις κεχα-
ρισμένῃ.

Interim felix viue, &
ingentibus tuis erga Re-
gem, vniuersamq; Gal-
liam meritis excelsum

EPISTOLA.

*tibi nomen , & decus
augere non desine , cuius
haud nusquam*

Cultor studiosissimus

AE. M.

AD LECTOREM
CANDIDVM,

DE

METHODI
HUIVS RATIONE

ET

INSTITVTO.

PRAENOTIO.

LAROS artium In-
uentores, Cultoresque
eximios adeo magni-
fica honoris commen-
datione prisca exorna-
uit aetas, vt non modo
foelicem illis *ἥμα*

Vigil. 6. x-
neid.

αἶμα sedem in amoenis Elysiorum spa-
tiis post vitam elixerit, sed praeterea
multos tanquam Heroas in coelum eue-
ctos, thuris honoribus dignata sit. Non
minori vero tum splendore claruere, Me-

dicinæ Mortalium fauissæ Authores celeberrimi, Immortalium quoque censu & cultu peramplè venerati; cum nempe Apollinem, primum illius opificem ex cælituum ordine perennis fama cecinerit, eiusque filium altiori itidem & sanctiori honore coluerit. Nec mirum id censeretur cum per se omnino sacra sit Medendi disciplina. Quæ tanquam *Vita Sernatrix inclita, Natura auxiliatrix benenola, Sanitatisque Imperatrix & regina* ad diuini Numinis præstantiam propius cæteris accedit, & ideo humanæ mentis vim Inuentricem altiori gradu transcendit; vnde haud immerenter arcanorum eius scrutator sacrorumque præstis *Ἰντρος* dictus est *φιλόσοφος ἰσίδης*. Huius vero imperitæ cælitus doctrinæ salutiferæ, in artis primùm Syn- tagma speciemve conditæ, laurum in æternum florentem retulit Diuinus Hippocrates ab omnibus retro sæculis celebri hoc diffusæ laudis nomine commenda- tus, ac demùm Præoniæ artis Mystæ sa- cratissimi gloria perillustris, quippe qui tanquam Naturæ genius acerrima dis- quisitione mentis & obseruatione sagaci huius adyta rimatus penitissimè, Primus Medicinæ leges Naturæ consentaneas sanciuerit, & post hominum memoriam Edicta medendi saluberrima condiderit, Rudiores etenim & informi specie de- prehensam in natalitiis disciplinam, ex- triuuiis ad Gymnasia reuocans, sic hono-

Ἰντρος ἰσίδης

Hippoc. lib.
περὶ εὐ-
χρημοσύ-
νης.

Plin lib. 36.

rifice excoluit, ut doctis Musarum Exercitiis, literisque adiungere aggressus hanc ab humili ductam, ad insignem perfectionem euexerit. Scripsit vero & in obsignandis operibus eiusmodi fuit dictionis ratio, ut ἀνυδής & conciso, attamen acuto dicendi stylo diuina animi sensa protulerit, & arguta breuitate, solidam doctrinam ac authoritatem philosophicam sapere videatur, In eoque heroes & semideos imitari, quos aiunt ὑψάρχεις ἔμμεναι, loquendi maiestate verborumque pondere in dicendo valuisse, ut de hoc aptissime effceri queat, Quod ab Homero de Menelao proditum.

Dignitate

*Aquas hys
Johann. filii
alt. cogit*

Iliados 3.

ἐπὶ Ἰλιάδην ἀρόρενε παῦρα
μὴν, ἀλλὰ μάλ' αὖ λυγρὰς, ἐπὶ δὲ πο-
λύμυθον

Verum inter plurima, summi Medendi præsulis monimenta, cuncta equidem mirè suspicienda, non postremam mereri gloriam Aphorismorum libros, & inter germanos illius foetus primo censeri ordine, percrebuit, His namque non modo in verbis, genuina authoris & in phrasi plane HomERICA, locutio est conspicua, dictionisque concisa proprietas, sed & in eruditione dogmatum salutarium vbertas, grauitas sententiarum, præstantia iudicii, denique solidæ & antiquæ doctrinæ fulgent lumina, ut de his sermonem faciens Suidas dixerit eos εὐρεσιν ἀντὶσπινὴν ὑπερβαίνεσθαι, Ne-

quicquam enim ex antiquorum scriptis facile est inuenire, quod adeo sit in ore omnium & ad incudem verum censeatur, atque *Aphorismi Hippocratis* ut etiamnum plerique cum rem aliquam tanquam verissimam asserere cupiunt, Aphorismis æquiparent. Tanta idcirco in Medicorum disciplina, hinc accessio sit atque dignitas, ut doctrinæ totius semina, mole quamuis exigua, viribus tamen ingentia, velut flosculi, ex amœnis Hippocraticæ scholæ hortis elegantissimi, velut saluberrimi fructus ex Medica lauro excerpti, denique tanquam geminæ pretiosissimæ ex vasto medicinæ pelago erutæ æstimari mereantur; Quare cum percelebris adeo sint famæ atque pretii; sanè Hippocratis omnibus præclaris reperiis spectabili dignitate præmittendi, eodemque numero, ac in Mathesi, Euclidis elementa perhibentur, & in cæteris disciplinis, Principia, Philosophorum axiomata, prudentum responsa, Legislatorum Decreta, virorum illustrium apophthegmata, sic in Medicinæ scientia censendi Aphorismi; A quibus scilicet præcipuis Artis theorematibus, vniuersæ medendi præcætionis operibus, velut à sole lux oritur & agendi certitudo accedat. Porro eiusmodi operum laudato artificio, Methodi dispositinæ speciem dignum est expendere, quandoquidem arte sine methodo nil inertius omnisque disciplina splendorem methodi & gratiam, apte sibi de-

beat adſciſcere, πᾶσι δὲ τέχνη, ἃί Hippoc. lib.
 μὴ μὲν αἰγροκαρδεῖας καὶ αἰγροσύνης, περὶ ἐν-
 κακύνουσιν μέθοδ' ὅτις εἶσαι τεχνικὴν χειροσύνης
 ἐργάζεται, In eo propterea, totius artis
 inſignioriſermone, velut anguſto quo-
 dam Systemate atque compendio, venit
 obſervatione digniſſima, vt doctrinæ
 tam præcellenti ſua conſtet venuſtas ele-
 ganti ordine concinnata. An vero ab
 Hippocrate in condendis Aphoriſmo-
 rum libris fuerit inſtituta, doctrinæ Me-
 thodus, liſ eſt, inter eruditos, artiſque
 præſtantia etiamnum inſignes viros,
 Galenus enim Methodi cultor omnium
 ſtudioſiſſimus & Hippocratis Dogmatum
 Illuſtrator egregius, hanc in commenta-
 riis nullatenus aperuit, Quod procul du-
 bio honoris ergo minime ſiluiſſet, ſi quem
 vt artis ducem habuit, ſic exactæ Metho-
 di textorem agnouiſſet, quinimo Hippo-
 cratem (vt & veteres) exquiſitum ordi-
 nem aut nondum intellexiſſe, aut asper-
 natum fuiſſe aſſerit. lib. de fracturis :
 Cui ſententiæ & magnæ vir authoritatis
 Mercurialis aſſentitur, qui nulla certa at- in Præſat.
 que continua & inter ſe commiſſa me- aphor. & in
 thodo digeſtos aphoriſmos, parum aut aphor 4.
 nihil conſectaneos eſſe ptodidit, ſed eo
 modo ab Hippocrate exaratos, vt pro va-
 rietate rerum in praxi vltro incidentium
 longo uſu compertarum in codicillos
 ſuos conſignati fuerint, abſque delectu
 & ordine. Alienz autem ex aduerſo, in-

stitere sententiæ, claræ notæ & conditionis insignes viri, inter quos videtur Heurnius, qui ab Hippocrate initam Methodum, in multis luculenter exhibuit, præsertim prima & tertia sectione ordinis quodam lumine adumbrata. Quod & Benedictus Bustamantes Hispanus suscepto opere promovere sustinuit, ac nuper modo Fogærolæus, qui Schematon artificio demonstrata methodo, inter omnes cuiusvis sectionis aphorismos ordinem veluti digito ostendere conatus est. Hisce autem virorum Illustrium dissidentibus iudiciis, si nostram fuerit fas innuere mentem, videtur sanè hoc ita componendum dissidium, ut omnis Methodi expertes & artificio ubique carentes aphorismos censere, factum videatur iniustius tanti viri existimationi atque laudi, cum ingeniosa & solerti Medicorum insignium indagine, fuerit quodammodo designata, neque enim velut cornix, aquilas provocare aggredior, virosque doctos tanquam vano labore delusos incessere.

Verumtamen Galeni & Mercurialis, magis standum reor estimationi atque iudicio, qui nullam disciplinæ methodum exactam statamque in aphorismis Hippocratem assecutum profitentur, ac interdum quidem videri ordinem, interdum vero nullum notari, omninoque nec Synthetice, analyticæ aut definitivæ methodi exquisitam speciem observari, cum aphoristicas sententias, subiecti vari &

diuerso scopo scriptas, nec mutuo sensu inuicem coherentes, simul & vniuersim sectio quælibet complectatur, eo modo vt legenti cuius methodi studioso minime inter senecti, apteque consentire videantur. Cùm igitur sic clarè innotescat, eximium Aphorismorum opus, dispositionis lumine minus quàm deceat præfulgere: At vero, caput artis sit, decere, quod facias, & eleganti methodo contexere, hoc propterea merito splendori & ornatui asserendum esse duxi.

Verùm cùm istud negotii, vulgari serie atque ordine præclarè institui nusquam possit, diuerso equidem aphorismorum nexu, & artificio moliendum æstimaui. Nec vero interim audaciz sum insimulandus grauitè, apud Doctos, quod Hippocratis Aphorismos pervertere aut tanquam peruersos arguere videar, Hippocratis siquidem ab omni ætate traditum ordinem laudo, & inuenta sapientum animi velut incitamenta complexus, inuentores honoris causa semper appello: At duntaxat, si quid possim Aphorismis illustrandis, hoc exili delineamento prodere est animus & post tot præclare commenta oculis omnium subiicere, (*ἀνεωγμένα μυστῶν δῦραι*,) Nec enim de posteris sic malè merita est natura vt illis inuestigandi aliquid occasionem præcluserit, & quamuis à veteribus omnia pænè sint comperta, hoc semper nouum fuerit, inuentorum ab

Suidas.

Seneca
epist. 64.

aliis scientia & dispositio.

Porò hæc nobis est in eo Methodi disposituæ consilio propositi ratio, ut doctrinæ ordo, in digerendis Aphorismis exquisitus & artis Medicæ dispositioni à Galeno proditæ, subiectique eius tradendi rationi congruus statuatur. Ad cuius scilicet exemplar belle expressa Medendi Decreta, artificiosè nexa diductaque cernantur. At verò cum de vniuersa Medicinæ obiecta materia Aphorismos minime agere liquido constet, sed duntaxat insigniori atque præcipua, nempe de Affectibus præternaturam & Consideratione Morborum, huius ideo subiecti visa sic mihi habenda ratio in tradendi methodo, ut (quemadmodum in quavis arte fieri consuevit, primum Cognitio subiecti comparatur, tum demùm Operandi ratio circa subiectum instituitur) simili modo Morborum Cognitionem inuenientes Aphorismi primo in limine, Medendi scilicet Theoremata seorsim distincta, tùm vero Sententiæ tam Diagnosticæ quam Prognosticæ, suis classibus diremptæ, denique Curationem prodentes Oiorismi, siue Medendi Leges serie collocentur, quo pacto non solum docendi norma, sed & agendi typo quævis disposita conspiciantur. Eiusmodi porro in genere constitutum ordinem, sic deinceps, in singulari subiecti cuiusvis mentione sum assecurus, ut sentias cognatione affiniq; complexu con-

Methodus
& institu-
tum autho-
ris.

nexos inuicem Aphorismos coniunxerim, & ad exquisitam intelligentiam è margine adnotatione breui illustrarim, data amplius opera vt latinus contextus sermone tersissimus eniteret, ad prolationem audiret suauius, & è Græcæ dictionis regione appositus cerneretur. Quæ sic obsignata artificii specie atque Methodo mira Diuini Senis doctrina, Iudicii vis atque præstantia, feliciter innotescet, & Synopsis quædam insigniorum artis medicæ præceptionum ob oculos versabitur, Cuius ductu tanquam certæ Cynosuræ, quicumque huic difficili & pulcherrimæ Arti, noui Mystæ vela pandunt procinctu facili poterunt ad Hippocratis doctrinæ notitiam appellere. Hoc nimirum ordinato rerum situ & apparatu Topico menti affulgebit ad clariorem intelligentiam perspicuitas, memoriæ ad capiendum dexteritas, in Consiliis inueniendis optata ratio & auctoritas, denique in Medendi Praxi, pro vsu postulante Aphorismorum inuentio facilis & expedita subiicietur. Desiderari quidem amplius, in eo cœpto, veluti Colophonem, haud inficias ibo, qui nempe ex Ratione, cuiuslibet Aphorismo subiuncta imponi potuisset. Verùm hoc longè melius, ex tot præclaris in Hippocratem Commentariis Medicinæ alumni quæsierint, istud nihilominus ex votis aliquando præstandi expectatione (fauente numine) ductus, si hæc opella à limine statim detrusa,

Methodi
huius vtilitas.

repulsam apud artis studiosos patiatur. Quandoquidem ideo charissimis philia-
tris noster hic vnicè sacratus labor, (ne-
que enim artis proceribus quid dignum
edidisse magnificè de me censeo) eos to-
to animo supplex hortor, vt pari affectu
& beneuolentia, qua hæc nostri studii
vouetur signatura, eâdem acceptam be-
nignè amplectantur, nec si minus ex cu-
iusque sententia cumulatè fecero, male
affecti criminentur.

Primitias dedimus, quas noster agellus
habet,

Quales è tenui rure venire solent.

M O N I T V M.

PORRÒ Lectori beneuolo id aduer-
tendum velim, plerosque Aphorif-
mos diuersis locis & capitibus fuisse re-
petitos, atque vbi secundo reponuntur
Chara stere vario fuisse notatos, hoc au-
tem de industria præstitum norit, quod
scilicet Aphorismi nonnulli, variis quas
complectuntur partibus ad diuersa inter-
dum subiecta spectare valeant, adeoque
multiplici loco possint aptè appositèque
reponi, nè Lectori toties ad reuoluendos
Aphorismos ad idem subiectum perti-
nentes fieret negotium. Deinceps quo-
que monuero me numerum Aphorismi
cuiusvis & sectionem è qua depromptus

est, Aphorismo cuilibet subiunxisse, primo equidem numero Aphorismi & secundo cuius sit sectionis designato, ut scilicet unicuique sit fas, hos in ordine Aphorismorum vulgato perquirere, & à proprio loco vestigare. +

ap8. & galen. Inqui or rē
Hritatū breuiff. & orbin
ri non sibi

Ευσταθίου ορίσινος νωμίου
 Δοκ. Α. Α. Α. Α.

acrobizio legrego. Deficiente a
finis dno

acopiosos. plurimorum summatim
fanta auditio quae per ad
regulae tanta ab uno ordine

M E T H O D I

A P H O R I S M O R V M

Dispositiua Generalis Index,
hoc Schemate.

Aphorismi
Hippocratis,

Nonnulli
spectant ad
Affectuum
Præternatu-
ram.

Cognitionem

Generalem tum

1. Affectuum præ-
ter naturam, in
Genere.

Particularem.

1. Affectuum præ-
ter naturam in
specie.

Vel

Ætiologiam

Diagnosim

Prognosim

Therapiam.

Medendi
Methodum

Quæ

Vniuersim
consistit in
duobus, Sco-
pis, à Medi-
co exequen-
dis Nempe.

Scopo Vitali. 1.

Conseruatione

Naturæ Virium.

Dietæ subsidio
molienda.

Scopo curatiuo.

1. Ablatione Af-
fectuum præter
naturam.

Per REMEDIA
scilicet Contraria.

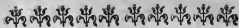
in eunda, quorum

Ætiologiam.		{ De Causis morbificis, at externis potissimum, tum etiam differentiis multis Morborum & Symptomatum.		p. 1
Simioticen. de signis insalubribus.		{ Diagnostici pauci in genere.		p. 28
		{ Prognosticis.	{ Prog. Criticis in genere.	p. 30
			{ Prog. Salutis & mortis.	p. 40
			{ Prog. Longitudinis & brevitatis, morbi.	p. 62
		{ Et signis Magnitudinis ac leuitatis, Morbi.		p. 65
Affectuum partium internarum.		{ Capitis.		p. 71
		{ Faucium.		p. 83
		{ Pectoris.		p. 85
		{ Abdominis.		p. 93
		{ Artuum.		p. 111
		{ Affectuum Mulierum	{ Non prægnantium.	p. 114
			{ Vt prægnantium.	p. 118
			{ Prægnantium	{ Vt Affectibus aliis cum viris communibus laborantium.
				p. 116
		{ Totius corporis, puta FEBRIM.		p. 139
Affectuum externarum.		{ Tumorum.		p. 128
		{ Vlcerum.		p. 132
		{ Vulnerum.		p. 155
		{ De fracturis autem & luxationibus. Aphor. nulli.		p. 147

Prima & præcipua, sunt CAUSARUM MORBORUM INTERNARUM REMEDIA, (nempe Contentorum Virtus corrigentia.) Et ex his præferim humorum redundantiam VACUANTIA, dicta Maiora Remedia, Puta		{ Sang. missio per venæsectionem.		
		{ P.		164
		{ Purgatio humorum qualitate vitiosorum, per Medicamentum.		
		{ P.		167

Alia Morbis ipsis, formaliter contraria, alia Symptomata grauia, mitigantia.		{ De quibus Aphorif. mi pauci,		
		{ P.		132

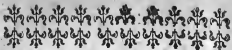

PROOEMIUM OMNIVM APHORISMORVM.

ITA BREVIS, Ars ve-
rò longa, occasio præ-
ceps, experientia peri-
culosa, iudicium diffici-
le. Non solum porrò, seipsum præ-
stare decet, necessaria peragentem,
sed & ægrum, & affidentes, & ex-
teriora.

Ὁ βίος βραχύς, ἢ ὅτι τέχνη μακρὴ,
ὁ δὲ καιρὸς ὀξύς, ἢ ὅτι πείρα τρα-
χεῖη, ἢ ὅτι κρίσις χαλεπή. Δεῖ δὲ ἑμὸν
ἑαυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιεῖντα, δι-
λὰ καὶ τὸν νοσέοντα, καὶ τοὺς παρτέοντας,
καὶ τὰ ἑξωθεν.

METHODI
APHORISMORVM
DISPOSITIVÆ

SECTIO PRIMA.

COMPLECTENS DIORISMOS
& DOGMATA

Ad Ætiologiam spectantia;

*Ac præsertim de Causis Morborum Præ-
ca: arcticis, siue Rebus non Naturalibus,
Corporis nostri Symmetriam immutan-
tibus, agentia.*

PRÆFATIO

Et ducti à Causis exordij ratio.

SAPIENTER qui-
dē præscripsit olim
Biātes philosophus,
Νόμ, καὶ τό τε ὁράτῃ, hocque
edicto præclarè sanxit, eos,
qui

PRÆFATIO.

qui vel in virtutum actionibus probè instituendis studiosè inuigilant, vel optimarum artium quoddam genus excolunt, præuia quadam rei agendæ notitia debere auspiciari: Quod sanè insigniter eos respicit, qui Arti medicæ, omnium illustrissimæ, suam dicarunt operam, quos scilicet præ-existente cognitione, velut duce, huius disciplinæ sacris initiari necesse est, ut saluti-feram manum mortalibus sint foeliciter porrecturi. At vero cum rei cuiusque notio, maximè ex causarum inuestigatione pēdeat, nulliusque parari scientia pos-

PRÆFATIO.

fit , nisi per eas exploratè
 quæsitæ sit. Sanè Medico,
 Naturâ quidem primùm,
 eamque cōstituentibus cau-
 sis erudito , & morborum
 demùm cognitionē medi-
 tanti, Causarum in primis
 quæ morbos concitant ob-
 servatio præmittēda. A cau-
 sis autem sic ducto exordio,
 Causarum externarum seu
 evidentialium corpori nostro.
 mox salubrium & insalu-
 brium primas obtinet spe-
 culatio Quarum prior & in
 creandis morbis efficacior,
 nobis obuiam prodit , CIR-
 CUMFVSVS AER. Qui nēpè,
 ab Hippoc. *lib. de Flat.* VI-
 TAE ET MORBORVM CAU-

PRÆFATIO.

SA perhibetur. Vitę quidem
 sanitatísque Causa conser-
 uatrix, eo quòd vita nostra
 maximè nititur spiritibus,
 hi autem ab Aëre respiratio-
 ne ac transpiratione attra-
 cto, velut pastu suo, refi-
 ciuntur. Hoc verò præstat
 munus, cum dispositione
 constitutus est laudabili,
 Qualitatum scilicet prima-
 rum clemēti temperie, Sub-
 stantię puritate, Motus cō-
 uenientis agitatione, Ven-
 torum lenium, suauitérque
 spirantium aurâ diffusus;
 Nullo vero interim inqui-
 namentorum & contagij
 seminum situ, nulla putre-
 dinis corruptela, aut vligine

PRÆFATIO.

est perfusus. Ex aduerso autem morborum Causa est effectrix, cum praua constitutione est affectus. Primo scilicet, Qualitatum primarum intemperie calidior est, vel frigidior, humidior aut siccior. 2. Consistentiæ vitio, putâ crassitie vel caligine obductus est. 3. Totius Substantiæ dissidio, cum putredinis lue, vel maligna pestilentique pernicie inquinatus. 4. Motu haud conuenienti, cum nimis concitatus est vel placidus. 5. Mutatione & alteratione varia & repentina, qua inæqualis fit & instabilis. *innot*
Hæc vero multiplex Aë

PRÆFATIO.

ris, Cœliuè morbifica dispositio, plurimis de Causis in Aëre procreatur, quarû numero prior est, TEMPO-
RVM ANNI QVATVOR VNI-
VERSALIVM VARIA CON-
STITVTIO, Veris scilicet,
Æstatis, Autumni, & Hye-
mis, à Solis motu maximè,
syderûmque nobilium ortu
& occasu distincta. 2. Cœli
particularis quædam tem-
pestas, serena aut imbrifera,
Australis vel Aquilonia, sy-
derum aspectu vario & in-
fluxu excitata. 3. REGIO-
NVM situs varius, à diuerso
Cœli partium respectu, ad
Orientem, vel Occidentem,
Meridiem aut Septentrio-

PRÆFATIO.

nem conuersus. 4. Loci cuiusdam particularis, seu ciuitatis, seu domus, diuersa positio, tum respectu Cœli eodem modo; tum etiam terræ (putâ ratione montium, edita vel depressa, vel Aquarum vicinia, humida & palustris, sicca vel arenosa.) 5. VENTORVM aura diuersa, Euri, Fauonij, Austri & Aquilonis à diuersis Cœli plagis efflata. 6. denique Aëri perfusa INQVINAMENTA aliena, siue sint contagij semina, syderum maligno influxu in aëra demissa, siue halitus nidorésque putridi, inferius à terra, vel aqua, cadaueribus aut plan-

PRÆFATIO.

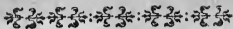
tis corruptis supernè eleuati. Quarum certè omnium Aërem immutantium Causarum solennis magis , & peruulgata est TEMPORVM ANNI QVATVOR DIVERSA CONSTITVTIO. Aër namque per tempora anni variè dispositus , corporis nostri *ἐν πρᾶσι* excellenter continentérque alterat , ex quo Morborum soboles magna solet oboriri.

Quare Hippocrates *lib. de Aëre , locis , &c.* ab exordio præcipit. QVISQVIS MEDICAM VVLT DISQVIRERE ARTEM , in primis , ANNI TEMPORA CONSIDERET , QVÆNAM SCILI-

PRÆFATIO.

CET ET QVANTVM SINGV-
LA POSSINT. De his vero
doctè in Aphorismis, etsi
haud multa edisserit, cæte-
ras autem causas attigit *lib.*
de Aëre, locis, & aquis.

APHO-

APHORISMI

DE AERE PER TEMPORA ANNI
CAVSARVM EVIDENTIVM

Corpori nostro salubrium, insa-
lubriumve præsigniori.

ET DE
MORBIS VARIIS

Ab eius aduersa constitutione
prognatis.

PROÆMII VERO LOCO

*Aphorismus generalis, hic Impositus; quo
statuuntur genera Causarum eviden-
tium insigniora, scilicet Aër
atque Dieta.*

NATURÆ quædam, &
ætates per alia tempora
& loca, & victus ratio-
nes, bona aut mala valetudine
constant.

Ex Aph. 3. sect. 3.

CAVSARVM
evidentium
insigniores
statuuntur.

• AER, tã ra-
tione répo-
rum, quam
locorũ, variè
dispositus, &
• DIAETA di-
uersa, / Qua-
rũ varietas
in specie,
quomodo
corporis altj
cõstitutioni,
(seu naturæ,
seu ætatis) sit
salubris, &
alia alteri in-
salubris, in-
fra docetur.

NATURARVM, quædam ad

A

AER
PER TEMPORA

PER ANNI
4. variè co
stitutus sta
tuitur, CAU
SA Sanitatis
aut Morbi,
pro diuersis
hominum
tēperaturis,

Æstatem, quædam ad hyemem, be
nè aut malè sunt constitutæ.

2. 3.

Τῶν φύσεων αἱ μὲν πρὸς θέρος, αἱ
δὲ πρὸς χειμῶνα εὖ ἢ κακῶς τρέφονται.

AER

PER TEMPORA VERO ANNI;

PER TEMPO
RA ANNI
VARIA, sta
tuitur CAU
SA modo sa
nitatis ac
morbi, pro
diuersis æ
tatibus, seu
tatum tem
peraturis.

Vere quidem & prima ætate, Pue
ri, & his ætate proximī, degunt,
valentque maximè: Æstate verò
& Autumno ad aliquam vsque
partem Senes: reliquo Autumno &
Hyeme mediam ætatem agentes.

18. 3.

Κατὰ δὲ τὰς ὥρας, τὸ μὲν ἥρος καὶ
ἄρχῃ τῆς θέρος, οἱ παῖδες, καὶ οἱ τε
τέων ἐχόμενοι τῇσιν ἡλικίῃσιν αἰετὰ πρὸς
διάρουσι καὶ ὑγιαίνουν μάλιστα. Τῇ δὲ θέ
ρεϊ καὶ τῇ φθινοπώρῃ μέχρι μὲν τινός,
οἱ γέροντες. τὸ δὲ λοιπὸν τῆς φθινοπώρας καὶ
τῆς χειμῶνος, οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσιν.

AER

MORBORVM alij ad alia tempo

PER TEMPO
RA ANNI
variè di po
situs, CAUSA
est, τὸ Mor
borum effe
ctrix, si tem
pora sint si
milis cum

ra bene aut male se habent, & quæ
dam ætates, ad alia tempora & lo
ca, & victus rationes.

3. 3.

Τῶν ῥέοντων ἀγῆαι πρὸς ἀγῆας εὖ ἢ κακῶς
παρύχασαι, καὶ ἡλιγῆσαι πρὸς ὥρας, καὶ
χῶρας, καὶ διαίτας.

IN CONSTANTIBVS. TEMPORI-
BVS, cum tempestiuè, tempestiua
fiunt, morbi stabiles & boni iudicij
accidunt. Inconstantibus autem,
instabiles & mali iudicij.

8. 3.

Ἐν τοῖσι κατεστῶσι καὶ ἐρίσιν ὡς ἀρχαίως
πρὸ ὥραϊ ἀποδιδῶσιν, ἐνσταθεῖς καὶ ἐνκρι-
νέες αἱ νύσσι γίνονται. Ἐν δὲ τοῖσιν ἀκατα-
στάτοις, ἀκατάστατοι καὶ δύσκριτοι.

MUTATIONES TEMPORVM,
maximè pariunt morbos, & in ipsis
temporibus magnæ Mutationes
frigoris aut caloris, & alia pro si-
mili ratione.

I. 3.

Αἱ μεταβολαὶ αἱ ὥρων μάλιστα πικ-
τεσι νοσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ὥρησιν αἱ με-
τάλαι μετέδωχαί ἢ ψύξις ἢ θάλαψις,
καὶ τὰ ἄλλα καὶ λόγον ἔστω.

A ij

morbis inté-
perici ; cum
Curatrix, si-
ue Remediū,
cū tempora
sunt Morbo-
rum intépe-
rici contrarij

CONSTITV-
TIO STATA
TEMPORVM
ANNI in tem-
perie sua,
CAUSA est,
tum genitrix
morbōrū si-
milium, ac
boni moris ;
tūm - Causa
facilis solu-
tionis & bo-
ni iudicij,
MUTATIO
vero & in-
constantia ē
contra.

MUTATIO-
NES ANNI
TEMPORVM
seu Incon-
peries Ma-
gnæ, & præ-
sertim Calo-
ris aut Fri-
goris, sunt
CAUSAE
morbōrum
præcipuæ.

MUTATIO-
nes quoque
sive altera-
tiones diur-
nae, Caloris
& frigoris.

IN TEMPORIBVS, cum eo-
dem die, modo calor, modo fri-
gus fit, Autumnales morbi expe-
ctandi.

4.3.

CAUSAE
sunt morbo-
rum simili-
um, nempe in-
qualium.

Εν τῇσιν ὥρῃσιν ὅταν τῆς αὐτῆς ἡμέρας
ὅτε μὴ θάλασος, ἐτεὶ δὲ ψύχθῃ γῆντιαι,
φθινοπωρινὰ τὰ νοσήματα προσδέχεται
χρῆ.

CONITIV-
TO sicca,
temporum
humiditati
collata, causa
est minus in-
salubris.

EX TEMPESTATIBVS ANNI,
in vniuersum siccitates sunt imbri-
bus salubriores, & minus mortife-
rae.

15. 3.

Τῶν δὲ κατὰ σάσιν τε ἐν αὐτῷ τὸ μὲν
ὅλον οἱ αὐχμοὶ τῇ ἐπομβρίῳ εἰσιν ὑμ-
εινότεροι, καὶ ἥσσον θανατάδεες.

MORBORVM
species Quo-
uis tempore
grassantes.

Et Prima
MORBI sicc-
itate immodi-
ca temporis,
excitari soli-
ti,

PER SICCITATES (magnas)
febres acutæ fiunt. Quod si annus
magna ex parte talis fuerit, qua-
lem tēporis statū effecerit, tales vt
plurimum morbi expectandi. 7.3.

Εν τοῖσιν αὐχμοῖσι πυρετοὶ ὀξέες γί-
νοντο. Καὶ ὡς μὲν ἐπὶ πλεόν ἢ τὸ ἔτος
τοιοῦτον εἶναι, οὕτω πλεὺν κατὰ σάσιν ἐποίη-
σεν, ὡς ὅτι τοιοῦτα καὶ τὰ νοσήματα τοιαῦ-
τα δεῖ προσδέχεται.

MORBI ab
humiditate
nimia tem-

PER ASSIDVOS IMBRES, Morbi
fere fiunt, febres longæ, alui pro-
fluua, putredines, epilepsiae, apo-

plexiæ. PER SICCITATES vero, Morbi tabifici, ophthalmiæ, arthritides, stranguriæ, dysenterici. 16.3.

porum pre-
creari soliti.

Νοσήματα ὅ ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρίῃσιν
ὡς τὰ πολλὰ, γίνετ' πυρετοὶ τε μακροὶ καὶ
κοιλίης ῥύσιες, καὶ σιπιδόσιες, καὶ ἐπὶ λη-
πτοὶ, καὶ σποπληντοὶ, καὶ κυστικαὶ καὶ τῶν
σιν αὐχμοῖσι, ροιδόσιες, ὀφθαλμιαί,
ἀρθρίπιδες, τραγγυεῖαι, καὶ δυσεντερίαι.

AUSTER auditū hebetat, caligi-
nem visui obducit, caput grauat,
corpus pigrum & languidum red-
dit: Cum itaque hic dominabitur,
talía in morbis ægróti patiuntur. Si
vero aquilonia fuerit tépeestas, tus-
ses fiunt, faucium asperitates alui
duræ, dysuriæ, horrores, laterum
& pectoris dolores; Cum itaque
hæc dominabitur, talía in morbis
expectanda.

MOTVS AR-
RIS SIVE
VENTI, VI
aërem alte-
rando, Cau-
sam Morbi-
ficā, efficiāt,
& MORB-
ab aëre hoc
alterato
progenti.
Et præsertim
ab austro &
aquilone or-
ti.

5. 3.

Νότοι βαρυήκοι, ἀχλυνώδεις, καρρηβα-
εικοί, νώδροι διδυπτικοί, ὁκόταν ἔτος δυ-
ρασδὴν, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀρρώσῃσι πά-
σχουσιν. Ἦν ὅ βορειον ἢ, βῆχες, εσάρυγες,
κοιλίαι σκληραὶ, δυσουεῖαι φεικώδεις,
ὀδυμῖαι πλιδρέων, σηδίων. ὁκόταν ἔτος
δυασεύη, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀρρώσῃσι
παισδέχονται.

MOTVS AË-
RIS DIVINI,
ſeu Cæli ſta-
tus à ventis
diuerſis affe-
cti, tum Cō-
moda, tum
Morbi & in-
commoda :
puta Cæli
ſtatus Aquil-
onij ac Au-
ſtrini.

QVOTIDIANÆ AVTEM CON-
STITVTIONES Aquiloniæ qui-
dē cogunt corpora, firma & agi-
lia, benè colorata, & auditu valen-
tiora reddunt, alium ſiccant, oculoſ
mordent, Et ſi pectus, dolor ali-
quis prius habuerit, magis exaſpe-
rant: At Auſtriniæ diſſoluunt cor-
pora & humectant, auditum hebe-
tant, caput grauant, vertiginē
oculis, tarditatem corporibus affe-
runt, alium humectant. 17. 3.

Αἱ δὲ καθ' ἡμέραν καταστάσεις, αἱ μὲν
βόρειοι τάτε σώματα στυγνισῶσι, καὶ ὁπο-
νά, καὶ ἐνκίνητα, καὶ ὀρεκτά, καὶ ἐνηκοώτε-
ρα ποίεουσιν, καὶ τὰς κοιλίας ξηραίνουσιν, καὶ
τὰ ὄμματα δακρυοῦσι, καὶ πρὸς τὸν θώρακα
ἀγνημα, ὡς τι πρὸς ὑπαρχὴν μᾶλλον πονέ-
σιν. Αἱ δὲ νότιοι διδύκουσιν τὰ σώματα, καὶ
ὕγραίνουσιν, καὶ βαρυηκοῖας, καὶ καρδιαίας
ποιέουσιν, καὶ ἰλίχυν ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖ-
σι καὶ τοῖσι σώμασι δυσκίνησίην, καὶ τὰς
κοιλίας ὕγραίνουσιν.

Aphor. ge-
neralis,

MORBOS O-
mnis gene-
ris, omni tē-
pore genera-

MORBI QVIDEM OMNES,
in omnibus temporibus fiunt. Non-
nulli tamen horum in quibusdam
ipſorum magis fiunt & irritantur.

Νοσήματα δὲ πάντα μὲν ἐν πάσῃσι
τῇσιν ὥρῃσι γίνεθ'· μᾶλλον δ' ἐν ταῖς
ἐνείας αὐτέων καὶ γίνεθ' καὶ παρ' ἐξωτέρω.

ri. Autamen
quasdam spe-
cies magis
in certis té-
poribus ob-
oriri.

VERE QUIDEM, furores, me-
lancholiæ, epilepsiæ, hæmorrhagiæ,
anginæ, grauedines, raucedines,
tusses, lepræ, impetiginēs, vitiligi-
nēs, & pustulæ ulcerosæ plurimæ,
tubercula, & articulorum dolo-
res.

20. 3.

Τὰ μὲν γὰρ ἥς ὁ ταῖς μακρὰς καὶ ταῖς με-
λαγχολικὰς, καὶ ταῖς ὀπληπτικὰς, καὶ αἵμα-
τος ῥύσεις, καὶ κυῶσται, καὶ κόρυζαι, καὶ
βρογχίται, καὶ βήχες, καὶ λέπρες, καὶ λειχήνες,
καὶ ὄφθαι, καὶ ὁξυανθήσεις ἐλκώδεις πλείους,
καὶ φύματα, καὶ ἀφθρίπται.

ÆSTATE VERO, nonnulli horum,
& febres continuæ & ardentes, &
tertianæ plurimæ, & quartanæ, vo-
mitiones item & alui profluvia,
ophthalmiæ, & aurium dolores,
oris ulcerationes, genitalium pu-
tredines & sudationes.

21. 3.

Τὰ δ' ὁξυανθήσεις ἐνείας τε τετέων, καὶ πυ-
ρετοὶ ξυμπεχέες, καὶ καῦσαι καὶ τεταῖοι
πλείους, καὶ τεταῖοι, καὶ ἑμετοὶ, καὶ διάρ-

Primo
MORBORVM
SPECIES, ve-
re tempesti-
uæ grassan-
tes, tam huic
cognati, quàm
alieni.

2.
MORBI ÆS-
TIVI, tam
proprij, quàm
alieni.

ροίαι καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὠτῶν πόνοι, καὶ σωματῶν ἐλκώσεις, καὶ σηπεδόνες αἰδοῦσι, καὶ ἰδρωα.

3. MORBI AUTUMNALES tam consensanci, quam alieni.

AUTUMNO VERO; etiam multi morbi æstiuui fiunt, & febres quartanæ & erraticæ, lienis tumores, hydropes, tabes, stranguriæ, lenterix, dysenterix, coxæ dolores, angina, asthmata, voluuli, epilepsix, furores, melancholiæ.

22. 3.

Τὸ δὲ φθινοπώρῳ καὶ ὥρῃ χειρῶν τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι καὶ πλάητες, καὶ σπληήνες, καὶ ὕδρωπες, καὶ φθίσεις, καὶ σπληνεῖαι, ὃ λειεντεῖαι, καὶ δυσεντεῖαι, καὶ ἰσχυροὶ, καὶ κυστέλαι, καὶ ἄσθματα, καὶ εἰλεοί, καὶ ὀπληψίαι, καὶ τὰ μαρικὰ, καὶ τὰ μελαγχολικά.

AUTUMNVS tabidis noxius.

10. 3.

Τὸ φθινόπωρον τοῖς φθίνουσι κακόν.

Autumnus veri collatus insalubrior est, & Morborum lethalium frequent.

AUTUMNO, in uniuersum Morbi acutissimi & exitiosissimi fiunt; Ver autem saluberrimum, & minime exitiale.

9. 3.

9 Ἐν φθινοπώρῳ ὀξύτατα αἰνῶσι, καὶ

θαλαττώδεις τὸ ἐπίπναι. Ἡρ δ' ὑγαινό-
τατον, καὶ ἥμισυ θαλαττώδης.

HYEME pleuritides, peripneu-
monia, lethargi, grauedines, rau-
cedines, tusses, pectoris, laterum, &
lumborum dolores, cephalalgia,
vertigines, apoplexia.

4.
MORBI
HYEMALES
proprie ac
familiares.

23. 3.

Τῇ δ' χειμῶνι, παλείπεις, σπαι-
νιδαμονίαι, λήθαργοι, κόρυζαι, βράτ-
χοι, βήχες, πύροι σπυδαίων, καὶ παλιδίων,
ἐσθρύνος κερδαγγαίαι, ἱλιγγοί, ἀποπληξίαι.

INTER ANNI PARTES, si hyems
sicca & aquilonia fuerit, ver au-
tem pluuiosum & australe, neces-
se est febres acutas aestate fieri, &
ophthalmias, & dysenterias, mu-
lieribus præsertim & viris natura
humidioribus.

MORBORVM
SPECIES tem-
poribus in-
constantibus
& intempe-
ratis obortæ;
ac Primo in
antichesi
hyemis &
veris, con-
tingentes.

II. 3.

Περὶ δ' ἥδη αἰρέων, ὡς μὲν ὁ χειμῶν
αὐχμηρὸς καὶ βόρειος ἦν, τὸ δ' ἔαρ
ἑπομβρὸν καὶ νότιον, ἀνάγκη τὰ θέρει
πυρετὴς ὄξεις καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεν-
τερίας γίνεσθαι, μάλιστα δ' τῇσι γυναιξὶ,
καὶ ἀνδράσι πῶσιν ὑχοῖσι πὰς φύσεις.

21.
MORBI, in
obscuratione an-
rithefi veris
& hyemis,
excitati.

SI VERO AVSTRALIS HYEMS & pluuiosa clemensque fuerit, ver autem siccum & aquilonium: Mulieres quibus partus in ver incidit, quantis occasione abortiunt: Quæ verò pepererint, imbecillos & morbosos fœtus edunt, ita vt vel statim intereant, vel tenues & valetudinarij viuant; Alijs autem Mortalibus, dysenteria, & ophthalmia sicca fiunt, & senibus catarri, breui interimentes.

12. 3.

Ἦν δ' νόπθ' ὁ χειμὼν καὶ ἐπομβρὴς καὶ ἄδιθ' ἡνιόχ, τὸ δ' ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ ἑσπέριον, αἱ μὲν γυναῖκες ἥσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἦρ, ἐκ πάσης περράσιθ' ἐκπιτρώσκουσιν· αἱ δὲ αὐτέκωσιν, ἡκράτια καὶ νοσώδεα τὰ παιδία πίκτυσιν, ὥς ἢ παρυτίκτ' ἀπολλυδί, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῶόντα. Τοῖσι δ' ἀῤῥοισι δυσεντερίαι, καὶ ὀφθαλμῖαι ξηραὶ γίνονται. τοῖσι δὲ πρεσβυτέρισι κατάρροι συστόμως ἀπολλύντες.

QVVM ÆSTAS fit similis veri, sudores in febribus, multi, sunt expectandi.

6. 3.

Ὁ κόπαι δὲρ θ' ῥήνται ἡεὶ ὁμοιον, ἰδρω-
τας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πολλὰς πρεσβύ-
της ῥῆ.

SI VERO ÆSTAS aquilonia & Tertiò,
ficca fuerit, Autumnus autem plu- MORBI, in
uiosus & australis, dolores capitis antithesi æ-
hyemé fiunt & tussés & raucedines, statis & au-
& grauedines, nonnullis verò tabes. tumni exoriri soliti.

13.3.

Ἡ δὲ τὸ δὲρ θ' αὐχμηρὸν καὶ βόρειον ῥήνται
τὸ δ' ἐπιδινίπυρον ἐπομβρὸν καὶ νότιον, κε-
φολογία ἰσχυρὰ ἐς τὸ χειμῶνα γίνονται, καὶ
βῆχες, καὶ βρογχίτις, καὶ κόρυζα, ἐνίοισι δ' καὶ
ἐπιδιαιεσι.

SI VERÒ AUTUMNVS aquilonius Quartò,
& siccus fuerit; natura humidis MORBI, in
& mulieribus cōfert. Aliis autem oph- alia antithe-
thalmiæ siccæ & febres fiunt partim si Æstatis &
acutæ, partim longæ, grauedines Autumni
diuturnæ, quibusdam melancholiæ. procreati.

14.3.

Ἦν δ' βόρειον ἢ καὶ αὐτοδρον, τοῖσι μὲν
ὕπερ τοῖσιν ἐπὶ ταῖς φύσεσιν καὶ τῶσι γυναι-
ξὶ ἐξύμφορον. Τοῖσι δ' λοιποῖσιν ὀφθαλ-
μῶν ἴσονται ξηρὰ, καὶ πυρετοὶ ἐξ ἑσπέρης καὶ
ῥῆνοι, ἐνίοισι δὲ καὶ μαλακχολίαι.

A P H O R I S M I N O N N V L L I

De causis quibusdam morbi-
ficis, externè quoque cor-
pori occurrantibus.

*Et præferim Calore, & Frigore nimio
alterantibus, velut Aqua corpori
persusa, ac Medicamentis admotis.*

MORBI
NONNULLI,
AC SYMPTO-
MATA, A
Causis exter-
nis Calidio-
sibus inusta.

CALIDVM, frequentiore vsu,
Hæc affert incommoda; car-
nium effœminationem, neruorum
incontinentiam, mentis torporem,
sanguinis profusiones, animi deli-
quia, ad quæ quidem mors. 16. 5.

Τὸ θερμὸν βλάπτει τὰν τὰ τοῖσι πλη-
νέαις χρεομέθοις· σαρκῶν ἐκδήλωσιν,
τὰς φωνὰς ἀκράτεια, γνάμης νάρκωσιν, αἱ-
μορραγίας, λευκοπυμίας. τὰντα οἷσι θανά-
τος.

E cõtra Ca-
lesfacientia
moderatè,
seu calori
nostro ana-
loga: Præ-

CALIDVM suppurationem fa-
ciens (non tamen in omni vlcere)
maximum securitatis est indicium,
cutem molli, extenuat, dolorem

lenit rigores, conuulsiones, tetanos mitigat, capitis grauitatem soluit, ossibus fractis plurimum prodest, maximè denudatis, & his multo magis qui in capite vlcera habent, hisque etiam quæ moriuntur aut vlcerantur à frigore, herpetibus denique exedentibus, sedi, pudendo, vtero, vesicæ. His omnibus Calidum amicum & decretorium: Frigidum inimicum & perimens.

Præsidia
sunt, Mor-
borum mul-
torum &
symptoma-
tum Curati-
ua.

22. 5.

Τὸ θερμὸν ἐκ πυητικὸν, ἢ ἐκ ἐπὶ πυητῇ
ἔλκει, μέγιστον σημεῖον εἰς ἀσφαλείην,
δέρμα μαλαίσει, ἰσχυαίνει, ἀνώδυον·
ρίγων, σπασμῶν, τετάνων πᾶρηρρη-
κόν· τὴν δ' ἐν τῇ καρδίῃ καρδιαίαν λύ-
πην, καὶ διαφύει ὁσίων κατὰσμασι· μά-
λιστα δ' τοῖσιν ἐψλομβόμοισιν· τυτέων δ'
μάλιστα τοῖσιν ἐν καρδίῃ· ἔλκει ἔχουσι
καὶ ὑπόστα ὑπὸ ψύξει· (Θ. διήσκει ἢ ἔλκει) καὶ
ἐρπυσιν ἐψλομβόμοισιν, ἔδρη, αἰδοίφ, ὑστ-
ρη, κύττι, τυτέοισι τὸ θερμὸν φίλον καὶ
κεῖνον, τὸ δ' ψυχρὸν πολέμιον καὶ κλεῖνον.

FRIGIDVM VERO conuulsiones, tetanos, nigrores, & rigores febri- les efficit.

17. 15.

Morbinon-
nulli & SYM-
PTOMATA:
Ab immo-
dicè Refri-
gerantibus
orta,

Τὸ δὲ ψυχρὸν ἀσπασμὸς, τετάνυς, με-
λασμός, καὶ ῥίγηα πυρετώδεια.

FRIGIDUM, ulceribus mor-
dax, cutem obdurat, dolorem in-
suppurabilem facit, nigrores, rigo-
res febriles, convulsiones, & di-
stensiones. 20. §.

Ἐλκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακτυλῶδες, δερ-
μα σφειοκκησάτω, ὀδυμῶν ἀνεκπίνητον
ποιέει, μελασμός, ῥίγηα πυρετώδεια,
ασπασμὸς, καὶ τετάνυς.

Quæ partes
ab immodi-
cè frigidis,
magis offen-
duntur.

FRIGIDA, velutnix & glacies,
pectori inimica, tussés mouent, san-
guinis fluxiones & destillationes.

24. §.

Τὰ ψυχρὰ, οἷον χιῶν, κρύσταλλος, πα-
σῃδει πολέμια, βηχέων κίνητικὰ, αἱμαρ-
ροϊκὰ, κατάρροϊκα.

Quæ partes
Calore mo-
derato ma-
ximè recie-
suntur,

FRIGIDUM inimicum ossibus,
dentibus, nervis, cerebro, spinali
medullæ; Calidum verò amicum.

18. §.

18. Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ἐστὶ τοῖσιν, τὰ ὀ-
στέα, νῆες, ἐξέλεφθῆα, νόησιν ἀφ' ὧν τὸ
δὲ διεγερτὸν αἰφελίμος.

APHORISMI

DE CÆTERIS
MORBORVM CAUSIS,
*evidentibus, seu Rebus non natura-
libus immoderatis, scilicet
Cibo & Potu &c.*

Non satietas, non fames, nec
aliud quicquam, quod natu-
ræ modum excedit, bonum.

2. 4.

Primò,
Cibi ac potus
nimia
copia vel
paucitas,
MORBORVM
CAUSÆ.

Ὁ δὲ πλεσιμονὴ, ἢ λιμὸς, ἢ δὲ ἀπὸ ἐδὲν
ἀγαθόν, ὅπῃ αὖ μᾶλλον τῆς φύσις ὅ· ἦ.

Vbi præter naturam ingestus est
copiosior cibus, hic morbum facit;
indicat autem sanatio.

17. 2.

Ὅ κε αὖ ἐξ ὅπῃ παρὰ φύσιν πλείων ἐσέλ-
θῃ, τὴν νῆσον ποιεῖ ἀηλοῖ ἢ ἰησις.

Somnus & vigilia, vtraque mo-
dum excedentia; morbus.

71. 7.

2. Somnus
& vigilia
immodera-
ta, MORBO-
RV M CAUSÆ.

Ἰπὶ ὅ, ἀρχὴ πίνῃ, ἀμφοτέρω μᾶλλον
τῷ μετεῖν γινόμενα, νῆσος.

1.
MOTUS COR-
PORIS IM-
MODICVS.
Qui nempe
defatigat. fit
MORBI CAV-
SA nisi quie-
te leuetur.

In omni Motu corporis, cum fa-
tigari cœperit, quies statim lassitu-
dinem leuat, (sen quiescendum).

48.2.

Εν πάσῃ κινήσει τῷ σώματι, ὁκόταν
ἔρχεται πόνεον, τὸ διακαταλίνει ὁδὸς,
ἐκκοπον.

Intempesti-
uus quoque,
tempore fa-
tis etiam
MORBI CAV-
SA.

Vbi fames, laborandum non est.

16.2.

Ὁκλιμὸς, ἢ δὲ πόνεον.

4.
EXCAVATIO
seu vacuatio
excremento-
rum, præser-
tim per al-
uum, in qui-
bus bene fit,
SANTATIS
EST CAVSA.

Quibus alius est humida, si qui-
dem iuuenes sint, melius degunt,
quam quibus est sicca: At in sene-
ctute deterius degunt; senescenti-
bus enim ut plurimum resicca-
tur.

53.2.

E CONTRA
RETENTIO,
paucæ ex-
cretio, EST
MORBI CAV-
SA,

Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσι, νέοι
μὲν ὄντες, βέλπον ἀπαλλάσσουσι τῇ
τὰς ξηρὰς ἐχόντων. ἐς δὲ τὸ γῆ-
ρας, χεῖρον ἀπαλλάσσουσι. ξηραίνον-
ται γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖσιν ἀποξη-
ρασκεῖ.

-Plurimum

Plurimum ac repente vacuare, replere, calfacere, refrigerare, aut alio modo corpus mouere, periculosum; Omne liquidum nimium, naturæ est inimicum; sed quod paulatim fit, tutum est, præsertim cum ab altero ad alterum fit transitus.

Sic & VACUATIO horum copiosior & repentina, pariter MORBIFICA: Nec non & REPLETIO nimia alimentorum, itidemque ALTERATIO magna & subitanea, præsertimque caloris & frigoris naturæ grauis atque molesta,

Τὸ κτ' πολὺ καὶ ξαπίνης κενούω, ἢ πληροῦω, ἢ θερμαίνω, ἢ ψύχω, ἢ ἄλλως ὁκασούω τὸ σῶμα κινεῖν, σφοδρερόν. Καὶ γὰρ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πλεόμειον. Τὸ δ' κατ' ὀλίγον, ἀσφοδές, καὶ ἄλλως ὡς τις ἐξ ἐτέρου εἰς ἕτερον μεταβάλλῃ.

Si metus & tristitia longo tempore perseuerent, melancholiam progenerant.

9. PASSIONES item ANIMI immoderate sūt MORBORVM CAUSAE, V. G. Metus & tristitia Causæ Melancholiz

Ἦν φόβος καὶ θυθυμὴν πολὺν χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοῦτον.

Porro de causis morborum internis, (nempe contentorum in corpore humorum viuis) nihil statutum in Aphorismis, nisi dumtaxat De principis eorum generibus, scilicet repletionem & inanitionem generatim.

Aph. 21. 2.

APHORISMI
DE ÆTATIBVS,
EARVMQVE MORBIS VA-
riis subiuncti.

IN censu Causarum morborum, evidentium agitur de ÆTATIBVS seu vitæ variis temporibus, idco quod, etsi, nec per se & immediatæ sint MORBORYM CAUSÆ; horum tamen OCCASIONES censeantur, quod earum decursu, Corporis partium & humorum Crasseos naturalis varia contingat mutatio; Tam à Causa interna, nempe Caloris natiui energia, quæ temperiem viuentis calidam humidam ab ortu ad senium continenter immutat; Quàm ab externa, scilicet Victus ratione ferè diuersa & peculiari, per Ætates; quibus de causis inducta temperamenti alteratio, Causa demùm est proxima; cur certi morbi, in quavis ætate sobolescant.

Secundum ætates verò, Hæc accidunt PARVIS ET NVPER NATIS, oris vlcera, vomitiones, tusses, vigilæ, pauores, vmbilici inflammationes, aurium humiditates. 24.3.

MORBI &
SYMPTOMA-
TA infantie
tenellæ.

Εν ᾗ τῇσιν ἡλικίῃσι τοιάδε συμβαίνει τοῖσι μὲν μικροῖσι καὶ νεογνοῖσι παιδί-
οισιν ἄρθραι, ἔμετοι, βῆχες, ἀρτυρίαι,
φόβοι, ὀμφαῖ καὶ φλεγμαναὶ, ὠτων ὑγρό-
τητες.

DENTITIONIS TEMPVS ATTINGEN-
TIBVS gingiuarum pruritus, febres, conuulsiones, alui profluuia, & ma-
ximè, cùm caninos edunt dentes, & præsertim pueris crassissimis, & al-
uum durum habentibus. 25.3.

MORBI &
SYMPTOMA-
TA infantes
circa denti-
tionem infe-
stantia.

Πρὸς ᾗ τὸ ὀδοντοφυεῖν προσάσκειν ἔλ-
λων ἰδαξισμοὶ, πυρετοὶ, σπασμοὶ, διάρ-
ροιαὶ, καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγῃσι τὰς κυνό-
δοντας, καὶ τοῖσι παχυτάτοις καὶ παί-
δων, καὶ τοῖσι σκληρὰς τὰς κοιλίας
ἔχουσιν.

GRANDIVSCVLIS VERO PACTIS,
tonfillarum inflammationes, verte-
bræ in occipitio introrsum luxatio-
nes, asthmata, calculi, lumbrici ro-

Pueritiæ
MORBI &
SYMPTOMA-
TA.

tundi, ascarides, verrucæ pensiles, satyriasmi, stranguriæ, strumæ, & alia tubercula, præcipuè vero antedicta. 26.3.

Πρεσβύτεροι δὲ ἡμορροίοισι πάθει-
μα, σπονδυλὸν τὸ καὶ τὸ ἐν ἰνίον εἶναι ὥσπερ,
ἄσθματα, λιθιάσεις, ἐλμινθες σπογγύλαι,
ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυριασμοί,
σφαγγεΐαι, χροιάδες, καὶ τὰ ἀπὸ φύματα,
μάλιστα δὲ τὰ περιεργημένα.

MORBI, ET
SYMPTOMA-
TA Puber-
tum.

GRANDIORIBVS AVTEM AD-
HVC, ET AD PVBERTATEM ACCE-
DENTIBVS, plurimi ex his, vt febres
diuturnæ magis, & ex naribus san-
guinis fluxiones. 27.3.

Τοῖσι δὲ ἐπὶ πρεσβυτέροισι, καὶ πρὸς
πλὴν ἢ βλεννορροΐας, κατέων τε τὰ πολ-
λὰ καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μάλιστα, καὶ ἐν ῥι-
νῶν αἵματι ῥύσεις.

Prognosticū
Criticum,
termini &
solutionis
Morborum
diuturnorū
Pueris ob-
tingentium
videlicet: A-

PVERIS AVTEM, plurimi Mor-
bi iudicantur: Alij in quadraginta
diebus, alij in septem mensibus,
quidam in annis septem: nonnul-
li vero ipsis ad pubertatem pro-
gressis. Qui vero pueris permanse-

rint, neque circa pubertatem soluti fuerint, aut foeminis circa mensium eruptionem, inueterasce-
re consueverunt.

28. 3.

Τὰ ὅτι πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάδια κρίνεθ, τὰ μὲν ἐν τῷ ἀρχόντῳ ἡμέρησι, τὰ ὅτι ἐν ἐπὶ αἰμασὶ, τὰ δὲ ἐν ἐπὶ αἵματι, τὰ ὅτι πρὸς τὴν ἡβλὴν περισάγουσιν. Ὅσα δ' αὖ διαμεινῇ τοῖσι παιδίοισι πάδια, καὶ μὴ ἀπολυθῇ πρὸς τὸ ἰσχύειν, ἢ τῇσι θάλασσαι πρὸς τὰς ἡβλὰς καταμινύων ῥυτίδας, χρορίζειν ἔωθεν.

liorum, die quadragesimo, quorundam anno septimo, Nonnullorum pubertatis tempore & senel is, circa mensium eruptionem. Certorum autem ipso senio.

ADOLESCENTIBVS, sanguinis spuitiones, tabes, febres acutæ, epilepsia, aliique morbi; sed præcipuè antedicti.

29. 3.

MORBI ET SYMPTOMATA adolescentum.

Τοῖσι ὅτι νευρίσχοισιν, αἵματος πύσεις, φθίσεις, πυρετοὶ ἐξέες, ὀπληνίαι, καὶ τ' ἄλλα νοσήματα, μάλιστα ὅτι τὰ περιεργημένα.

VLTRA HANC ÆTATEM PROVECTIS, asthma, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, phrenitides, febres ardentes, diuturna alui profluuia

IUVENVM morbi & incommoda præcipua.

B iij

cholerae, dysenteriae, lienteriae, haemorrhoides. 30.3.

Τοῖσι δὲ ἕσπερ τὴν ἡλικίαν ταύτην
ἄσθματα, πλείπιδες, πειπιδμονίαι,
λήθαργι, φρενίπιδες, καῦσι, διάρροιαί
χερόναι, χολαί, δυσεντερίαι, λειεντε-
ρίαι, αἰμορροΐδες.

MORBI AC
SYMPTOMA-
TA Senibus
magis fami-
liaria.

SENIUS, spirandi difficultates,
& destillationes cum tussi, strangu-
riae, dysuriae, articulorum dolores,
nephritides, vertigines, apoplexiae,
cachexiae, pruritus totius corporis,
vigiliae, alui, oculorum & narium
humiditates, visus hebetudines,
glaucomata, auditus graues. 31.3.

Τοῖσι δὲ πρεσβύτησι δύσπνοιαι, κα-
τάρροι βηχίδες, τραγυαί, δυσερίαι,
ἄσθρων πνοι, νεφρίπιδες, ἱλιγγοί, ἀποπλη-
ξίαι, κακίξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλη,
ἀρχυπνίαι, κοιλίης καὶ ὀφθαλμῶν ἢ ῥι-
νῶν ὑγρότητες, ἀμβλυωπία, γλαυκώσεις
βαρυκοΐαι.

Quibus in iuuentute alius est hu-
mida, his in senectute exsiccatur:
Quibus verò in iuuentute alius
est sicca, his senescentibus hume-
ctatur. 20.21

ALIVS HU-
MIDA in iu-
uentute, se-
nescentibus
in siccam
mutari soli-
ta, & con-
tra.

Ὁ κορόισιν νέοισιν ἔστι, αἱ κοιλίαι ὑ- Ob mutatio-
 γραί εἰσι, τετέοισιν ἀπογηρέσκουσιν ξη- nem tempera-
 ραίνονται. Ὁ κορόισι δὲ νέοισιν ἔστιν, ramenti per
 αἱ κοιλίαι ξηραί εἰσι, τετέοισι φρε- atates.
 σφυτέρισι γηγομήροισι ὑγραίνοσθαι.

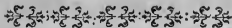
Magnitudo corporis, iuventuti
 quidem, est liberalis ac speciosa, se-
 nectuti vero inutilis & deterior
 paruitate.

CORPORIS
 FORMA iu-
 uentuti de-
 cora, est Ma-
 gnitudo pe-
 nes Altitudi-
 nem.

54.2.

Μεγέθει δὲ σώματος, ὄνηάσται μὲν ἐλ-
 θέλιον καὶ ἐκ ἀνδρείας ἐγηρεῖσται δὲ δύσχη-
 τον, καὶ χεῖρον ὅσον ἐλ. ἀπώγων.

Quæ senes
 Auti grauis
 & molesta.
 Quia curui-
 tati est obe-
 noxia.

METHODI APHORISMORVM

DIPSOSITIVÆ,

SECTIO SECVNDA.

Complectens Aphorismos, ad
Simioticen spectantes,

*Sive de signis insalubribus sententias,
tùm Diagnosticas, tùm Prognosticas.*

P R Æ F A T I O.

POLLINIS vatem Cal-
chantem, Homerus ea-
rerum notitia insignem,
atque spectandum præ-

Iliados α.

dicat, ὅς ἦδ' ἡ τὰ τ' ἔορτα, τὰ τ'
ἑωσιμένα πρὸς τ' ἔορτα. Cuius pro-
pterea oraculis & consilio, Græci
tam in arcanis Deum evoluendis,
quam in urgentium malorum cau-
sis abditis exquirendis, plerumque
rege-

regebantur. VERVM simili arte, haud minori iure præditum, diuæ Apollinis artis sacerdotem Medicum esse decet; cuius præsidio, in dispositione Mortalium incolumi, nec non ægra & imbecillilates & occultas Affectuum internorū ideas scrutari, dubios euentus vaticinio assequi, & prægressa, reduci memoria, menti subijcere valeat. Quæ diuinandi vis & solertia non modo Medenti valde honorifica, dum videtur, numinis instar, ea cognoscere, quæ à sensibus sunt remota, aut multo post futura, antea præuidere: sed & magnopere utilia ad morbos, vel diligenti cautione auertendos, vel cura exquisita remouendos. Medendi etenim principium, est morbi cognitio. Hæc porro Scrutatrix pars Medicinæ *συνεωθηκὴ* dicta, eo quod certis signis, notisque sensibilibus ad Affectuum intimorum perceptionem, artificiosa coniectura progrediatur, duas partes insignes est sortita, *διαγνωστικὴν*, & *προγνωστικὴν*, (*προγνωστικὴν* enim, seu præteritorum commemoratio, quia his

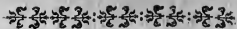
G. len. 2.

Methodi

cap. 7.

solummodo vsum præstat, com-
modè sub istis, siue vllò doctrinæ
dispendio, comprehenditur. DIA-
GNOSTICÆ, est perspicax medici
vis & facultas, qua dispositiones
præsentis corporis, imis recessibus
absconditas, certis indicijs, tanquã
perspicilijs, disquirat & intuetur.
PROGNOSTICÆ vero, subtilis ille
animi prospectus, & præuisio: Quæ
Mutationes in morbis obtingen-
tes dubiosque euentus, oraculo-
rum iustar, prædiuinat, humanæ e-
quidem pars illa prudentiæ, quæ
cum in omnibus actionibus diri-
gendis, tanquam lumen naturale à
Deo concessum, soleat effulgere,
non in eligendis modo ad finem
conuenientibus medijs, sed in præ-
uidendis rerum euentibus insigni-
ter; In prognosi autem medica
xvcius elucescit. Quæ instructus
Medicus, non secus ac Imperator
hostium insidias; nauta æquori se
committens futuras tempestates;
agricolæ varias aeris mutationes
cognitione student assequi, vt tan-
dem victoriam, portum, & frugum
vbertatem adipisci valeant. Sic

Medicus, *αἰσχρογνώμων* beneficio, futu-
 ros in morbis euentus praesentiens,
 quæ deinde ab arte perfici queant
 salutis restituendæ gratia internos-
 cat, & Medendi *τὸν καὶ ἐν*, in quo
 præcipua Medicinæ vis effulget,
 inde melius capeſſat. Quæ verò
 ſperari ab arte non poſſint nuſ-
 quam aggrediatur, & præſidia quæ
 multis fuerè ſaluti, haud temerè
 infamanda, proſpiciat. Ex quo
 maximum ſibi decus & honorem
 apud omnes, confidentiam & ob-
 ſequium apud ægros, ad omnia
 quæ imperat exequenda compa-
 rabit. Porro hanc partem plerif-
 que Aphoriſmis ſatis fuſè comple-
 xus eſt Hippocrates. Diagnosticen
 vero perſtrictè.

APHORISMI

PRIMO DE DIAGNOSI,
SEV SIGNIS DIAGNOSTICIS

Affectuum præter naturam
generatim;

NUMERO PAUCI,

IIQUE DVNTAXAT,

*De signis Partis Affectæ, seu
Sedis Morbi, in genere.*

SIGNA DIA-
GNOSTICA,
PARTIS AF-
FECTÆ.

Depromuntur
à Sympto-
matis,

Et primo à
Qualitatibus
corporis im-
mutatis, præ-
sertimque
primis, CA-
LORE ET FRI-
GORE.

Secundo, ab
ACTIONIBVS
læsis.

Et præcipuè
A DOLORI,
eiusque spe-
cie, vel ma-
gnitudine.

QVA parte corporis inest Ca-
lor aut frigus, ibi morbus.

39.4.

*Καὶ ὅκιν ἐν τῷ σώματι θερμὸν ἢ ψυ-
γρὸν, ἐν ταῦτα ἡ νόσος.*

Dolores laterum & pectoris, cæ-
terarumque partium, an multum
differant perquirendum. 5.6.

*Τῶν ὀδυνητῶν καὶ ἐν πλευρῇσι, καὶ ἐν στή-
θεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν, ὡς μέγα διαφέ-
ρῃσι, κατὰ μαθητέον.*

Sed & si quæ pars ante morbum
doluerit, hîc morbus firmatur.

A Dolore,
etiam præ-
gresso.

33. 4.

Ἀτὰρ ἢν καὶ πρὸς πονηρὸς πῆρ' αὖτὲ
το σῆν, αὐτῶν δὲ σφίζει ἢ νῦν.

Qua parte corporis sudor est, ibi
morbum esse significat.

Tertio, Ab
Excretis, &
speciatim
A SYDRE.

38. 4.

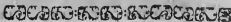
Καὶ ὅκ' ἐκ τῆς σῶματος ἰδρῶς, αὐτῶν
δὲ σφίζει ἢ πῶ νῦν.

Quarto, Ab
Egestionibus
& lotio.

Aphor. 79.
& 66. sect. 7.

Signa partium affectarum, in specie,
infra nonnulla traduntur, in Affectibus
partium.

Signa porro causarum Morbificarum
& Specierum Morbi, vniuersalia, non at-
tingit Hippocrates in Aphorismis. Hac au-
tem ex usdem fontibus, ac sedes morbi de-
promuntur.

APHORISMI

DE PROGNOSI

SEV PROGNOSTICA SENTENTIAE.

Prognosticum Morbi venturi.

LAssitudines spontaneæ, morbos prænuntiant. §. 2.

Κόποι αὐτόματοι φέρουσιν νέους.

DE SIGNIS PROGNOSTICIS

MORBORVM.

Et primo de Signis Criticis, in Morbis acutis; ac præsertim Febribus.

MORBI ACUTI, habiti maximè, qui crisi solvantur,

ACuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur. 23.2.

Quo termino, Acuti simpliciter dicti iudicantur.

Τὸ ὅξεια τῆς νουσημάτων κρίνεται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέραις.

Tertiæque febris exquisitæ, terminus.

Tertiana exquisita, septenis ad summum circuitibus iudicatur.

§. 4.

§. 4. Γίνεται ὁ ἀκριβὴς κρίνειν ἐν πλείοσι, τὸ μακρότατον.

Septimane primæ, Quartus est index; Octavus sequentis hebdomadæ est principium: Undecimus quoque est contemplabilis, ipse enim secundæ septimane quartus est: Rursus verò Decimusseptimus spectandus est, is enim à quartodecimo, quartus est, & ab undecimo septimus.

DIES CRITICI in quibus contingit Crisi: I T I N D. C. I S, in quibus futura prævidetur, Præcipui statuuntur.

Τῶν ἐπὶ τῇ ἡ τετάρτῃ ἐπὶ δὲ κλ. Θ. ἐτέρης ἐξδομάδος ἢ ἐξδοῦν ἀρχῇ. Θεωρητὴν δὲ ἢ ἐνδεκάτῃ. αὐτὴ γὰρ ὅτῃ τετάρτῃ τῆς ἐτέρης ἐξδομάδος. Θεωρητὴν δὲ πάλιν ἢ ἐπὶ αὐτῇ δεκάτῃ. αὐτὴ γὰρ ὅτῃ τετάρτῃ μὲν ἀπὸ τῆς τεσσαρεσκαδεκάτης, ἐξδοῦν δὲ ἀπὸ τῆς ἐνδεκάτης.

Quibus die septimo crisis futura est, his vrina quarto die, nubeculam habet rubram, & cætera pro ratione.

SIGNUM prognosticū crisis, futurae septima die, est signum coctionis in vrina, nempe NUBECULA die quarto cōspiciua.

Ὁ χρόσιον ἐξδομάδα κρίνεθ', τετεοισιν ὅτιν ἐρελαν ἔχει τὸ ἕρπ τῇ τετάρτῃ ἐρυπτον, καὶ τὴν αὐτὴν ἀέρον.

Quibus crisis instat, nox quæ accessionem præcedit, grauis; Quæ vero subsequitur, leuior ferè solet existere.

SIGNUM Crisis instantis, est nox præcedens grauior.

Ὅσοισι κρίσις γίνεῃ, τετίσιον ἢ
νύξ δύσφορος, ἢ περὶ τῆς παρεξουσίας
ἢ ὅπῃσι διφορετέρη ὥς ὅτι το πολύ.

RIGOR, sitidē
critico die
ortus, crisis
in febre acu-
ta antefigna-
mus,

Si febre ardente laboranti, ri-
gor superueniat, solutio fit.

58. 4.

Ἐπὶ καύσει ἐχρήματι ἡμορρῶν ῥίγηθ,
λύσις γίνεῃ.

Eodem spectat 46. 4.

RIGOR FI-
MODICVS, in
febr. bus in-
termittenti-
bus quotidie
repetens, to-
ties est nun-
tius solutio-
nis paroxys-
mi.

Quibus in febribus, quotidie ri-
gores repetunt, eodem febres sol-
uuntur.

63. 4.

Ὅσοισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι καὶ ἡ-
μέρῳ ῥίγηα γίνεται, καὶ ἡμέρῳ οἱ πυ-
ρετοὶ λύονται.

SIGNA dyf-
crisiz in ge-
nere.

Primò,
Sumptum à
Typo stato
febris.

Quibus paroxysmi sunt, qua-
cumque hora febris dimiserit, ea-
dem si postero die repetat, iudica-
tu difficilis est.

30. 4.

Ὅσοισι παρεξουσμοὶ γίνονται, ἢν ἀφ'
ᾧ τῷ ἀφῇ ὁ πυρετός, ἐς τὸν αὐτεῖον τὸν
αὐτὸν ᾧ τῷ ἢν λάβῃ, δύσκειται.

Secundò,
A Rigore
sexto die
contingente,

Quibus in febribus, sexto die ri-
gores sunt, crisis est difficilis.

29. 4.

Ὁ χρόσιον ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἐκτα-
οισιν ἐῖσι ῥίχα γίνεθ, δ' ὕσκειτα.

In constantibus temporibus, cum tem-
pestivè tempestiva redduntur, Morbi sta-
biles & boni indicij accidunt: inconstanti-
bus autem instabiles, & mali indicij.

Tertio,
A Temporū
constitutio-
ne statā ac
tempestiva,
vel instabili.

8. 3.

Quæ relinquuntur in morbis à
Crisi, Recidivas facere consueve-
runt.

12. 2.

Τὰ ἐξ ἁτακίμωνόμωα ἐν τῇσι νέ-
σισι μὲ κρίσιν, ὑποστροφὰς ποιεῖν εἰώθεν.

CRISIS IM-
PERFECTA,
ex qua reli-
quæ, seu
materia su-
perstes signū
est & CAUSA
Recidivæ.

Febricitantem, nisi diebus impa-
bus febris reliquerit, solet reuerti.

61. 4.

Πυρεῶσιν πλὴν μὴ ἐν ἀφαισθήσιν ἡμερη-
σιν ἀρῇ ὁ πυρετός, ὑποτροπιάζειν εἰώ-
θεν.

Crisis quo-
quo seu fe-
bris solutio:
non contin-
gens die cri-
tica, est CAU-
SA recidivæ.

Cum Aestas sit similis Veri, sudores in
febribus, multi sunt expectandi.

6. 3.

Sudores febricitantibus boni,
qui manare cœperint die tertio,
quinto, septimo, nono, vndecimo,
decimoquarto, decimosextimo,

CRISIS PER-
SUDOREM: sic
ut plurimū
repenti astra-
te.

SUDOR CRI-
TICVS ET
LAUDABILIS
est, Qui die-
bus decreto;

arlis con-
tingit, hñc
recensitis.

vigesimoprimum, vigesimosepti-
mo, trigessimoprimum & vigesimo-
quarto. Hi enim sudores morbos
iudicant; Qui secus eueherint, la-
borem, morbi longitudinem, &
recidivas significant. 36.4.

Ἰδρωτες πυρεταίνουσιν ἢν ἀρξάνται,
ἀγαθοὶ τεταῖοι, καὶ πεμπταῖοι, καὶ ἐβδο-
μαῖοι, καὶ ἐνναταῖοι, καὶ ἐνδεκαταῖοι, καὶ
τραπεζεκαδεκαταῖοι. καὶ ἑπταεκαδεκα-
ταῖοι, καὶ μὴ καὶ εἰκοστῇ, καὶ ἐβδόμῃ καὶ εἰκο-
στῇ, καὶ τετακοστῇ περὶ τῇ, καὶ τετακοστῇ τε-
τάρτῃ. Οὕτοι γὰρ οἱ ἰδρωτες νέους κρίνου-
σιν· οἱ δὲ μὴ ὕψος γινόμενοι, πόρον σημαί-
νουσιν, καὶ μὴ κτὲρ νέου, καὶ ὑποπροπασμῆς.

Exceptio su-
perioris a-
phorismi.

Et SIGNA
dyscrisiæ per
sudorem.

Sudores in diebus criticis facti
vehementes & celeres periculosi,
& qui ex fronte, velut guttæ & a-
quæ scaturientes expulsi, & frigidi
valde atque multi; necesse est enim
hunc sudorem prodire cum vi, la-
boris excessu, & expressione diu-
turna. 4.8.

Ἰδρωτες ἐκ τῆσι κρίσεσιν ἡμῶν γι-
νόμενοι σφοδροὶ καὶ παχέες, ὅτε κινδύνοι·
οἱ αὐτὲς γινόμενοι ἐκ τῶν ματίων, ὡσπερ σα-
λάμοι καὶ κρυνοί, καὶ ψυχροὶ σφοδρά καὶ

πολλοί. ἀνάσκη γὰρ τὸν ποιῶτον ἰδρῶτα
περὶ δέσξ μὲ βίης, καὶ πίνε ὑπερβολῆς, καὶ
ἐκθλίψι ὁ πολυχρονία.

A sudore, horror, non bonum.

3. 7.

Ἐπὶ ἰδρῶτι φείκη, ἔχουσιν.

Signū quoque
Crisis per
sudorem, il-
laudabilis.
Primo,
Est horror
consequens.

Febricitanti sudor superueniens, febre
non deficiente, malum, &c.

36. 4.

Quibus elata hypochondria
murmurant, lumborum dolore
superueniente, his alui humectan-
tur, nisi inferne flatus erumpant,
aut urinae copia profluat, atque
hæc in febribus.

73. 4.

Secundo,
detractum etiā
est febris non
deficiens.

§. CXXV
crisis futuræ
per alui
fluxum, est
hypochon-
driorū mur-
mur & lum-
borum do-
lor.

Ὁ κόσισιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορ-
σορῶνται, ὅσφύ ὁ δὲ στήματος ἐπιφλομέ-
ναι, αἱ κοιλίαι ταῖτοις καθυγραίνον. ὡ-
μὴ φύσαι κατὰ ῥαχίωσιν, ἢ ὑπερπληθῶ-
ς ἐπέλθῃ ἐν πυρετοῖσι τῶν ταῦτα.

In profluuiis alui, mutationes ex-
crementorum iuuant, nisi ad praua
mutatio fiat.

14. 2.

Ἐν τῇσι τῆς κοιλίης ῥύσεσιν, αἱ μετα-
βολαὶ τῶν διαχωρημάτων ὠφελέουσιν, ὡ-
μὴ ἐς τὰ πονηρὰ μεταβάλλῃ.

Signum cri-
sis laudabi-
lis, per alui
fluxum, est
humorum,
excrementorum
varietas.

CRISIS PER
VRINAE
FLVOREM
soluit mor-
bos absces-
sum in arti-
culis factu-
ros.

CRISIS PER
HÆMOR-
RAGIAM
morbis quo-
que cito sol-
uendis ap-
tissima.

SIGNVM
COCTIONIS
materiæ
morbificæ
est Mutatio
vrinæ Cras-
sæ in tenuio-
rem.

Quibus spes est, ad articulos, ab-
scessum futurum, abscessu liberat
vrina multa, crassa & alba reddita,
qualis in febribus laboriosis, quar-
to die quibusdam exire incipit.
Quod si ex naribus etiam sanguis
profluxerit, breui admodum solu-
tio fit.

74. 4.

Ὅκοσι σιν ἐλπίς ἐς τὰ ἀνδρῶ ἀρίστης,
ῥύεται τῆς ἀπορίσεως ἔξεν πολὺ, καὶ πα-
χὺ, καὶ λεῖκόν γινόμενον, οἷον ἐν τοῖσι κα-
πώδεσι πυρετοῖσι τεταρτάοισιν ἀρχεται
ἐνίοισι γίνεσθαι. Ἦν δ' καὶ ἐκ τῆς ῥινῶν αἱ-
μορραγίῃς, καὶ πάνυ ταχὺ λύεται.

Quibus febricitantibus vrinæ
sunt crassæ, grumosæ, paucæ, Mul-
titudine tenuium, ab his superueniēs,
iuuat. Maximè vero tales reddun-
tur, quibus statim ab initio, aut
paulo post sedimentum inest.

69. 4.

Ὅκοσι σιν ἔρα παχέα, θρομβώδεια,
ελίγα, ἐκ ἀπυρέτοις, πληθὺς ἐπελθὲν
ἐκ τετέων λεπτῶν, ὠφελεῖ· μάλιστα δ'
τὰ τοιαῦτα ἀρχεται οἷσιν ἐξ ἀρχῆς ἢ διὰ
παχέων ὑπόστασιν ἶχει.

Quibus diuulsæ sunt vrinæ, his fit vehemens in corpore turbatio.

33. 7.

SIGNVM
perturbatio-
nis Criti-
cæ, vel sym-
ptomaticæ
est *urina*
diuulsa.

Ὁ κόσισι ὃ διεσπχότα τὰ ὕδα γίνεται,
τετέοισι τεραχὶ ἰσχυρὴ ἐν τῷ σώματι ὕδιν

Quibus in febribus vrinæ turbatæ, quales iumentorum, his dolores capitis adsunt, aut aderunt.

70. 4.

SIGNVM
CRVBITA-
TIS humo-
rū, ob co-
pum, tum
copiam, tum
crassitiem,
est *Vrina*
*perturba-
ta & sub-
ingalis.*

Ὁ κόσισι ὃ ἐν πυρετοῖσι τὰ ὕδα ἀνα-
τεταραγμένα, οἷον ὑποζυγίων, τετέοισι
κεφαλόγυια ἢ πάρεσιν, ἢ πᾶρεσσιν.

Quibus perspicuæ & albæ sunt vrinæ, malæ; præsertim si in phre-
neticis appareant.

72. 4.

Signū Cru-
ditatis ob
caloris nati-
ui debilitatē
vel signum
Metastasis
humoris bi-
liosi ad ce-
rebrum.

Ὁ κόσισιν ὕδα διαφανέα λευκά, πο-
νηρά. μάλιστα ὃ ἐν τοῖσι φρενιπχοῖσιν
ἐπιφαίνει.

Quibus in febribus Morbus re-
gius superuenerit ante septimum
diem, malum.

62. 4.

SIGNVM
CRISIS PER-
ICTERYM
Malæ, si an-
te septimum
contingat.

Ὁ κόσισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἵκτε-
ρι βλαπόμενται πρὶν ἢ ἐπὶ ἡμερῶν, κα-
κόν.

MYNDI

MYNDI

MYNDI

MYNDI

Signū Icteri
salutariū, si
accidat die
critico quo-
dam, & hy-
pochondrio
dextero mi-
nimè duro.

Quibus in febribus, Morbus re-
gius die septimo, nono, & undeci-
mo, aut decimoquarto superuene-
rit, bonum; Nisi dextrum hypo-
chondrium durum sit, alioqui mi-
nimè bonum. 64. 4.

Ὁ κόσμιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τῇ ἑξ-
δόμῃ, ἢ τῇ ἐνάτῃ, ἢ τῇ ἐνδεκάτῃ ἢ τεσ-
σάρῃ καὶ δεκάτῃ ἱκτερι ἐπίνον, ἀγα-
θόν; ὡς μὴ τὸ δέξιόν ὑποχόνδριον σκλη-
ρὸν ᾖ ἢ μὴ, ἐκ ἀγαθόν.

SIGNVM cri-
sis per ab-
scellum fu-
turæ, est fe-
bris longitu-
do.

Quibus febres longæ, his tuber-
cula ad articulos, vel dolores fiunt.

44. 4.

Ὁ κόσμιν πυρετοὶ μακροὶ, τὰ τέτοιαι
φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐγίνον.

Signū quo-
que, ac Cau-
sa Abscessus
post febrem
effluigentis
est Cibi copia,

Quibus tubercula ad articulos
vel dolores fiunt post febres, hi
pluribus utuntur cibis. 45. 4.

Ὁ κόσμιν φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι
ἐκ πυρετῶν [μακρῶν] γίνονται, τοῖσι σί-
τοισι πλείοσι χεῖρονται.

SIGNVM
designās par-
tem, in qua
futurus ab-

Quibus per febres, lassitudinis
sensus, his ad articulos & iuxta ma-
xillas potissimū abscessus fiūt. 31. 4.

Τοῖσι κοπώδουσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν, scellus erit
 ἢ ἀφ' ἧς καὶ πλεονεξία τὰς γνάθους μάλιστα αἰ
 ἀποσταίξει γίγνεται. 32. 4.

Quibus, ex morbo convalescen-
 tibus, pars aliqua laborat, eo loci
 abscessus fiunt. 32. 4.

1. Est sensus
 lassitudinis
 in febribus.
2. Est dolor
 partis alicu-
 ius declinan-
 te morbo.

Ὅμοιοι αἱ ἀνίστα μέρουσιν ἐν τῷ νέ-
 σαι τι πονέει, ἐν ταῦτα αἰ ἀποσταίξει γίγνεται.

Sed & si qua pars ante morbum labo-
 rauerit, hic morbus firmatur. 33. 4.

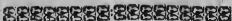
3. Dolor
 partis alicu-
 ius, ante
 morbum.

Ubi fauces ægrotant, aut tuber-
 cula exoriuntur in corpore, excre-
 tiones spectare oportet; Nam si
 biliosæ fuerint, vnà corpus ægro-
 tat: si vero fanis similes extiterint,
 tutum est corpus nutrire. 15. 2.

5. GNUM cri-
 sis per ab-
 scessum, per-
 fectæ vel im-
 perfectæ, est
 Excretio bi-
 liosa per al-
 uum, aut fa-
 nis similis.

Ὅτι φαυλὴ νόσος, ἢ φύματα ἐν τῷ
 σώματι ἐμφύει, καὶ τὰς ἐκκρίσεις σέ-
 πειται. Ἦν γὰρ χολώδεις ἔωσι, τὸ σῶμα
 ξαντοσύνῃ. ὡς δ' ἁμοιοὶ τοῖσιν ὑγιάνουσιν
 γίγνεται, ἀσφαλὲς τὸ σῶμα κρίνεται.

- Et subiunctæ
 PRÆCEPTUM
 THIBIAS-
 TICVM ad
 analcrum.

APHORISMI DE SIGNIS PROGNOSTICIS SALVTIS ET MORTIS,

In Morbis acutis, ac præser-
tim Febris.

*Primò, Cautiones quadam genera-
les in prædicendo.*

PROGNOSIOS

CAVTIO

PRIMA,

Dixit à

Morbi motu
celeri, in acu-
tis, quo in-
certa prædi-
ctio spesque
euentus vitæ
aut necis
subijcitur.

Acutorum Morborum non
omnino certæ sunt Prædi-
ctiones, neque salutis, neque mor-
tis.

19. 2.

Τῶν ὀξείων νοσημάτων ἡ πρόμνησις ἀσ-
φύτης αἰ ἀποδραζομένη ἔτε τῷ θανάτῳ,
ἔτε τῇ ὑγίαι.

SECVNDA

Ex Alieua-
tione subita
Morbi ac-
Symptoma-
tū sine Cau-
sa contin-
gente.

Et ex Muta-
tione subita

His, quæ sine ratione alleuiantur:
fidere non oportet; nec multum
formidare malâ, quæ præter ratio-
nem eueniunt: Multa enim horum
sunt incerta, nec permanere diu,
aut persistere consueuerunt.

27. 2

Τοῖσι

Τοῖσι μὴ καὶ λόγον κενφίζουσιν, ὃ δὲ
πιστεῖν· ἐδὲ φοβεῖσθαι λίαν τὰ μοχθήσθ
γνόμματα παρὰ λόγους. Τὰ γὰρ πολλὰ τῆς
τοιυτίων εἶναι ἀβέβαια, καὶ ἐπ' αὐτοῖσι δια-
κρίναι, ἐδὲ χρονίζειν εἰσδέναι.

in deterius,
præter ratio-
nem appa-
rente.

Quibus de-
cetur nec cer-
to sperandū
esse Medico.
nec etiam te-
mere diffidē-
dum ac des-
perandum de
salute.

PROGNOSTICA AB IPSA MORBI IDEÁ, PŪTA AB IPSA FEBRE.

EX bubonibus, febres omnes
malæ, præter ephemerās.

§. 4.

Οἱ ἐπὶ βυβῶσι πυρετοὶ, πάντες κα-
κοὶ, πλὴν τῆς ἐφημέρου.

Prognosti-
cym febr s.

Primò, Ab
eius Causâ, ac
nominatim
ab Inflamma-
tione cuiusdā
emuntorii,
v. g. ingui-
num.

Febres non intermittentes; quæ
tertio quoque die vehementiores
fiunt, periculosiores: Quous mo-
do autem intermiserint, periculo-
sas se non esse significant.

43. 4.

Secundò,
Ab eius mo-
tu die, tertio,
Et contigui-
tate, vel in-
termissione.

Οἱ πυρετοὶ ὁκῶσοι μὴ διηλείποντες διὰ
τρίτης ἰσχυρτέρου γίνονται, μᾶλλον ἐπικίν-
δυοι· ὅτῳ δ' αὖ τῷ ἑπὶ διημέρωσι, ση-
παίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

PROGNOSTICA

EX SYMPTOMATIS

DE PROMPTA.

*Et primo ex Actionibus laesis, atque
in primis; Animalibus.*

PROGNOS-
TICA. TAM SA-
LUTARIA,
QUAM LE-
THALIA:
Et primo
quidem à
RATIOCINA-
TIONE, vel
integra, vel
laesa: Pri-
mum in
Delirio.

IN quovis morbo Rationem va-
lere, & rectè se habere ad ea quæ
sumuntur, bonum: è contra vero,
malum: 33. 2.

Ἐν πάσῃ νόσῳ τὸ ἐπὶ ᾧ καὶ τὸ διανοίας,
καὶ εὖ ἔχει πρὸς τὰς προσφορὰς, ἀγαθόν·
τὸ δ' ἐναντίον, κακόν.

1. Speciatim
à Mania: 1

Si quis sentim rabie efferatur, si
quis non cognoscit, non audit, non
intelligit, lethale est. 16. 8.

Et à SEN-
SIVVM exter-
norum & in-
ternorum sen-
satione abo-
lita, seu
ἀναίσθησι.

Καὶ λυσάντων ἀσθένεια, καὶ ἀγνοεῖν, καὶ
μὴ δὲ ἀκούειν, μὴ δὲ ξυνοεῖν, θανάσιμος.

Eodem spectat 49. 4.

3. A Sensus
Communis
actione laesa,
Nempe

In quo morbo somnus labo-
rem facit, lethale: si vero iuvat, non
lethale. 1. 2.

EΝ ᾧ νοσήματι ὑπὸ σπόνον ποιῆς, Somno laborioso, seu sopore ac lethargo.

Vbi somnus delirium sedat, bonum. 4. A Somno delirium sedante.

Ὅκε παραφροσύνην ὑπὸ πᾶναι, ἀγαθόν.

Somnus & vigilia, utraque modum excedentia, malum. 3. 2. 5. A vigilia ac somno immoderatis.

Ἦπὸ, ἀγρυπνίη, ἀμφοτέρω τῇ μετέμῃ μᾶλλον χηρόμενα, κακόν.

Tenebriosa vertigine laborans, lucem auersans, & somno multo detentus, desperatus est. 15. 8. 6. A Vertigine ac Visione depravata, somnoque graui cum ardore.

Καὶ σκοτεινιῶν, καὶ ὑποστροφόμεν, καὶ ὑπὸ καύματι πολλῷ κατεχόμεν, ἀνέλπιστος.

In febribus, ex somnis pauiore, aut conuulsiones, malum. 67. 4. 7. Ab Insomnijs, in somno terrorem inducentibus, & somno conuulsionibus comitato.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν οἱ ἐκ τῆς ἡπύων φόβοι ἢ ἀσπασμοὶ, κακόν.

In febribus acutis conuulsiones, & circa viscera dolores fortes, malum. 66. 4. 8. A METV DEPRAVATO & primo.

Convulsione
in febribus
contingente.

Ἐν τῇσι πυρετοῖσι τοῖσιν ὀξείσιν οἱ
σπασμοὶ καὶ οἱ πρὸς τὰ σπλάγχνα πόνοι
ἰσχυροὶ κακόν.

Febrem, convulsioni superueni-
re, melius est, quam feбри convul-
sionem. 26.2.

Πυρετὸν ἐπὶ σπασμῷ βέλπον χυδαί-
η, σπασμὸν ἐπὶ πυρετῷ.

Nond;
A Tremore,
& hunc con-
sequente de-
lirio.

Quibus in febribus ardentibus
tremores fiunt, hos delirium soluit.

26.6.

Ὅκνοσις αὖ ἐν τοῖσι χυδαίσι θρό-
μοι γίνοντο, πρὸς κοπὴν λυαί.

Decimò;
A Rigore,
viribus iam
fractis inci-
dente.

Si rigor, in febre non intermit-
tente, incidat, ægro iam debili, le-
thale est. 46.4.

Ἦν ῥίγος ἐμπύλη πυρετῷ μὴ διαλεί-
ποντι, ἢ δὴ ἀδενεῖ ἐόντι, θανάσιμον.

Undecimò;
A voce lu-
tuosa, &
suspitijs.

In morbis acutis cum febre, lu-
tuosa suspiria, mala. 58.4.

Ἐν τοῖσιν ὀξείσι πάθεσι τοῖσι μὲν πυ-
ρετῷ αἱ κλαυθμώδεις ἀνάπνοαι κακὰ.

Duodecimò;
A Dyspnœa

In febribus spiritus subsistens,

DE SIGNIS PROGNOSTICIS. 45
malum: conuulsionem enim signi-
ficat. 68. 4.

cum inter-
mittente res-
piratione.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πῶμα πρεσκό-
πον, καὶ κόν' αἰσινδὸν γ' ὀσημῶν.

Quando in febre non intermit-
tente difficultas spirandi, & deli-
rium acciderit, lethale est. 50. 4.

XIII.
A Dyspnœa
cum delirio.

Ὅτε ἀντὶ τοῦ πυρετοῦ μὴ διαλείποντι
δύσπνοια γίνηται καὶ παρεφροσύνη, θανά-
σιμον.

Si febricitanti, nullo in faucibus
existente tumore, suffocatio dere-
pente accadat, lethale. 34. 4.

XIV.
A Suffoca-
tione repen-
tina, absque
faucium tu-
more con-
spicuo.

Ἢν ὑπὸ πυρετοῦ ἐχρῶνται, οἱ δὲ ματος
μὴ ὄντος ἐν τῇ φάρυγγι, πῖξ ἐξ αἰφνης
ὀπλῆγῃται, θανάσιμον.

Si febricitanti collum subito in-
torqueatur, & vix deglutire queat,
nullo existente tumore, lethale est.

XV.
Deglutitione
læsa & colli
interfione.
absque tu-
more.

Ἢν ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἐχρῶνται ὁ πᾶσι
καὶ ἐξ αἰφνης ὀπλῆγῃ, καὶ μὴ κατὰ
νὴν δύνῃται, οἱ δὲ ματὶ μὴ ὄντι, θανά-
σιμον.

De iis signis, quæ in febribus præcedunt lethalem exitum.

16. PROGNO-
STICVM ab
Actione Vi-
tali laesa,

Nempe
Animi deli-
quio aut syn-
cope vehemē-
tienti & cre-
bra

Qui frequenter atque fortiter,
sine manifesta causa, animo defi-
ciunt; derepentē moriuntur. 41.2.

Οἱ ἐκλυόμενοι πολλάκις καὶ ἰσχυρῶς
ἀπὸ φατέρης ἀποφασίζουσι, ἐξ ἀπηνε-
λκείας.

17. PROGNO-
STICVM ab
Actione Na-
turali laesa.

In morbo diuturno Cibi fasti-
dium & dejectiones syncera, ma-
lum. 6.7.

Ac praesertim
ab Inappete-
tia in Mor-
bis diuturnis
maximē per-
niciosae

Ἐπὶ νόσῳ πολυχρονίῃ ἀποσιτίμη καὶ
ἀκρητοὶ ἀποχρήσιες, κακόν.

Eodem Spectat 33.2.

18. Et ex Ap-
petentia bo-
na, cibique
Ingestionē
post mortū,
& nihil omi-
nis imper-
fecta Nutri-
tione Cor-
poris robor
& molē au-
gente.

Si à morbo, cibum benè capienti
Corpus nihil proficiat, malum.

Τῷ ἐξ ἀρρώστιας ἀσιτέοντι, μηδὲν βί-
βιδόναι πρὸς σῶμα μαχέμεν.

19. Ab appe-
tentia statim
equidem à
morbo vige-
te, nec reficie-
te, Postmodū
vero, Dicta.

Omnes ferè malè habentes, qui
per initia belle cibum capiunt, nec
proficiunt, circa finem tandem ci-
bum fastidiunt: Qui vero per ini-
tia, cibum valdè fastidiunt, postea

DE SIGNIS PROGNOSTICIS. 47
autem bellè assumunt, ij melius
evadunt. 32. 2.

Vix ex inap-
petentia pri-
mo, & po-
stèa valente
Appetitu.

Σίς τὰ πολλὰ πάντες οἱ φαύλως ἔχον-
τες, κατ' ἀρχὰς μὲν ἀσιτέοντες, καὶ μηδὲν
ἐπιδιδόντες, πρὸς τὴν τέλει πάλιν ἀσιτέ-
ουσιν. Οἱ δ' κατ' ἀρχὰς μὲν ἀσιτέοντες
ἰσχυροῦς, ὕστερον εὐσιτέοντες, βέλτιον
ἐπαλλάσσουσιν.

Belig-antur,
qui ci ius aut
tardius a
morbo con-
ualescant.

PROGNOSTICA

A B. A M E T R I A

IN EXCRETIS.

FRigidī sudores, cum febre qui-
dem acuta, mortem: cū mitiori
vero morbi longitudinem signifi-
cant. 37. 4.

PROGNOSTI-
CA SALUTA-
RIA ET LE-
THALIA. IT
Primo ex sa-
dore.

Οἱ ψυχροὶ ἰδρώτες ξυὼ μὲν ὅξιν πυ-
ρετῇ γιγνόμενοι, θάνατον. ξυὼ πρὶν τέλει
δ', μῆκος ὅσον σημαίνουν.

Ac primo ex
Sudore frigi-
do.

Sudor multus, frigidus vel cali-
dus semper fluens; frigidus maio-
rem, calidus minorem significat
morbum. 42. 4.

Secundo,
A sudore
copioso con-
tinuo.

Ἰδρῶς πολὺς ψυχρὸς ἢ θερμὸς ἀνι-
ρίων, ὁ ψυχρὸς μείζων, ὁ δ' θερμὸς ἐλάττω
ὅσον ὅσον σημαίνει.

Tertiò ,
Et Sudore
febrim non
soluente.

Febricitanti sudor superueniens, febrē
non deficiente, malum, &c. 56. 4.

Quibus Su-
dor in interi-
tu superue-
niat, nec ne,
cognoscitur
ex Habitu
corporis Ra-
ro, vel den-
so.

Quibus cutis arida & dura, ob-
tenditur, sine sudore intereunt,
Quibus vero rara & laxa, cum su-
dore moriuntur. 71. 5.

Ὁ κόσσισι δέρματα στυπνέται καρ-
φθία καὶ σκληρὰ, αἰὲν ἰδρώτῃ τελευτῶ-
σιν· ὁ κόσσισι δὲ χαλαρὰ καὶ ἀραιὰ, σὺν
ἰδρώτι, τελευτῶσιν.

Eodem spectat 56. 4.

PROGNOST.
à Sanguinis
eruptione,
supra vel in-
fra.

Sanguis supernè quidem excre-
tus, qualiscumque sit, malum: Infer-
nè autem si niger excernatur, bo-
num. 25. 4.

Αἷμα αἰὲν μὲν ὁ κοῖτον ἀν' ἡ, κακόν· κα-
τὰ δὲ, ἀγαθὸν μέλαν ὑποχρῶρον.

Secundò ,
A Sanguine
excreto per
os cum ad-
iuvātia febre.

Qui sanguinem vomunt, si sine
febre, salutare est: si cum febre, ma-
lum. Curare vero oportet refrige-
rantibus & astringentibus. 37. 7.

Ὁ κόσσι αἷμα ἐμέλαιν, καὶ μὴ αἰὲν πυ-
ρετός, σωπτικόν· εἰ δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν.
Θεραπεύειν δὲ τοῖσι ψυχτικοῖσι, καὶ τοῖσι
στυπτικοῖσι.

Quibus

Quibus in febribus Quartanis sanguis fluxerit è naribus, malum.

3. 8. quartana febric.

Ὁ κόσισιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τετρα-
ταμοῖσιν ἐστὶν αἷμα ἐκ τῆς ῥινῶν ῥυτίδος πο-
νηρὸν.

Morbis quibusvis incipientibus si atra bilis, supra vel infra exierit, lethale.

22. 4.

4. PROGN.
MALVM Ab
Attræ bilis
Excretionē
supra, vel in-
fra, tum in
Morborum
omnium
principio :

Νοσημάτων ὁκόσων ἀρχιδύων λευκο-
λὴ μέλαινα ἢ αἶμα, ἢ χύμα ἐπέλθῃ, θανά-
σιμον.

tum etiam
in morborū
progressu.

Quibus Ex morbis acutis, aut diuturnis, aut vulneribus, aut alio modo extenuatis, atra bilis, aut velut sanguis niger exierit, postridie moriuntur.

23. 4.

Ὁκόσισιν ἐκ νοσημάτων ὀξείων, ἢ ἐκ
πολυχρονίων, ἢ ἐκ τραυμάτων, ἢ ἄλλως
πως λεπυρωμένοις χολὴ μέλαινα, ἢ
ὁκοῖον αἷμα μέλαν ὑπέλθῃ, τῇ ὑστερίῃ
ἀποδηήσκει.

Deiectiones nigrae, qualis est sanguis niger, sponte prodeuntes, siue cum febre, siue sine febre, pes-

5. A Deie.
tionū Co-
lore atro,
aut aliis di-
uersi colo-

ris, etiam
pravi, ut vi-
ridis liuidi
cineritj, &c.

simæ, & quanto ipsarum colores
peiores plures fuerint, eo peius est;
à medicamento autem melius, id-
que quantò plures fuerint colo-
res, eò minùs pravi. 21. 4.

Ἰπποχρήματα μέλανα, ὁκοῖον αἷμα
μέλαν. αὐτομάτῃ ἰόντα καὶ ξυνὸν πυρετῷ
καὶ αὐτῷ πυρετῷ, κάκιστα. Καὶ ὁκοῖον αὖ τὰ
χρώματα ὑποχρωσμάτων πλείω πονη-
ρύτερα ἢ, μᾶλλον κάκιον· ξυνὸν φαρμάκῳ
ᾧ, ἀμεινον· καὶ ὁκοῖον αὖ πλείω χρώματα,
καὶ πονηρὰ.

6. PROGNO-
STICVM Ab
Excretionib;
tūm per spu-
tum, tūm
per deiectiones
& vrinas
Colore liui-
do & cruen-
to, Olore
fætido, Ex-
cernēdi mo-
do, & tem-
pore conue-
nienti, nec
ne, Humorū
que exeu-
tium, vel
noxiorum,
vel villium,
specie diuer-
sa.

Excreationes in febribus, non
intermittentibus, liuidæ, cruentæ,
fætidæ, biliosæ omnes malæ, com-
modè tamen si pròdeant bonæ,
Sic etiam quæ per alui deiectiones
& vrinas. Si quid vero horum
quæ non confert (excerni) per hæc
loca excernatur, malum. 47. 4.

Αἱ ἀποχρέμψεις αἱ ἐν τοῖσι πυρε-
τοῖσι τοῖσι μὴ διδυμείουσιν αἱ πελίδναι
καὶ αἱματώδεις, καὶ χολώδεις καὶ δυσώδε-
ες, πάντοι κακὰ· ὑποχρεῖνσαι ᾧ καλῶς,
ἀγαθαί· καὶ κατὰ κοιλίῳ, καὶ κύστιν, καὶ ὅκιν
αὐτῇ ὑποχρεῖον εἴη μὴ κακαδαρμύον,
κακόν.

In morbo diuturno cibi fastidium & deiectiones synceræ, malum.

6. 7.

7. A Deiectionibus synceris & Meracis, in morbis præfertur lōgis.

Qualia, quæ per vesicam, aut aluum decernuntur, & quæ per carnes abeunt, & sicubi corpus à natura recedat, spectare oportet; Nam si parum, levis est morbus; si multum, magnus; si valde multum, lethalis est.

79. 7.

8. A B EXCRETIONVM siue per aluū vrinas aut sudores, Recessu ac Dissimilitudine maiori vel minori, à naturali earum & sana constitutione.

Ὅκοῖα καὶ ἐν τοῖσι καὶ πλὴν κύστιν, καὶ ἐν τοῖσι καὶ πλὴν κοιλίῳ ὑποχρησίμασι, καὶ ἐν τοῖσι καὶ παρὰ σάρκασι, καὶ ὡς πῃ διήνη τῆς φύσεως ἐκβαίῃ τὸ σῶμα, ὡς ὀλίγον, ὀλίγη ὑἕσσις γίγνεται ὡς δὲ πολὺ, πολλὴ ὡς πᾶν πολλὴ, θανάσιμον τὸ τοῦτον.

Tūm etiam ab vniuerso corporis habitu, à naturali ægri statu, vel multum dissidente vel simili;

Quæ per vesicam excernuntur spectare oportet, an talia sint qualia sanis exeunt. Nam quæ his, minimè sunt similia, ea morbosiora: Quæ vero sanis sunt similia hæc minus sunt morbosa.

PROGNOSTICVM Ab vrinæ similitudine aut dissimilitudine, cum sanorū vrinis

AXIOMA PROGNOSTICVM,

66. 4.

E ij

hic notandū
quæ sanis
similia bona
sunt, quæ
dissimilia
mala.

Τὰ διὰ τῆς κύστη διαχωρέοντα ὀρθῶν
δεῖ, εἰ οἷα τοῖς ὑγαίνουσιν ὑποχωρέεται.
τὰ ἥκιστα οὐὶ ὅμοια τετέοισι, ταῦτα νο-
σωδέστερα· τὰ δὲ ὅμοια τοῖσιν ὑγαίνουσιν,
ἥκιστα νοσερά.

9. Ab Urinæ
colore albo
& perspicui-
tate.

Quibus urina sunt perspicua & al-
ba, mala; præsertim vero si in phreneticis
appareant. 72. 4.

10. A LA-
CHRYMIS
sponte aut
inuolunta-
riè prodeun-
tibus.

Quibus in febribus, aut aliis
morbis voluntariè illachrymant
oculi, absurdum non est. Quibus
vero præter voluntatem, absur-
dus. 52. 4.

Ὁ κόσσις ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ἢ ἐν
τῇσιν ἀλγῆσιν ἀρρώσῃσιν καὶ περσείουσιν
ὀφθαλμοὶ δακρύουσιν, ἐδὲν ἀτοπὸν· ὁ κό-
σσις ἢ μὴ καὶ περσείουσιν, ἀτοπότερον.

Quibus in morbis oculi sponte
illachrymant, bonum. Quibus ve-
ro inuoluntariè, malum. 2. 8.

Ὁ κόσσις ἐν τῇσιν ἀρρώσῃσιν οἱ
ὀφθαλμοὶ καὶ περσείουσιν δακρύουσιν, ἀ-
γαθόν· ὁ κόσσις ἢ αὐτὸς περσείουσιν, κα-
κόν.

PROGNOSTICA A QUALITATIBVS CORPORIS IMMUTATIS.

Et partium quarundam corporis statu vitioso.

IN morbis acutis, frigus extremarum partium, malum. 1. 7.

Εν τοῖσις ὀξείαις νοσήμασι ψύξις ἀκρωτείων, κακόν.

PROGNOSTICATVM SALVTARIA, TVM LETHALIA deprompta, à Qualitatibus primis mutatis : Et primo à Frigore extremarum partium.

A dolore vehementi circa ventrem extremorum refrigeratio, malum. 26. 7.

2. A Frigore caumo, cum ardore interno & siti.

Ἐπὶ ὀδυρῇ ἰσχυρῇ τῷ στήθει πλὴν καὶ ἰσχυρῇ ἀκρωτείων ψύξις, κακόν.

In febris non intermittentibus, si exteriora frigeant, interiora vrantur, sitimque habeant, lethale est. 48. 4.

Εν τοῖσις μὴ διδυμήσοις πυρετοῖσι, καὶ τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δ' ἐνδοῦ καίνουσι, καὶ διὰ τὴν ἔχρη, θανάσιμον.

3. A Calore
deurenti, &
inde orto
Cardiogmo.

In febribus, circa ventriculum,
æstus vehemens, & cordis morsus,
malum.

26. 7.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πρὸς τὴν καρδίαν
καῦμα ἰσχυρὸν, καὶ καρδιωγμός, κακόν.

PROGNOSTICA A CONSTITUTIONE

*Quarundam corporis partium
depravata.*

Prognost. I
A FACIE I
partium per-
necsa consti-
tutione,
& Organorū
sensuum, in
ea positorū
FUNCTIONI-
BUS læsis, &
præsertim
Visu & au-
ditu aboli-
to.

IN febrenon intermittente, si la-
brum aut supercilium, aut
nasus peruertatur; Si non videat,
si non audiat, iam debili existente
corpore: quicquid horum euene-
rit mors proxima.

49. 4.

Ἐν μὴ διδμεῖποντι πυρετῷ μὴ χεῖ-
λα, ἢ ὀφρύς, ἢ ὀφθαλμός, ἢ ῥίς, δια-
στρεφῇ, μὴ μὴ βλέπῃ, μὴ μὴ ἀκῇ, ἢ δὴ ἀ-
δυνέῃ ὄντων τῶ σώματος, ἔ, τι αἴτι-
σίων γίγνεται, ἐγγὺς ὁ θάνατος.

In somnis vero, spectare etiam oportet, quæ in oculis subapparent; Nam si quid commissis palpebris de albo appareat, nec ex alui profluvio, aut medicamento potione hoc accidat, malum est signum & valde lethale.

2. Ab Oculorum albo, commissis palpebris, conspicuo,

§ 2. 6.

Σκοπεῖν ὃ γρηὶ καὶ ταῖς ὑποφάσας τῆς ὀφθαλμοῦ ἐν τοῖσις ὑποιοισιν. ὡς γὰρ πῶς φαίνεται συμβαλλομένων τῆς βλεφαρον τῶ λευκοῦ, μὴ ἐκ διαφροίνης ἐντὶ ἢ ἐκ φαρμακοποιίας, φλαῦρον τὸ σημεῖον, καὶ θανάτους σφόδρα.

Lingua nigra atque cruenta, cum quid horum signorum abest, non valde malum, morbum enim minorem significat.

3. A Linguae colore nigro & cruento.

9. 8.

Γλῶσσα μέλαινα καὶ αἱματώδης, εἴ πῶς τοιούτων σημείων ἄπει, μὴ σφόδρα κακόν· δηλοῖ γὰρ νέσον μικροτέλεω.

Labra liuida, aut resoluta, & inuersa & frigida, mortifera.

4. A Labiorum constitutione prava.

13. 8.

Τὰ χεῖλη πελιδνὰ, ἢ καὶ ἀπολευ-
ρῶσα, καὶ ἐξεσραμμένα, καὶ ψυχρὰ, θανα-
τώδεα.

5. Ab Auri-
bus.

Aures frigidæ, pellucidæ, con-
tractæ, lethales. 14. 8.

Τὰ ὦτα ψυχρὰ. διαφανέα, συσπαι-
ρῶσα, θανατώδεα ἴσιν.

6. A Digi-
tis.

Digitorum etiam extrema frigi-
da, præ se ferunt mortem.

Ab Ungui-
bus.

Ungues nigri, digiti manuum &
pedum contracti vel demissi, mor-
tem proximam significant. 12. 8.

Ὄνυχες μέλανες, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν
χειρῶν καὶ ποδῶν ψυχροὶ, συσπαιρῶσαι
ἢ κατεσπαιρῶσαι, ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦ-
σιν.

7. Ab Ab-
dominis &
Hypocho-
ndriorū Mo-
le, nempe eo-
rum Crassi-
tie, vel exte-
nuatione.

In omnibus morbis, partes ad
vmbilicum & imum ventrem atti-
nentes, crassitiem obtinere melius
est, multum vero extenuari, &
contabescere malum: Sed hoc
quoque ad infernas purgationes,
periculosum. 35. 2.

Ἐν πάσῃσι τῷσι νέσισι τὰ πρὸς τὸν
ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἥϊον πάχος εἶχεν, βέλπὸν

ἔστι τὸ ὃ σφόδρα λεπτὸν καὶ ἐκτετικὸς, μολιθρόν. Ἐπισφαιγὲς ὃ τὸ τοιαῦτον καὶ πρὸς τὰς καὶ τὴν κατὰ σφαιρίαν.

Post longum morbum, ventris depressio, mala. 5. 8.

Ἐπὶ χρονίῳ νευσμάτι κοιλίης καταφορὴ, κακόν.

Testis dexter frigidus convulsusque, lethale est. 11. 8. 9. A Testibus.

Ὁφθαλμοὶ δ' ὄξιοι ψυχροὶ καὶ ἀσυσπώμενοι, θάνατος.

Hæc igitur in febribus acutis præsertim obseruare oportet, ut noscamus, quando quis moriturus, & quando euasurus. 10. 8.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὄξιοι σημεῖα εἰσὶν, ὅποτε μέλλει ἀποθνήσκειν, καὶ ὅποτε σωθήσεσθαι.

Moribundis, signa hæc multo sunt manifestiora. Et venter attollitur atque inflatur. 17. 8. Mortis prætime imminentis signa sunt, prædicta omnia, sed grauiora.

Terminus vero mortis est, cum animæ calor supra umbilicum, ad locum diaphragmate superiorem ascendit, & omnis humor exuri-

tur, Cum autem pulmo & cor humorem amiserint, calore in locis mortiferis collecto; spiritus caloris confertim exhalat, cuius ope totum cum toto compactum erat; Præterea partim per carnes, partim per cutis spiracula, unde vivere dicimus, relinquēs anima corporis domicilium frigidum, & mortale simulachrum, & vnâ cum bile, sanguine, pituita & carne, deductione reddit.

Μέλλουσιν ἀποθνήσκειν ταῦτα σφέζε-
ρα γίνεται, καὶ αἱ κοιλίαι ἐπώρηνται, καὶ
φυσῶνται.

Ὅς ὁ δὲ τὸ θανάτου, ἐὰν τὸ τῆς ψυχῆς
θερμὸν ἐπιέλθῃ ὑπὲρ τοῦ ὀμφαλοῦ, εἰς τὸν
αἰῶνα τῆς φρενὸς τὸν τόπον, καὶ συγχλωθῇ τὸ
ὑγρὸν αἶμα. ἐπειδὴ ὁ πνεύμων καὶ ἡ καρ-
δία τὴν ἰκμῶσα ἀποβάλλουσι τῷ θερμῷ
ἀθροουῦσι ὁ ἐν τοῖς θανατώδεσιν τό-
ποις, ἀποπνέει ἀθρόον τὸ πνεῦμα τῷ θερ-
μῷ, ὅθεν τῷ σωέσθαι τὸ ὅλον εἰς τὸ ὅλον.
παλιν τὸ μὲν διὰ τῆς σαρκῶν, τὸ δὲ διὰ τῆς
ἐν κεφαλῇ ἀναπνοῶν, ὅθεν τὸ ζῶν χαλῶ-
μα, ἀπὸλείπεται ἡ ψυχὴ τὸ τῷ σώματι
σκηῖν, καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ θνητὸν εἶδει-

DE SIGNIS PROGNOSTICIS. 59
 λον αἷμα καὶ χολήν, καὶ αἷμα πικρὸν καὶ φλέγμα
 πικρὸν καὶ σαρκί. παρέδωκεν.

PROGNOSTICA

*A rebus naturalibus, & non
 naturalibus quibusdam
 deprompta.*

Mulierem vtero gerentem,
 corripī aliquo morbo acu-
 to, lethale est. 30. 5.

Γυναῖκί ἐν γαστρὶ ἐχέσῃ, ὑπό πικρὸν
 καὶ ὀξέων νουσημάτων ληφθῆναι, θανά-
 στικόν.

Qui natura valde crassi sunt ci-
 tius moriuntur, quam qui graci-
 les. 44. 3.

Οἱ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν, ταχυ-
 θάνατοι γίνονται μᾶλλον ἢ ὁ ἰσχυρὸν.

Senes iuuenibus, vt plurimum
 minus ægrotant, qui vero morbi
 ipsis accidunt diuturni, vt pluri-
 mum lethales.

PROGNOST.
 1. A Sexu
 muliebri, e-
 iusque gesta-
 tionis tem-
 pore, morbo
 graui & acu-
 to lacerifico.

2. A Corpo-
 ris habitu,
 crasso vel
 gracili, Qui
 breuiori vel
 diuturniori
 vita fruatur.

3. Ab æτα-
 te iuuenili
 aut senili.

Οἱ πρεσβύτεροι τῶν νέων τὰ μὲν πολλὰ
 νυκτέουσιν ἥσων. ἔσα δ' αὖ αὐτέοισι χρί-
 νανόσηματα ἦν, τὰ πολλὰ ξυαπο-
 θνήσκει.

4. A Cognat-
 tione & si
 militudine
 Morbi, cum
 natura æ-
 gri, vel æta-
 te, consuetu-
 dine, vel tē-
 pore.

In morbis minus periclitantur,
 quorum nature & ætati, & habitui
 & tempori morbus magis cognat-
 us fuerit, quam quibus, in nullo
 horum cognatus extiterit. 34. 2.

Ἐν τῇσι νέουσιςιν ἥσων κινδυνεύουσιν,
 οἷσιν αὖ οἰκείη τῆς φύσεως, καὶ τῆς ἡλικίης,
 καὶ τῆς ἐξιότητος, καὶ τῆς ὥρης, ἢ νύκτος ἢ
 μᾶλλον, ἢ οἷσιν αὖ μὴ οἰκείη κατὰ πτυ-
 τέων.

5. Ab Anni
 constitutio-
 ne humida,
 vel sicca.

Ex anni tempestatibus, in vniuersum
 siccitates sunt imbris salubriores, &
 minus mortiferae. 12. 3.

6. Ab Anni
 tēpore ver-
 no vel au-
 tumnali.

Autumno in vniuersum Morbi acu-
 tissimi & exitiosissimi sunt, ver autem
 saluberrimum, & minime exitiale.

APHORISMI PROGNOSTICI,

Longitudinis & Breuitatis Morbi.

QVando toto corpore Mutationes accidunt, ut si corpus refrigeretur, & vicissim calefiat, vel color alius ex alio oriatur, Morbi significatur longitudo.

40. 4.

Καὶ ὅταν ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, καὶ ὡς τὸ σῶμα καταψύχεται, ἢ αὖθις θερμαίνεται, ἢ χρώμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίνηται, μῦκθ' ἐνύση σημαίνει.

Corpus eorum, qui non omnino leuiter febricitant, sibi constare nec minui, aut etiam plus æquo contabescere, malum: Illud enim morbi longitudinem, hoc vero virium imbecillitatem significat.

28. 2.

Τῶν πυρεσσόντων μὴ πάντα πασιν ἐπιπολαίως, τὸ διαμῆνεν καὶ μηδὲν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα, ἢ καὶ σωτήκεως μᾶλλον τῆς κατὰ

PROGNOST.
LONGITVD.

1. A qualitatibus primarum Mutatione crebra, & Colorum,

2. A Mutatione quantitatis, seu Morbis corporis Extenuatione & Marcore.

Aut Constitutione æquabili & naturali in mole, figura & colore.

λόγον, μοχθηρόν· τὸ μὲν γὰρ μήκῃ νέου
σημαίνει, τὸ δ' ἀδένειαν.

4. SIGNA
DIAGNOS-
TICA ET PRO-
GNOSTICA,
Morborum
Constitutio
nis seu dura-
tionis, tum
etiam tem-
porum. 4.
universaliū,
tum parti-
culariū scili-
cet paroxys-
morum,
A multis de-
prompta,
putā,
A Morborū
ipsa idea.
Ab anni tē-
pore.
A periodorū
proportionē.
Denique à
signis Epi-
phenomenis
quæ in Ex-
cretis appa-
rent, seu vri-
nis, deiectioni-
bus, sputis,
& sudori-
bus.

Accessiones autem & constitu-
tiones Morborum indicabunt:
Morbi ipsi & anni tempora, & pe-
riodorum inter se incrementa, si-
ue quotidie, siue alternis diebus,
siue maiori intervallo fiant: Quin-
etiam ex mox apparentibus indi-
cia sumuntur, velut in pleuritide
sputum, si statim initio appareat
breuem fore denuntiat; si vero po-
sterius conspiciatur, longum: Sed
& urinae, deiectiones & sudores
quales apparuerint, iudicatu faci-
les aut difficiles, breves aut longos
morbos fore prænuntiant. 12 I,

Τὸς δὲ παροξυσμοῖς καὶ ταῖς καταστάσε-
σιν ὁμιλεῖσιν αἰνῶσι, καὶ αἰσθῆναι τὰ ἔτε-
ρα, καὶ αἰσθῆναι ἐπειὶ πρὸς ἀνθρώπου ἀντεπι-
δύσεις, ὡς τε καὶ ἡμέραν, ὡς τε
παρ' ἡμέραν, ὡς τε καὶ διὰ πλεί-
ονος χρόνου γιγνῶνται. Ἀπὸς καὶ τοῖ-
σιν ἐπιφανομενοῖσιν οἷον ἐν πνεύματι
καὶ πύελον, ὡς αὐτὴν ἐπιφανῆται
ἀσχετόν, βραχυῶς· ὡς δ' ἴσμεν ἐπι-
φανῆ, μηκυῖν. καὶ ἔρα, καὶ ὑποχωρή-
ματα, καὶ ἰδρώτες, καὶ δ'κριτα, καὶ δύσκει-

τα, καὶ βεβηχέα καὶ μακρὰ τὰ νοσήματα,
ἔπιφαινόμενα δηλοῖ.

Quibus per febres, in vrinis, sedimenta, crassio rem farinam referunt, longum morbum significant.

31. 7.

4 SPECIATIM ab vrina hypostasi crassa longitudo morbi præsumtiatur.

Ὁ κόσισι πυρεῶσιν ἐν τοῖσιν ὕρσι
σι κριμνώδεις αἱ ὑποστάσεις γίνονται,
μακρὴν τὴν ἀρρώστιον σημαίνει.

Quibus in vrinis biliosa sedimenta, supra vero tenuia apparuerint, acutum morbum significant.

32. 7.

5. Ab Hypostasi vero biliosa, Acuties morbi prospiciuntur.

Ὁ κόσισι ὃ χολώδεις αἱ ὑποστάσεις,
ἀνωθεν ὃ λεπταὶ, ὀξύτην ἀρρώστιον σημαίνει.

Febricitanti sudor superueniens febre non deficiente, malum: prerogatur enim morbus, & multam humiditatem inesse significatur.

56. 4.

6. Deinde a sudore non critico,

Πυρεῶσιν ἰδρῶς ἐπιφαινόμενον, μὴ
ἐκλείπον[το] τῷ πυρετῷ, κακὸν μηχανὴν γὰρ ἡγεῖσθαι, καὶ ὑγρασίαν πλείω σημαίνει.

8. Ab Abscessu imperfecto Critico.

In febribus Abscessus, qui primis iudicationibus non solvuntur, longitudinem morbi significant.

51. 4.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν ὑποστήματα, μὴ λυόμενα πρὸς τὰς πρῶτας κρίσεις, μὴ κτ νέου σημαίνει.

9. Ab Appetitu & cibi ingestione per initia vires ægri non relictæ.

Omnes fere male habentes, qui per initia bellè cibum capiunt, nec proficiunt, circa finem tandem cibum fastidiunt. Qui vero per initia cibum valdè fastidiunt, postea autem bellè assumunt, in melius evadunt.

32. 2.

10. Ab Anni constitutione humida.

Per assiduos imbres, morbi fere fiunt febres longa, &c.

initio 16. 3.

A Constitutione sicca.

Per siccitates, febres acuta fiunt, &c.

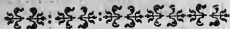
initio 7. 3.

11. Ab Anni tempore potissimum Autumnali, morbi prænantiatæ longitudo, Quartanæ exemplo.

Æstivæ quartanæ plerumque breves, autumnales vero longæ, & maximè quæ ad hyemem perueniunt.

25. 2.

Οἰδεῖνοι τεταρταῖοι τὰ πολλὰ γίνονται βραχείας. Οἱ ὅ φθινοπωρεῖοι μακροί, καὶ μάλιστα οἱ πρὸς τὸν χειμῶνα συνάγοντες.

APHORISMI

DE SIGNIS

MAGNITVDINIS,

aut leuitatis, Morbi.

SIGNA MA-
GNITVDINIS
MORBI.

QValia, quæ per vesicam, aut aliū
excernuntur, & quæ per carnes ab-
eunt, aut sicubi corpus à natura recedat,
spectare oportet. Nam si parum, leuis est
Morbus, si multum, magnus; si valdè mul-
tum, lethale est. 79. 7.

Sudor multus, frigidus, calidus-
ve semper fluens, frigidus maio-
rem, calidus minorem significat
morbum. 42. 4.

Quibus per febres, circa dentes
lentor quidam obnascitur, his ve-
hementiores fiunt febres.

1. A Dissimi-
litudine seu
Recessu ma-
iori vel mi-
nori à na-
turali consti-
tutione, tū n
in Excremē-
tis alui, vri-
na & sudo-
ribus, tū n
corporis ha-
bitu vnuer-
so apparēte.
2. A Sudoris
quantitate,
& simul
qualitate.
3. A Lento-
re dentibus
adnato,

Ὁ κόσμισι ὃ ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἐν τοῖσι
πυρετοῖσι φειγλιχαίνει, ἰσχυρότε-
ροι γίνονται οἱ πυρετοί.

Et quibus Deiectiones si resi-

4. A Deie-
ctionibus

strigmento-
sis & reten-
tis.

dere permiseris, nec moueris, ve-
luti strigmenta subsistunt, si pauca
fuerint, leuis est morbus, si multa,
magnus: His confert alui purga-
tio, Quod si aluo non purgata,
sorbitiones dederis, quanto plu-
res dederis, eo magis nocebis.

67. 7.

Καὶ οἷσι τὰ ὑποχωρήματα, ὡς εἰσὶν
εὐδαί, καὶ μὴ κινήσης οἷον ὑφίσταται ξύ-
σματα καὶ ὡς ὀλίγα ἢ, ὀλίγη ἢ νῦσθ
γίνεται; ὡς ὅτι πολλὰ, πολλὴν τετέρισσι
ξύμφορὴν ὑποκαθῆραι πλεονεκτίων. ὡς ὅτι
μὴ καθαρῶς ποιήσας διδῶν τὰ ῥοφήμα-
τα, ἐκόσφη αὐτὴν πλείω διδῶν, μᾶλλον βλά-
πτει.

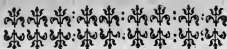
5 A Crudo-
rū deiectione
pauca vel
copiosa.

Quæ crudâ deorsum subeunt,
ab atra bile sunt, & si plura, maior;
si pauciora minor est morbus.

68. 7.

Ὅμοια αὐτῇ καὶ τῷ ὡμα διαχωρῆν, ἐπὶ
χολῆς μελαίνης ἐνεστίν, ὡς πλείω, πλείων
ὡς ἐλάσσων ἐλάσσων ἢ νῦσθ.

Eodem spectant 66. 6. 72. 4.

METHODI APHORISMORVM

DISPOSITIVÆ,

SECTIO TERTIA.

*Complectens Aphorismos Spe-
Etantes ad particularem*

*Affectuum præter naturam;
in specie singulas corporis
partes obsidentium:*

*Vel Aetiologiam, Diagnosim, Progno-
sim, & Therapiam.*

P R Æ F A T I O.

GALENI decretum est, <sup>Nono Me-
thodi cap.</sup> ingenuarum artium &
studiosis præstitutum,
non licere Artis vl- &
lius notitiam adipis- &
ci, nisi cognitionem Vniuersalem &
seu Methodum, per generalia &

« quædam theoremata quisque
 « ante capeſſat, ac deinde in par-
 « ticularibus exēplis ſe exerceat.
 « Quod ſcilicet, neque fieri poſſit,
 « vt ſine multiplici in ſingulari-
 « bus Exercitatione, quod ex uſu
 « ſit, faciamus: neque ſine vniuer-
 « ſalium cognitione exercitatio
 « procedat. Adeo vt non ſecus ac
 « quicumque iter aliquod ingre-
 « diuntur, vtroque crure inniti
 « ſtudent, & qui altero claudus,
 « vno duntaxat ſubnixus progre-
 « ditur, longo ille ſpatio, & ſæpe
 « via errando iter conficit: Con-
 « ſimiliter ſane qui finem cuiuſli-
 « bet artis conſequi parat, duo-
 « bus his veluti cruribus aut in-
 « ſtrumentis vtatur, neceſſum eſt,
 « Cognitione nempe rerum in
 « diſciplina vniuerſalium, Metho-
 « do dicta, & in ſingularibus E-
 « xercitatione, Καὶ γὰρ ὡς ἐάν τις, ἐν
 « λόγοις πίπῃ, οὐκ ἴσῳσιν εἰδέναι,
 « ὅρῳ τὸ ἐκ μαθήσεως, κατὰ τὴν κρυ-
 « πτὴν φαῦλ' ἐν πυρὶ κριθεὶς, τοιούτοις
 « αὐτὸς ἀπίδειξε. Nam qui ſermo-
 « num vniuerſalium notitia freti,
 « ſibi ipſis perſuadent, ſeſe ipſum

Hipp. lib.
 de decenti
 ornatu.

quoque artis opus singulare novisse, non secus ac Aurum adulterinum ab igne examinatur, sic certè illi absurditatis arguuntur. **Q**UARE Hippocratis Galenique consilio Medicus, in arte sua futurus egregius, obtemperabit, & utramque in percipienda Medicina, Cognitionem universalem, & particularem persequetur: Quandoquidem enim Medicus non aggreditur Morbum in genere expugnandum, sed hanc vel illam particularem morbi speciem ac differentiam singulam quamque corporis partem obsidentem: Morbi reuera **COGNITIO** ad Curationem prærequisita, non modo in universali, sed etiam in particulari assequenda, (itidémve **CVRATIO**.) Quocirca Affectus præter naturam singularum partiû, Morbos nempe & Symptomata speciatim noscere operæpretium, ex cuiusque **ÆTIOLOGIA**, **DIAGNOSI** & **PROGNOSI**, instituta, absque quo videlicet omnis exercendi conatus prorsus

inutilis est futurus. ITAQUE huic
 præscripto Legislatorum Artis in-
 signiorum stando; post præmissam
 antehac affectuum præter natu-
 ram COGNITIONEM VNIVERSA-
 LEM, quantum ex Aphorismorum
 libris deprehensam consequi po-
 tui, tam in Ætiologia, quam Me-
 thodo Diagnostica & Prognosti-
 ca iam Affectuum præternaturā
 IN SPECIE NOTITIAM, Quæ ex
 eorum tum causis, tum differen-
 tiis, atque signis dependet, nec
 non & interdum THERAPIAM,
 vbi hanc Hippocrates in Apho-
 rismis attigit, libuit subiungere.

APHORISMI

DE AFFECTIBVS

PRÆTERNATVRAM.

Partium internarum.

*Et Primò, De Cerebri Pathematis;
Præsertim Vero de Actio-
num Animalium Noxis.*

*Ac in primis, De Læsione Ratio-
nis eaque insigni in delirio.*

*Et 1. De Phrenitide, ac simplici
ut aiunt Delirio.*

Qui laborantes aliqua
parte corporis, dolo-
rem ferè non sentiunt,
his mens ægrotat.

**SIGNVM
DIAGNOSTI-
CVM DELI-
RII præ alijs
est: Sensus
tactus pri-
uatio vel
imminutio
dolore ali-
cubi infe-
stante.**

6. 2.

*Ὁ κόσμος πονέοντες πρὸς τὴν σώματός, τὰ
πολλὰ τῶν πόνων ἐκ αἰδάνου, τετίει-
σιν ἢ γλώμην νοσεί.*

PROGNOST.

DELIRI-
tum saluta-
ria, cum le-
thalia. ET

PRIMO ab
Assumptis,
ut vino mul-
to

2. Ab Ictu,
seu vulnere
capitis.

Ex multa vini potatione, ri-
gor, & delirium, malum. 7.7.

Ἐκ πολυποσίας ῥίγος καὶ παραφρο-
σύνης, κακόν.

Propter plagam in capite ac-
ceptam stupor & desipientia,
malum. 14.7.

Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὸ κεφάλαιον ἑκ πλη-
ξης, ἢ παραφροσύνης, κακόν.

3. A Morbo
præcedente,
nempe peri-
pneumonia.

A peripneumonia phrenitis,
malum. 12.7.

Ἐπὶ περιπνευμονίᾳ φρενίτις, κα-
κόν.

4. A Vigilia
immodica.
prægressa.

Propter vigiliam, convulsio,
aut desipientia, malum. 18.7.

Ἐπὶ ἀγρυπνίᾳ ἀσυσμῆς, ἢ παραφρο-
σύνης, κακόν.

5. A Somno
consequente.

Ubi somnus delirium sedat, bonum. 2.2.

6. Ab Hæ-
morrhagia.

A sanguinis profluuio defi-
cientia, aut etiam convulsio,
malum. 9.7.

Ἐπὶ αἵματι ρύσι παρὰφροσύνην,
ἢ καὶ αἰσχυρὸς, καὶ κλονήν.

Desipientiæ, quæ cum risu fiunt
securiores, quæ verò seriò, pericu-
losiores.

Ab adiuncto
Risu, vel se-
ueritate, at-
que feroci-
tate.

53.6.

Αἱ παρὰφροσύναι, αἱ ἢ μὲν γέλωτι
γινόμεναι, ἀσφαλέστεραι. αἱ δὲ μὲν σπιν-
θῆς, ἐπισφαλέστεραι.

Quibus vrina perspicua & alba,
mala: maximè verò si in Phreneticis ap-
pareant.

Ab vrina
alba & per-
spicua.

72.4.

Qui supra quadraginta annos
phrenetici fiunt, non omnino sa-
nantur, minùs enim periclitan-
tur, quorum naturæ & ætati mor-
bus est familiaris.

Ab ætate
declinante
& senili.

85.7.

Ὅκοιτο ὑπὲρ τὰ πενήκοντα ἔτα-
φρενιπκοὶ γίνεσθαι, ἐπὶ πάντι ὑμιάζοντι.
ὥσπερ γὰρ καὶ δυνάσκειν οἷσιν ἂν οἰκίη
τῆς φύσεως, καὶ τῆς ἡλικίης ἢ νε-
οῦ.

DE MANIA.

PROGNOSTI-
CUM BONUM

EST

Solutio eius
per humoris
descensum.

Vel ad ven-
trem ad a-
num & ar-
tus.

Ab insania, dysenteria, vel hy-
drops aut, mentis alienatio, bo-
num.

5.7.

Ἐπὶ μανίᾳ δυσεντερεῖν ἢ ὕδρωσιν, ἢ
ἑκτασι, ἀγαθόν.

Insanis, si varices, vel hæmor-
rhoides superuenerint, insanix so-
lutio.

21.6

Τοῖσι μανόμενοις κιστῶν ἢ αἱμορ-
ροΐδων ἐπιγνομένων, τῆς μανίης λύ-
σις.

DE MELANCHOLIA.

DIAGNOSTI-
CA. MELAN-
CHOLIAE,
sunt

Metus &
tristitia præ-
gressæ.

Si Metus, & tristitia longo tem-
pore perseverent, melancholiam
significant.

23.6.

Ἦν φόβος ἢ θυσυμία πάλυν χρόνον
ἔχουσα διατελεῖ, μεταγχεῖται τὸ τοῦ
πνεύματος.

PROGNO-
STICUM

Morborum
melancho-
licorum so-
lutionis cri-
ticæ per hæ-
morrhoides
optimæ,

Melancholicis & nephriticis, hæ-
morrhoides superuenientes, bo-
num.

11.6.

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι καὶ τοῖσι νε-
φελικοῖσιν αἱ μορροῖδες ἐπιγνώμεναι,
ἀγαθόν.

In morbis melancholicis, ad
hæc, Decubitus humorum peri-
culosi sunt, eo quod vel apople-
xiam corporis, vel convulsionem,
vel maniam, vel cæcitatem signifi-
cant.

Malæ autem
per Decubi-
tum seu mo-
tastasin hu-
morum me-
lancholico-
rum in cer-
tas corporis
partes.

§6.6.

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι νυσήμασιν ἐς
τάδε ἐπικίνδυνοι αἱ ἀποσκήψεις, ἢ ὑπο-
πληξίῳ τῷ σώματι, ἢ σπασμὸν, ἢ τύ-
φλωσιν σημαίνει.

Eodem spectat. 407.

Melancholicos autem vehemen-
tius infra purgabis, eadem ratio-
ne, contraria apponens.

CYRATIST
Est Cathar-
sis vehemē-
tior per in-
feriora,

9.4.

Τὸς δὲ μελαγχολικοὺς ἀδρονέως τὰς
κάτω, καὶ αὐτῷ λογισμῷ τὴν ἐναντία
συστήεις.

DE MOTVS LESIONIBVS,
Primò de Apoplexia.

Qua ætate
contingit
maximè, quo
tempore ve-
ro fieri so-
leat vide
aph. 23. &
16. sect. 3.

Apoplexiæ fiunt maximè à qua-
dragesimo anno ad sexagesimum
vsque.

57.6.

Ἀπὸ πλῆκτοι ὅ μάλιστα γίνονται ἡλι-
κίη τῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων, ἄρχῃς
ἐξήκοντα.

PROGNOIT.
A magnitu-
dine aut le-
uitate Apo-
plexiæ.

Soluere apoplexiam fortem,
quidem impossibile, leuem verò
difficile.

42.2.

Λύειν ἀποπληξίαν ἰσχυρὰν μὲν ἀδύνα-
τον, ἀσθενέα δὲ ἔστιν ἰδίον.

Prognosti-
cum eius
termini, seu
solutionis
ad salutem
vel mortem,
Stertore
aphoniæ co-
mitæ.

Quibus bene valentibus, capitis
dolores de repentè accidunt, sta-
timque muti fiunt & stertunt, intra
septimum diem intereunt, nisi fe-
bris apprehenderit.

51.6.

Ὁ πόσιον ὑμῖν οὐδὲν γίνον-
ται ἐξαίφνης ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ σπασ-
μῶμα ἄφωνοι γίνονται, καὶ ῥέχουσιν,
ἀπὸ πολλῶν ἢ ἐν πλείονι ἡμέρῃσιν, καὶ μὴ πνι-
γνὸς ἐπιλάβῃ.

Si ebrius quispiam, derepentē mutus fiat, conuulsus moritur, nisi febre corripiatur, aut ad horam perueniens qua crapulæ soluuntur, vocem recuperet.

Prognost. Solutionis ἀφωνίας, Apoplexiæ aut Caro simillis affectus; ab ebrietate excitati tribus modis, vel. Solutione crapulæ, Febre superueniente. Vel denique conuulsione lethali.

5.5.

Ἦν μεθύων ἐξαίφνης ἄφωνος πρὸ γή-
του, ἀπαδεὶς ἀποδησας, ἢν μὴ πυρεΐθῃ
ἐπιλόβῃ, ἢ ἐς τιμὴν ὥρῃ ἐλθὼν καθ' ἡ
ὥρῃ αἱ κραπαλαὶ λύοντ', φθέγγετ'.

DE EPILEPSIA.

Pueri epilepsia laborantes, mutatione potissimum ætatis & locorum & victuum, liberantur.

Prognost. Solutionis spontaneæ epilepsiæ, tum progressu ætatis, tum mutatione victus & loci.

45.2.

Τῶν ἐπιληπτικῶν τοῖσι νέοισιν ἀπα-
λαγνὴ αἱ μεταβολαὶ μάλιστα τῆς ἡλι-
κίας, καὶ τῆς πέπων, καὶ τῶν βίων ποιεῖσι.

Quibus epilepsia ante pubertatem accidit, mutationem recipit quibus verò post vigesimum quintum annum, his fere cominoritur.

Qua ætate fiat epilepsie solutio, & quâ non amplius fieri possit,

7.5.

Τὰ ἐπιληπτικὰ ὁκόοισι παρὰ τὴν ἥλικα
γένετ' , μείασαισιν ἴχει, ὁκόοισι δὲ

πάντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων γίνεῖται, τεταῖοις
τὰ πολλά ξυναποδνήσκει.

Quo tempo-
re eius Ge-
neratio fiat
vide aph.

23.3.

CAUSAE

INTERNAE

Conuulsio-

nis dux, sci-

licet, Reple-

tio vel ina-

nitio.

Causae ex-

ternae quae-

dā. 1 Frigus

externum

immodi-

cum.

22 Calor ;

tam exter-

nus, v.g. aë-

ris calidi, vel

caustici quā

internus, sci-

licet, ardor

febrilis.

DE CONVULSIONE.

Conuulsio fit vel à repletionē,
vel inanitionē; ita & singultus.

39.6

Σπασμὸς γίνεῖται ἢ ἀπὸ πληρώσεως,
ἢ κενώσεως, ἢ παρὰ καὶ λυγμὸς.

Frigidum vero conuulsiones, tetanos ni-
grores & rigores febriles efficit.

17.5.

Propter ardores vehementes,
Conuulsio aut tetanus malum.

13.7.

Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς ἢ τέ-
τανος, κακόν.

In febribus acutis conuulsiones & circa
viscera dolores fortes, malum.

66.4.

A sanguinis copioso fluxu, con-
uulsio, aut singultus, malum.

3.5.

PROGNO-

STICA, 2

Causa ina-

niente.

1 Ab hæ-

morrhagia.

Αἷματι πολλῷ ῥυέντι, σπασμὸς ἢ
λυγμὸς ἐπιγίγνεται, κακόν.

Convulsio, vulnere superueniens, lethalis.

2. 5.

A Purgatione immodica, convulsio, aut singulus superueniens, malum.

4. 5.

Propter vigiliam, convulsio, aut delirium, malum.

18. 7.

Si ebrius quispiam de repente mutus fiat, convulsus moritur, &c. vide aph.

5. 5.

Febrem convulsioni superuenire melius quam feбри convulsionem.

26. 2.

Spasmo & tetano vexato, febris superueniens morbum soluit.

57. 4.

Τὸ πρὸ σπασμῶν ἢ τετάνων ἐπεχληρόν
πρὸς ἐπιληρίαν, λύει τὸ νό-
σημα.

Quartanis correpti non omnino convulsionibus capiuntur, si vero prius tentati fuerint, superueniente quartana liberantur.

70. 5.

2. Ab excretionibus immodica humorum à Medicamento.

3. à Vigilia immoderate prægressa.

4. Prognost. à Causa repleta scilicet. Ebrietas.

5. Prognost. eius solutio. Convulsionis spontanea, à febre epigenomena, cum convulsio fit à Repletionem.

6. SOLUTIO. Convulsionis, speciatim, à febre quartana epigenetica.

Οἱ ὑπὸ τεταρταίων ἀλισκόμενοι,
ὑπὸ πωσιμῷ ἢ πάνυτι ἀλίσκονται; ἢ
ἢ ἀλίσκονται πρὸς τερον, εἴτα ἐπιγί-
νεται τεταρταῖον, παύον.

Eodem spectat. 63. 5.

7. Pro-
gnos-
ticam solu-
tionis ter-
mini, inte-
rano seu ad
salutem sine
mortem.

Qui tetano corripuntur, intra
quatuor dies intereunt, si verò hos
effugerint, sani fiunt.

6. 3.

Ὅσοι ὑπὸ τετάνῃ ἀλίσκονται, ἐν
τέσσαρσιν ἡμέρησι θάλλωσι. ὡς τὰς
διαφυλάξιν, ὑγιέες γίνονται.

CURATIO
Convulsio-
nis, per frigi-
dam ex ac-
cidenti, per
se tamen
Caloris be-
neficio anti-
peristat si in-
tus coacto.

Nonnumquam in tetano, sine
ulcere, juvene bene carnosio, æsta-
te media frigidaē larga perfusio,
caloris reuocationem facit. Calor
autem hæc soluit.

21. 5.

MITIGATIO
Convulsio-
nis, sit etiam
caloris præ-
sidio (Vide
aphor. 22 5.

Ἔστι ἢ ἔκκ' ἐπὶ τετάνῃ ἀνὰ ἑλκεθ,
νέω δὲ σάρκῃ, δέρεθ' ἴσως, ψυχρῷ
πολλῷ κατὰ χυσις ἐπανάκλησις θερμῆς
ποιέεται. θερμὴ ἢ πῶτα ῥύεθ'.

DE SENSUS TACTVS IN

Capite insigniori noxa,
scilicet Doloze capitis.

Quibus in febribus, urinae tur-

Prognosti-
cum.

bata velut lumentorum, his capit-
tis dolores adsunt vel aderunt.

Cephalalgia
futura in
febri.

70. 4.

Ὁκόσσοις, ἃ ἐν πυρετοῖς τὰ ἕρξ ἀναίε-
ταραμμένα, οἷον ὑπερζυγίαν, τῶέοις
κεφαλalgίαι ἢ πάρεισιν, ἢ παρέσσῃαι.

Ab urina
turbata &
subingali
petitum,

Caput dolenti, & vndique la-
boranti, pus velaqua, vel sanguis
per nares, os, vel aures affluens
morbum soluit.

Prognost.
solutionis
spontaneæ
Cephalalgia,
ab excretio-
ne puris,
aquæ, vel
sanguinis.

10. 6.

Κεφαλῶν πορεύονται καὶ ἀποδυνέονται,
πύον, ἢ ὕδωρ, ἢ αἷμα ῥυέν καὶ τὰς ῥί-
νας, ἢ καὶ τὸ σῶμα, ἢ καὶ τὰ ὦτα, λείπει τὸ
νέσσημα.

Dolenti partem posteriorem
capitis, in fronte recta excurrentis
vena secta prodest.

CURATIO
Cephalalgia
partis postie-
ræ

68. 5.

Τὰ ὅπῃθεν τῆς κεφαλῆς ὀδυνομέ-
νη, ἢ ἐν μετώπῳ ὅς ἐν φλέβῃ τμηθεῖται,
ὠφελεῖ.

Per venæ
sectionem in
fronte re-
uulsivam.

DE OCULORVM AFFECTIBVS
præter naturam.

SOLVUNTUR
Ophthalmia,
spontanea.

Ophthalmia laborantem, alui pro-
fluuii corripere bonum.

Per diar-
rhœam su-
peruenien-
tem,

177.

Ὁφθαλμιῶν τὰ ὑπὸ διαρροίας λυφ-
θῆναι, ἀγαθὸν.

EVUATIO.
Doloris oculorum.
Remediis
multis mo-
lienda,

Dolores oculorum meri potio,
aut balneum, aut fomentum, aut
venæ sectio aut medicatio soluit.

31. 6.

Ὁδυνὰς ὀφθαλμῶν ἀκρητοποσίη, ἢ
λυττόν, ἢ πυρίη, ἢ φλεβοτομία, ἢ φαρ-
μακική λύει.

Dolores oculorum, post mer
portionem, & aquæ calentis copio-
sæ balneum, venæ sectione curato.

46. 7.

Ὁδυνὰς ὀφθαλμῶν ἀκρητον ποτί-
σας, καὶ λύσας πολλῶν θερμῶν, φλεβο-
τόμει.

DE AFFECTIBVS

Aurium.

SURDITATIS
Causa est
bonnum
quam.
Suppressio
biliosæ de-
iectionis.

Quibus biliosæ deiectiones, su-
perueniente surditate cessant, &
quibus surditas adest, biliosis de-
iectionibus superuenientibus ces-
sat.

28. 4.

Ὅσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα,
κωλύσι & γνομένης πάσης. καὶ ἰκίνοισι

κρίωσις, χαλασέων γινόμενα πύε-
ται.

Quibus in febribus aures ob-
surduerunt, his sanguis è naribus
fluens, aut alius turbata morbum
soluit.

SOLVITIO
Surditatis
in febribus
contingen-
t's, per deie-
ctione: bi-
llosas, & he-
morrhagiam
narium.

7. 60.4.

Ὅκοισι ἀν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ
ὦτα κρῶσθῃ, αἷμα ἐν ῥινῶν ῥυέν, ἢ
κοιλίῃ ἐκτεργχθεῖσα, λύει τὸ νό-
σημα.

DE NARIVM, AFFECTIBVS
præter naturam.

Quibus nares, naturà humidio-
res & genitura liquidior, ii valde-
tudinarij viuunt: Quibus vero
contraria, salubrius degunt.

Humor ex-
crementitius
ex cerebro
per nares
stillans &
semen liqui-
dus.

2.6.

Οἷσι ῥῖνες ὑγρότεραι φύσι, καὶ ἢ γ-
νὴ ὑγρότερη, ὑγιαίνουσι νοσητέον.
οἷσι δὲ τὰναντία, ὑμηνότεον.

SIGNA SVNT
In temperiei
frigida hu-
midæ.

Quæ sanita-
tis infirmæ
morbisque
obnoxia, est
causa.

Raucedines & Grauedines, in
valdè senibus, coitionem non re-
cipiunt.

Humor ex-
crementitius.
per nares &
fauces stil-
lans, Cof. 6.

40.2.

Βεβήχαι καὶ κόρυζαι τοῖσι σπύδα
πρεσβύτησιν ὁ πεπναιον.

nem in se-
nioribus non
recipit, ideo-
que nec sa-
nationem.

STERNUTATIONIS
Causa.

Sternutamentum fit ex capite, cerebro calefacto, aut præhumectato spatio in capite inani; Aër enim intus contentus foras erumpit, strepit autem, quia perangustum exit.

§1. 7.

Πῶς γίνεται ἐν τῇ κεφαλῇ, δια-
σπραινόμενόν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἢ διευρυν-
όμενόν τῷ ἐν τῇ κεφαλῇ κενῷ, ὑπερχει-
ται γὰρ ὁ αἷς ὁ ἐν αὐτῷ ἐξω-
φορεῖται, ὅτι διὰ στενῆς ἢ διέξοδος αὐτῷ ἐστίν.

Sternutatio-
nis effectus
salutares,
sunt.

*Singultienti, sternutatio superueniens
singultum soluit.*

13. 6.

I Solutio
singultus.
2^a Lunamen
in partu, ac
suffocatione
uteri.

*Mulier hysterica, aut difficulter pa-
rienti, sternutatio superueniens, bonum.*

35. 5.

DE ORIS, LINGVÆ, DENTIVM
Affectibus.

Linguae pa-
ralysis subi-
tantæ
Causa.

Si lingua derepente inconti-
nens fiat, aut pars aliqua corpo-
ris resoluatur, tale est melancho-
licum.

40. 7.

Ἦν ἡ γλῶσσα ἐξαίφνης ἀκρετὴς γί-
νεται, ἢ ὑποπληκτόν τι τῷ σώματι, με-
λαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον γινεῖται.

Balbi longo alui profluvio, maximè capiuntur. 32. 6.

Linguz Motu Vicioso, seu balbutie affecti, diarrhææ sunt obnoxij.

Frigidum inimicum ossibus, dentibus, &c. 18. 5.

DE GUTTURIS ET FAUCIBUS

Affectibus præter naturam, & præsertim de Angina.

Angina correpto, tumor in collo superueniens bonum, foras enim vertitur morbus. 37. 6.

PROGNOST. bonum in angina.

1. à Tumore foras erumpente in collo.

Ἰπὸ κυανᾶς ἐρυθρῆς οἰδήμας γενέσθαι τῆς τραχείας, ἀγαθόν. ἔξω γὰρ πέπτεται τὸ νόσημα.

Angina correpto, tumor & rubor in pectore superueniens, bonum, foras enim vertitur morbus. 49. 7.

2. à Tumore erumpente in pectore.

Ἰπὸ κυανᾶς ἐρυθρῆς οἰδήμας καὶ ἐρύθημα ἐν τῇ στήθει ἐπιγενόμενον, ἀγαθόν. ἔξω γὰρ πέπτεται τὸ νόσημα.

Si febricitanti repenti collum intorqueatur, ac vix deglutire queat, nullo apparente tumore, lethale est. 35. 4.

PROGNOST. MALVM.

1. à Tumore nullo apparente, & à Deglutionis lætæ.

Ἡν ὑπὸ πυρετῷ ἐχομένην ὁ πύρεξ
 αἰφύνης ἐπέρηται, καὶ μόνη κατα-
 πύρειν δύνει, οἰδήματα μὴ εἶη,
 θανάσιμον.

1. A Respi-
 ratione serè
 abolita;

Si febricitanti strangulatio de
 repente accidat, nullo in faucibus
 apparente tumore, lethale est.

34. 4.

Ἡν ὑπὸ πυρετῷ ἐχομένην οἰδήματα
 μὴ εἶη ἐν τῇ φάρυγγι πύξ αἰφύ-
 νης ἐπέρηται, θανάσιμον.

3. Prognos-
 ticum, strā-
 gulationis
 seu suffoca-
 tionis.
 Ab Excreta
 per os spu-
 ma,

Strangulati & suffocati nondum
 tamen mortui, non redeunt ad
 vitam, quibus spuma circa os fue-
 rit.

43. 2.

Τῶν ἀπὸ τοῦ πυρετῷ ἐχομένην καὶ καταπύρεξιν
 καὶ πύξ αἰφύνης ἐπέρηται, καὶ μόνη κατα-
 πύρειν δύνει, οἰδήματα μὴ εἶη, θανάσιμον.

Prognost.
 Cruditatis
 in raucedine
 & grauedi-
 ne,

Rauedines & grauedines, in valde
 senibus, coctionem non admittunt.

40. 2.

Ἡν ὑπὸ πυρετῷ ἐχομένην οἰδήματα
 καὶ πύξ αἰφύνης ἐπέρηται, καὶ μόνη κατα-
 πύρειν δύνει, οἰδήματα μὴ εἶη, θανάσιμον.

Vide. 15. 3.

DE PECTORIS AFFECTIBVS

præter naturam.

I. De Peripneumonia.

Quibus ab angina liberatis, ad pulmonem, mali fit conuersio, intra septem dies moriuntur, si vero hos effugerint, empyici fiunt.

PROGNOST.
Peripneumoniz ex angina ortæ vel solvenda empyemate aut morte.

10. 5.

Ὁ κόσμοισι κυνέλιον διαφύγουσιν ἐς τὸν πιδμόνα πρέπει, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ὑποδινήσκουσιν. Ἦν ὃ ταύτας διαφύγουσιν, ἔμπτωοι γίνονται.

A pleuritide, peripneumonia, malum.

11. 7.

Ἐπὶ πλερίτιδι πειπιδμονίῃ, κακόν.

Prognost.
Peripneumoniz ex pleuritide ortæ, ob metastasim à pleura ad pulmonem.

A peripneumonia, phrenitis, malum.

12. 7.

Pleuritide aut peripneumonia laboranti diarrhœa superueniens, malum.

16. 6.

Prognost.
ex epigenesi phrenitidis cum ex epigenesi diarrhœa,

Ἐπὶ πλερίτιδι πειπιδμονίῃ, διαρροίῃ ἐπιγνομένη, κακόν.

DE PLEVRITIDE.

DIAGNO-
STICVM,
pleuritidis
aut alius

doloris later-
alis, dicitur
A doloris
differentia,
vel magni-
tudine.

Qui pleuri-
tidi non ob-
noxij.

PROGNO-
STICVM.
Coctionis, &
ideo breui-
tatis morbi,
à sputo cito
apparente.

Prognosti-
cum Criti-
cum, vel
Purgationis
per sputa, vel
Suppuratio-
nis seu em-
pyematis.

Prognost.
Solutionis
Empyematis
ex pleuritide
orti, vel per
anacathar-
sim intra
40. dies. |
Sin minus,
per Phthisis
epigenesim.

Dolores laterum & pectoris, aliarum-
que partium, an multum differant, per-
quirendum. §. 6.

Qui acidum eructant, rarò pleu-
ritici fiunt. 33. 6.

Οἱ ὀξυρογμῶδες ἔπνευσι πλε-
ριτικοὶ ζῖνοι §.

In pleuritide, si sputum initio statim
appareat, morbum breuem fore nuntiat, si
verò postea, longam, &c.

12. 1.

Qui pleuritide laborantes, intra
quatuordecim dies, supernè non
repurgantur, hi ad empyema con-
uertuntur.

8. 5.

Οἱ ὀξοὶ πλεριτικοὶ γινόμενοι, ἐν
ἀνακαθαίεσθι ἐν τεσσαρεσκάδεκα ἡμέ-
ρησι, τελείουσιν ἐς ἐμπύημα μεδίσαι §.

Qui ex pleuritide empyici fiunt,
si intra quadraginta dies, supernè
repurgentur, à ruptione empye-
matis liberantur, sin minus, in ta-
bem conuertuntur. 15. 5.

Οἱ ὀξοὶ

Ὅσοι ἐκ πλερίπδο ἔμπυοι γίνον-
ται, καὶ ἀνακαταρῶσιν ἐν τεσσαράκοντα
ἡμέρῃσιν ἀφ' ἧς ἀν' ἡ ῥῆξις γένηται, πα-
ίονται, καὶ ὃ μὴ, εἰς φθίσιν μεδίσατο.

DE EMPYEMATE.

Quicumque empyici aut hy-
dropici vruntur aut secantur, si
pus aut aqua confertim effluxe-
rit, omnes moriuntur.

CURATIO
NISEMPYE-
MATIS
CUNCTIO, in
Vacuationis
puris quan-
titate & va-
cuandi mo-
do.

27.6.

Ὅσοι ἔμπυοι ἢ ὑδρωπκοὶ χαίονται
ἢ τέμνοντο, ἐκ βυέντο τὸ πύον ἢ τὸ ὕδα-
το ἀδρεύει, πάντες ἀπόλλυνται.

Quicumque empyici vruntur,
aut secantur, si purum pus effluat
euadunt, si vero subcruentum, fæ-
culentum & fætidum, moriuntur.

PROGNOST.
Salutis &
mortis em-
pyicorum
petitum à
vacuati pu-
ris qualitate
laudabili aut
viciofa.

44.7.

Ὅσοι ἔμπυοι χαίονται ἢ τέμνονται,
καὶ μὴ τὸ πύον καθαρὸν ῥυῖ καὶ λεκόν,
πειγίνοιται. καὶ ὃ ὕψαιμον καὶ βορβορέ-
δες, καὶ δυσώδες, ἀπόλλυνται.

DE ASTHIMATE, ET GIBBO.

Qui gibbi ex asthmate, aut tussi
fiunt, ante pubertatem, moriun-
tur.

PROGNOST.
Gibbi, à cau-
sa duplici,
nempe Asth-
mate vel
tussi.

46.6.

H

Quo tem-
pore fiat vi-
de aph. 22. 3.

Qua ætate
fiat vide 26.
& 30. 3.

CAUSA. Ca-
tharri &
Tussis fre-
quens, est
frigus exter-
num.

Prognost.
Coctionis &
temporis
suppuratio-
nis,

Ὅκοσι ὕλοι ἐξ ἁδμαῖο ἡ βηχὺς
γίνοντ' ἀπὸ τῆς ἡλικίας, ἀπόλλυνται.

DE DESTILLATIONE in pectus.

*Frigida, velut mix & glacies inimica
pectori, tusses movent sanguinis fluxiones
& destillationes.*

24. 5.

*Destillationes in ventrem supe-
riorem intra dies viginti suppu-
rantur.*

38. 7.

Καὶ ἄλλοι ἐς τὴν ἀνω κοιλίαν ἐκ πυ-
ρῶν ἐν ἡμέρῃσιν εἴκοσι.

TYSSIS SECCA
& modica
in febribus
ardentibus,
sitim lenit,
alioquin in
iis vehemen-
tem.

CAUSAE
Tussis exter-
næ, Res frigi-
dæ præsertim
stauuntur
Vt aer aph.
3. 3. & alia
sumpta, vel
admixta, aph.
24. 5.

DE TVSSI.

*Quibus sicca tusses, modicè ir-
ritantes in febribus ardentibus, ij
non admodum siticulosi sunt.*

54. 4.

Ὅκοιοι ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ, βρα-
χέα ἐρεδίζουσι ἐν πυρετοῖσι κηνοῖν
δεσιν, ἢ πάνυ τοὶ στεφάδες εἰσίν.

DE SPVTO SANGVINIS & puris.

Qui sputo
sanguinis
magis obno-
xij.

*Adlescentibus sanguinis effusiones ta-
bes.*

29. 3.

Qui sanguinem spumofum expuunt hic è pulmone educitur.

DIAGNOSTICVM, partis à qua fluit sanguis, Pulmonis, nempe, si sanguis est spumofus.

13. 5.

Ὅσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπύουσι, τῶς ἐκ τοῦ πύλου, ἢ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεσθαι.

Sanguis, supernè quidem excretus qualiscumque sit, malum, infernè autem si niger excernatur, bonum.

PROGNOST. malum.

1. A sanguinis excretio ne per loca incommoda, 2. A puris sputo consequente sanguinis sputum.

25. 4.

A sanguinis sputo puris sputum malum.

15. 7.

Ἐπὶ αἷμα, πύσι, πύσι, πύσι, κακόν.

A puris sputo phthisis, & fluxio, cum vero sputum retentum fuerit moriuntur.

3. A Phthisi consequente, Puris sputum.

16. 7.

Ἐπὶ πύσι, πύσι, φθίσις καὶ φύσις. ἐπὶ τὸ πύελον ἵκησθαι, ἀποθνήσκουσιν.

A sanguinis vomitu, tabes, & puris supernè purgatio.

78 7.

A tabe autem fluxio ex capite, fluxione alui fluere, ab alui fluore, retentio supernæ purgationis, à retentione mors. (quod additum in exemplaribus quibusdam.)

4. A Fluxio ne ex capite superueniente & Alui fluore.

Ἐπὶ αἵματι ἐν τῷ φθόρῳ καὶ τῷ πύρ-
καθάρισται ἄνω, καὶ ἐπὶ τῇ φθόρῳ ῥάμμα
ἐκ τῆς κεφαλῆς, ἐπὶ τῷ ῥάμματι διαρ-
ροία, ἐπὶ τῇ διαρροίᾳ ῥοίαι τῆς ἄνω
καθάρσεως, ἐπὶ τῇ ῥοίᾳ θανάτι.

DE PHTHISI.

CAUSA
Dispositiva
Phthisis, est
tum ætas in-
uenuilis.

Phthisis, his præsertim sit ætati-
bus, quæ sunt ab anno decimo-
octauo, usque ad trigessimum-
quintum.

9. 5.

Φθίσις γίνεθ' ἡλικίᾳ τῇ-
σιν ἀπὸ οὐτωκαδέκα ἑτέων, μέχρι πέν-
τε καὶ τριήκοντα.

Tum etiam
tempus au-
tumni.

Autumnus Tabidis noxius.

10. 5.

PRÆGNO: τῇ
Phthisis.

1. ex Sputo
fætido.
2. ex Capil-
lorum de-
fluio.

Qui tabe vexantur si sputum,
quod extussiunt, carbonibus inie-
ctum graueolet, & capilli ex capite
defluunt, lethale.

11. 5.

Τοῖσιν ἀπὸ τῆς φθίσεως ἐνοχλυ-
μένοισιν, ὡς τὸ πύσμα ὃ τῷ ἄνθρω-
πῳ βαρὺ ὄζει ἐπὶ τὰς ἀνδρακας
ἐπιχεόμενον, καὶ αἱ τρίχες ἀπὸ τῆς κεφα-
λῆς ῥέωσι, θανάσιμον.

3. ex Alui
fluore sa-
perueniente.]

Quibus talis elaborantibus, ca-

pilli ex capite defluunt, hi diarrhœa superueniente moriuntur.

12. 5.

Ὅκοσιζιν ἂν φθισιῶσιν αἱ τέλεις
ἀπὸ τῆς καραλῆς ῥέωσιν, ἔτοι διὰ ῥοῖας
ἐπιρρομῆς ἀποθήσκουσιν.

Si phthisi detento, diarrhœa superueniat, lethale.

14. 5.

Τ' πὲ φθίζιζ ἐρρομῶς διὰ ῥοῖα ἐπιρρομένη, θανάσιμος.

CURATIO.
Victu idoneo.

Nempe lacte & Purgatione per inferiora.

Tabidis, lac dare conuenit, qui non multum febricitant.

in fine 64. 5.

Tabidos verò per inferiora purgabis, cauendo supernas purgationes.

8. 4.

DE VENTRICVLI AFFECTIBVS præter naturam,

Et I. Vomitu.

Qui sanguinem vomunt, si sine febre, salutare est, si cum febre malum: Curare verò oportet refrigerantibus & astringentibus.

37. 7.

Morbis quibusvis incipientibus, si atra bilis supra aut infra exierit lethale.

PROGNOST.
Salutis & mortis.

1. A Vomitu sanguinis & febre adiuncta, necne.

2. A Vomitu atræ bilis.

22. 7.

H ij

3. A Vomitu
paris, ex tu-
berculi in-
terni rup-
tione.

A tuberculi introrsum ruptione
exolutio, vomitio, & animi defe-
ctio fit. 8. 7.

Ἐπὶ φύμαλ' & εἰσω ῥήξεως, ἐκλυσίς,
ἔμελ' &, καὶ λεπτοσύνη γίνεται.

4 Prognost.
Malum à
singultu &
oculorum
rubore, vo-
mitum con-
sequente.

A vomitu, singultus & oculo-
rum rubor, malum.

3. 7.

5 Prognost.
Malum à
precedente,
affectu, Vo-
mitus causa
vt ab ileo, &
Vulnere ca-
pitis cum
fractura.

Ἐπὶ ἐμέτῳ λυγρῷ καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθ-
ροὶ, κακόν.

Ab ileo vomitus, aut singultus, con-
vulsio aut desipientia, malum.

10. 7.

6. SANATIO
Spontanea
diarrhoea,
per vomitū
vt Reul-
sivum prae-
sidium.

Quibus praescinditur cerebrum, ne-
cesse est febrem & bilis vomitum super-
venire.

50. 7.

Sanatio vo-
mitus san-
guinis spon-
tanea, in
muliere per
Mensium
fluorem, vt
reulsiuum
auxilium.

Diarrhoea longa laboranti, sponte vo-
mitus superueniens, morbum solvit.

15. 6.

Mulieri sanguinem enormi men-
struis erumpentibus, solutio fit.

32. 5.

CURATIO de
mum atrin-
gētibus ac
frigera. ribus
apn. 37. 7.

De vomitu vero vt remedio, ar-
te instituto; vide infra, vbi de Pur-
gatione.

II. DE SINGULTV.

Convulsio fit ab inanitione & repletione; Ita & singultus.

Ab hypercatarsi, convulsio & singultus, malum.

A sanguinis copioso fluxu, convulsio aut singultus, malum.

A vomitu singultus & oculorum rubor, malum.

Ab inflammatione iccoris, singultus, malum.

Singultienti sternutatio superueniens soluit singultum.

Τὸ πρὸς λυγμῶν ἐχρήματα παρὰ τοὺς ἐπιγινόμενοι, λύουσι τὸν λυγμὸν.

CAYSES
singultus internæ duæ,
Repletio,
inanitio.

PROGNOST.
malicia; causa inaniere.
Et Hypercatarsi.

2. A Sanguinis profluuiio copioso.

4. A Vomitu perigreffio.

4 Prognost.
malum à causa repletæ, vi inflammatione iccoris.

CVRATIO,
Sive solutio singultus,
per sternutationem ultro extorram.

DE CAPACITATIS

Abdominis affectibus præter naturam.

Et I. Hydrope.

HYdropicis si tussis superueniat malum.

Causæ hydropis nonnullæ hæc referendæ, nempe Hæmorrhoidi suppressio ex aph 12 sect. 6. & longa dysenteria ex aph 4. 6.

35. 6.

Τοῖσι ὕδρωπικοίσι βῆξ ὀπιθιμμένη
κακόν.

PROG. malū.
1. A Tussi
superuenien-
te, ob meta-
stasim aqua-
rum ad pul-
monem.

Hydropicum, si tussis habeat
desperatum est.

47.7.

• Τῶν πῶντα ὡς βῆξ ἔχη, ἀνέλπι-
στὸς ἐστίν.

2. A Meta-
stasi aqua-
rum ab he-
pate ad omē-
tum.

Quibus iecur aqua plenum, in
omentum eruperit, his venter
aqua repletur & moriuntur.

55.7.

Οἱ κύσισι ἀντὶ τὸ ἥπαρ ὕδαλ' πλεθύν-
εις τὸ ἐπίπλεον ῥαγῇ, τετέοισιν ἡ κοι-
λὴν ὕδαλ' ἐμπιπλάται, καὶ ὑποδινή-
σκεισιν.

3. Progno-
sticum epi-
genesis, hy-
dropis Ascit-
is in anasar-
ca.

Albæ pituitæ, hydrops superue-
nit.

71.7.

Ἐπὶ λευκῷ φλέγματι ὕδρωψ ὀπιγί-
νεται.

4 Prog. ma-
lum ulcerū
hydropi su-
peruenientiū

Hydropicis, exorta in corpore ulcera
difficulter sanantur.

SOLUTIO
spontanea
hydropis
Ascitis per
urinas.

Quibus inter ventriculum &
diaphragma, pituita concluditur,
& dolorem affert, in alterutrūm
ventrem

ventrem exitum non habens, his
per venas ad vesicam conuersa
pituita, morbi fit solutio.

Οκέστοις μεταξὺ τῆς φρενῶν καὶ τῆς
γάστρος φλέγμα ἀποκλείεται, καὶ ὁ δὲ ὕδωρ
παρέχεται ἐκ τῆς διέξοδου εἰς ὑδρίεριν
τῆς κοιλίῳ, τυτέοις καὶ τῆς φλέβας
εἰς τὴν κύστιν τραπέν[θ]η, καὶ φλέγμα[θ]
λυσις γίνεται τῆς νόσου.

Hydrope detento, si aqua è ve-
nis in ventrem effluxerit, solutio
fit.

Solutio hy-
dropis Af-
fectis per
Diarrhoeam;

14. 6.

Τὸ πρὸς ὑδρίεριν ἐχρῶμα τῆς καὶ τῆς
φλέβας εἰς τὴν κοιλίῳ ὑδα[θ]ρῶν ῥυε-
[θ]η κύστι.

Leucophlegmatia detento, si
fortis diarrhoea supervenerit,
morbum solvit.

Solutio Leu-
cophlegma-
tiae per diar-
rhoeam.

29. 7.

Ἦν ὑπὸ λευκῆ φλέμα[θ] ἐχρῶμα
διάρροια ὁπλίσσεται ἐχρῶμα λευκὸν
τῆς.

Quicumque empyici, aut hydropici
venerint, aut secantur, si prius aut aqua
in ventrem effluxerit, omnes moriuntur.

CAUTION-
em pyeci
affectis
Caution in
vacuatione
apud
pro-

27. 6.

DE ABSCESSU VENTRIS.

PŒGNOST.

Abscessus
ventris futu-
ri.1. A dolore
diurno.A diurno partium circa ven-
trem dolore, suppuratio fit.

22. 6.

Ἐπὶ ὁδῶν πολυχρονίῃ ἢ πρὶν τὴν
κοιλίαν ἐκπύησις.2. A sangui-
nis in ven-
trem effu-
sione.Si in ventrem sanguis præter
naturam effundatur, is suppuretur
necesse est.

20. 6.

Ἦν ἐς τὴν κοιλίαν αἷμα χυθὴ παρὰ
φύσιν, ἀνάγκη ἐκπύηθῆναι.DE DOLORE IN
abdomine.

PŒGNOST.

1. A situ do-
loris sublimi
vel profun-
do.Dolores ventris sublimes, levio-
res, non sublimes vero, ychemen-
tiores.

7. 6.

Τὰ ἀλγύματα τὰ κατὰ τὴν κοιλίαν
υψηλότερα, τὰ μὲν μετώρα, κρυότερα,
τὰ δὲ μὴ μετώρα, ἰσχυρότερα.2. Ab adiun-
cta refrige-
ratione ex-
tremorum.A vehementi dolore circa ventrem ex-
tremorum refrigeratio, malum.

26. 7.

DE OMENTI PROLAPSV
per vulnus.

Si omentum exciderit, necesse est
est vt putrescat.

§ 8. 6.

Ἦν ἐπίπλοον ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀπο-
σαπῶαι.

DE INTESTINORVM AF-
fectibus præternaturam.

I. De Phlegmone.

Recti intestini & vteri inflam-
mationi, renibusque purulentis,
accidit stranguria: Iecori vero in-
flammatione laboranti accidit sin-
gultus.

§ 8. 6.

Ἐπὶ ἀρχῇ φλεγμαίνοντι, καὶ ἐπὶ ὕστε-
ρῃ φλεγμαίνεσσι, καὶ ἐπὶ νεφροῖσιν ἐμ-
πύοισι στραγγυρεῖν ἐπιμένει. ἐπὶ δ' ἥπατι
φλεγμαίνοντι λύγξ ἐπιμένεται.

STRANGU-
RIA, est
Signum
Phlegmo-
nes, intestini
recti, attam-
en cum
vteri ac re-
num phleg-
mone com-
mane.

De vulnere intestinorum, vide
18. & 24. scilicet 6.

DE ILEO.

Quibus à stranguria ileus super-
uenit, intra septem dies moriuntur,

I ij

PROGNOST.
in Ileo, à
stranguria
orto vel eius
solutionis,
à febre su-
perueniente
vel mortis

nisi febre superueniente, satis vrin-
na fluxerit.

44.6.

Ὁκόσσισιν ἐν τραγυείῃς αἰλὸς, ἐν
ἡμέρησιν ἀπολλώται, ὡς μὴ πυρετῷ
ἐπιγνομήνῃ αἷλις τὸ ἔργον ῥύη.

Prognost. le-
thale à per-
niciosis sym-
ptomatis
ileum con-
sequentibus.

Ab ileo, vomitus, vel singultus
convulsio, vel desipientia, ma-
lum.

10.7.

Ἐπὶ αἰλῷ ἔμελθ, ἢ λύγξ, ἢ σπασ-
μὸς, ἢ ἀναφροσύνη, κακόν.

DE COLICO DOLORE.

Prognost.
Metapnoeas
doloris co-
lici à flatu,
in hydro-
pem tympa-
nitum.

Quibus tormina adsunt, & cir-
ca umbilicum labores, & lumbo-
rum dolor, qui nec medicamento,
nec aliter soluitur, in hydropem
siccum firmatur.

11.4.

Ὁκόσσισι σφόδι καὶ ἀπὸ τὸν ὀμφαλὸν
πῖνοι, καὶ ἐσφύθαι ἀλγῆμα μὴ λυόμενον
μήτε ὑπὸ φαρμακείας, μήτ' ἄλλως, εἰς
ὕδρα καὶ ξηρὸν ἰδρὺς.

Cyratio
Colici do-
loris tam
flavolenti
quam hy-
pnotalis,

Febris expertibus, si tormina accide-
rint, & genuum gravitas & lumborum
dolor, inferna purgatione opus esse signifi-
cant.

20.4.

DE ALVI FLVORE.

I. Diarrhœa.

Balbi, longo alui profluuiio, maximè corripuntur.

Diarrhœæ obnoxii sūt,
i. Natura
sua humi-
diores cere-
bro, quales
Balbi.

32. 6.

Τραυλοὶ ὑπὸ διαρροῖνης μάλιστα ἀλί-
σκονται μακρῆς.

Quibus per febres sanguinis co-
pia alicunde fluxerit, his cūm re-
ficiuntur, alui humectantur.

2. Conua-
lescentes ex
febre, qui
largam hæ-
morrhagiam
passi.

27. 4.

Ὅκώσιον ἐν τοῖς πυρετοῖς αἱ-
μορραγίαι πλεονάζουσιν, ἐν τῇσιν
ἐναλίσφει, τελείουσιν αἱ κοιλίας κα-
ταρραίνον.

Quibus in alui profluuiis, spu-
mosa sunt excrementa, his à capite
defluxio fit.

SIGN. DIA-
GNOST. diar-
rhœæ, quæ
à Catharro
è capite fit.

30. 7.

Ὅκώσιον ἀφρώδεια τὰ διαχωρήμα-
τα ἐν τῇσιν διαρροῖνσι, τελείουσιν ὑπὸ τῆς
κεφαλῆς ταῦτα καταρρέει.

In fluxibus alui, mutationes excremen-
torum inuant, nisi ad praua mutatio fiat.

PROGNOST.
bonum, in
diarrhœa.
ex colore
excremento-
rum.

14. 2.

I iij

SOLVITIO
diarrhœæ
spontanea,
per Vomitu-
m super-
venientem
reversum.

Diarrhœa longa laboranti, spon-
te vomitus superueniens, morbum
soluit.

29.7.

Ἐπὶ διάρροιας ἐχούσης μακρῆς, ἀπὸ
ταυτομάτου ἐμφύεται ὁπιζόμενον ὅτι
πρὸ διάρροιας.

Diarrhœa, morbis multis est saluta-
ris & veluti critica, Nempe Ophthal-
miæ aph. 17. 6. Surditati in feбри-
bus aphor. 28. 4. Hydropi asciti.
14. 6. Leucophlegmatix, 29. 7. &c.

Diarrhœa morbis multis est pernicio-
sa, & symptomatica, Nempe pleuri-
tidi & peripneumonix, aph. 16. 6.
& Phthisi, 14. 5. Ac mulieri præ-
gnanti aph. 34. 5. &c.

DE DYSENTERIA.

PROGNOST.
malum.

1. A Causa
scilicet Atra-
bile.

Dysenteria, si ab atrabile inci-
piat, lethalis est.

24. 4.

Δυσεντερία ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης
ἀρξήται, θανάσιμον.

A deiectione sincera, dysenteria
malum.

23. 7:

2. A Præce-
dente deie-
ctione synce-
ra.

Ἐπὶ ἀκρότῳ ὑποχωρήσει δυσεντεῖν,
κακόν.

Diarrhœæ superuenit dysente-
ria.

3. A præce-
dente, Diar-
rhœa.

75.7.

Ἐπὶ διάρροϊῃ, δυσεντεῖν.

Dysenterix superuenit lienteria.

4. A, conse-
quente Lien-
teria.

76.7.

Ἐπὶ δυσεντεῖν λιεντεῖν, ἐπιγί-
γναι.

Dysenteria laboranti, si veluti
carunculae deiciantur, lethale.

5. AB etre-
tis Carunen-
tis.

26.7.

Ἦν ὑπὸ δυσεντεῖν ἐχρόμῳ ὁκοῖται
ἀν σάρκας ὑποχωρήσωσι, θανάσιμον.

In longis dysenteris, cibi fasti-
dium, malum, & cum febre peius.

6. Ab Appe-
tentia læsa,
febrequæ ad-
iuncta.

3.6.

Ἐν τῇσι μακρῇσι δυσεντεῖνσιν αἱ
ὑποσίτται, κακόν. καὶ σὺν πυρετῷ, κακίον.

Lienosis, Dysenteria superue-
niens, bonum.

7 Prognost.
bonum si
velut, criticè
succedat lie-
nosis.

48.6.

Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντεῖν ἐπι-
γνομένη, ἀγαθόν.

8. Prognost.
malum im-
modice Dy-
senteria lie-
nosa con-
tingentis.

Qui lientosi, dysenteria capiuntur his superueniente longa dysenteria hydrops superuenit, aut lienteria, & moriuntur.

43. 6.

Οκόσι πολλοὶ αἰσθάνονται δυσεντερίας ἀλίσκοντο, καὶ ποιεῖται ἐπιπλοὴ νόσου μακρῆς τῆς δυσεντερίας, ὕδρω + ἐπιγίνεται, ἢ λξεντεία, καὶ ἀπώλυν.

DE LIENTERIA.

PROGNOST.
BONUM. in
lienteria est
ructus aci-
dus superue-
niens.

In longis lienteris, ructus acidus superueniens, qui prius non fuerat, signum bonum.

1. 6.

Ἐν τῇσι χρονίᾳσι λξεντείᾳσιν ὅξυ-
ρεσίμῃ ἐπιγενομένῃ, καὶ ῥυομένη πρὸς τε-
λευτὴν, σημεῖον ἀγαθόν.

CURATIO-
NIS quæ
purgatione
fit, cautio.

Quorum alui lienteria laborant, hos hyeme supra purgare, malum.

12. 4.

DE STRICTA ET SICCA
aluo atque humida.

Alui sicce
SIGNVM ET
CAUSA quæ-
dam est, v-
rina plurima
noctu rei-
dita.

Mictio noctu plurima facta, pau-
cam significat alui deiectionem.

Ὀυρησις ἐν ὑκτῳ πολλὴ γινώμενη, στε-
χρὴν πλεὺς ὑποχόρηνειν σημαίνει.

*Causa alui sicca, externa, in aëris
constitutione, statuitur, (aph. 5. & 17.
sect. 3.)*

*Quibus in iuuentute aluus est humida,
his in senectute resiccatur: quibus verò in
iuuentute aluus sicca, his senescentibus hu-
mectatur.*

Alui humi-
da & in siccam
metaptosis
per aëtes
& è contra.

20. 2.

*Quibus aluus est humida, si quidem
iuvenes sint, melius degunt, quàm quibus
est sicca. In senectute verò deterius de-
gunt, senescenti us enim ut plurimum
resiccatur.*

Aluus hu-
mida & sic-
ca, qua aëte
sint, causæ
salubres vel
in salubres.

53. 2.

DE HEPATIS AFFECTI- bus præter naturam.

Et 1. Inflammatione & abscessu.

Iccoris inflammationi accidit singultus.

SYMPTOMA
consequens
magnam he-
patis phleg-
monem.

in fine 58. 5.

Et PRÆCŒ.
malum, est
singultus.

*Ab inflammatione iccoris, sin-
gultus, malum.*

17. 7.

Ἐπὶ φλεγμονῇ τῇ ἡπατὶ λυγρὸν, κακόν.

Prognost.
salutis aut
mortis in
Abscessu ie-
coris, ab Ex-
creto pure
post apertio-
nem luda-
bil yclillaui-
dabili.

Quibus suppuratum iecur adu-
ritur, si purum pus & album fluxe-
rit, euadunt, in tunica enim ipsis
pus continetur : Si vero qualis
amurca fluxerit, intereunt. 45. 7.

Ὅσοι τὸ ἥπαρ διὰ πνον καίον, καὶ
μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῆ καὶ λευκόν, φεί-
γινον. ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τελέοισιν
δεῖν, καὶ ὅσον ἀμύρην ῥυῆ, ἀπόλλυται.

DE HYDATIDIBVS

iecoris.

Prognost.
de vesiculis
iecoris aqua
refertis & in
omentum
erumpenti-
bus, vnde
mors.

Quibus iecur aqua plenum, in omen-
tum eruperit, his venter aqua repletur, &
moriuntur. 55. 7.

DE DOLORE A FLATV.

Prognost.
solutionis.
Doloris fla-
tulenti hepa-
tis, per febris
epigenesim.

Quibus hepar vehementer do-
let, his febris superueniens dolo-
rem soluit. 52. 7.

Ὅσοι σιν ἥπαρ φελοδυσχερῆ, τε-
λέοισι πυρετὸς ἐπιγνομένη, λυεῖται
ὁ δόλος.

Quibus ad hypochondrium, do-
lores sunt sine inflammatione, his
febris superueniens dolorem sol-
uit. 53. 7. 49. 9.

Οὐκ ὅσοισι πρὶν τὸ ὑποχόνδριον πόνει
γίνονται ἄτερ φλεβμονῆς, τυφλοίσι πυ-
ρετός ἐπιγενόμεθ' ἁλύνει τὸν πέτον.

DE ICTERO.

Auruginosi, non valde sunt fla- Observatio.
tuosi.

72.5.

Οἱ ἰκτερόδες ἔ πάντῃ πνευματώ-
δεις εἰσιν.

Ictero laborantibus, hepar du-
rum fieri, malum.

Prognosti-
cum malum,
in ictero, à
Scirrho co-
mitante,

42. 6.

Ἐν τοῖς ἰκτερικοῖσιν τὸ ἥπαρ
σκληρὸν γινέσθ', πονηρὸν.

(De ictero critico vide aph. 62. &
64. sect. 4. supra in signis criticis.)

DE SPLENIS AFFECTIBVS.

Lienosis dysenteria superveniens, bo-
num.

PROGNOST.
BONUM in
lienosis, à
Dysenteria
tempestiva
suborta &
moderata.
Malum au-
tem ab im-
moderata.

48. 6.

Qui lienosi, dysenteria capiuntur, his
superveniente longa dysenteria hydrops
supervenit, aut lienieria, & moriun-
tur.

43. 6.

DE HÆMORRHOIDIBVS.

Sponte nata
Hæmorrhoi-
des morbis
quibusdam
salutares.

*Melancholicis & nephriticis, hæmor-
rhoides innata, bonum.*

11. 6.

CURATIONIS
Cautio.

Diuturnas curanti hæmorrhoi-
das si vna non feruetur, periculum
est, ne hydrops aut phtthisis super-
ueniat.

12. 6.

*Λιμορροΐδας ἰνδύνει χροΐας, καὶ μὴ
μία φυλάτῃ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπι-
γνάσκει, ἢ φθίσις.*

DE RENVM AFFECTI-
bus præter naturam.

I. De Exulceratione & venarum
in ijs ruptione.

VRINA
CAVENTA
sponte mi-
cta signifi-
cat

1. Renum ve-
nula ruptione.

Qui sponte sanguinem min-
gunt, his à renibus venula rupta
significatur.

78. 4.

2. Designat
aut renum
& vesicæ
exulceratio-
nem si sit
aut sangui-
nea vel pu-
rulenta.

*Ὅσοι ἀπὸ ταυτομάτου αἷμα ὕρουν
τελέουσιν ἀπὸ τῆς νεφρῶν φλεβίης ῥή-
ξιν σημαίνει.*

Si quis sanguinem aut pus meiat,
renum, aut vesicæ exulcerationem
significat.

75. 4.

Ἦν αἵμα ἡ πύον ἐρέν, τῷ νεφεθῶν ἡ
τῆς κύστου ἔλκωσιν σημαίνει.

Quibus in vrina crassa, parvæ
carunculæ, aut veluti capilli, vni
exerunt, his à renibus excernuntur.

76.4.

Οὐκ ὁσὶς ἐν τῇ ἔργῳ παχεῖ ἐόντι,
παρκία μικρὰ ἢ ἄσπερ στίχας ξυνοξέρ-
χονταί, τοιοῦτοι δὲ τῷ νεφελῶν ἐκ-
κεῖνται.

Urina crassa
cum caracu-
lis, aut
velut capil-
lis, Signum
est Renum
exulceratio-
ne affecto-
rum.

DE AFFECTV, RENVM

Diuturno, & acuto, ac de Abscessu.

Quibus in urinis bullæ supernant, renalem morbum, cumque longum fore significant.

34.7.

Ὅσοις ἐν ταῖς ἐξοδαῖς ἐπι-
σταται ποσότης, νεφελεὶς σημα-
νυται, καὶ μακρὸν πλὴν ἄρρωσιν ἐστὶν.

DIAGNOSTI-
CUM ET RO-
GNO-T CUM
Renum mor-
bi acuti ant
longiorē
quidem ab
vringe su
perficie bub-
lofa.

Quibus in vrina pinguedo supernatât & confertim exit, his renum morbum & acutum adesse significat. 35.7.

357

Ὁρόσεις λιπαρὴ ἢ ἐπίσσις καὶ ἀδρῆς,
τυφίσεις νεφελικὰς καὶ ὀξέας σημαίνει.

2.1 Ab vrinax
superficie
adiposa.

OTTAWA
 10.1.1944
 1440
 1441
 1442
 1443
 1444
 1445
 1446
 1447
 1448
 1449
 1450
 1451
 1452
 1453
 1454
 1455
 1456
 1457
 1458
 1459
 1460
 1461
 1462
 1463
 1464
 1465
 1466
 1467
 1468
 1469
 1470
 1471
 1472
 1473
 1474
 1475
 1476
 1477
 1478
 1479
 1480
 1481
 1482
 1483
 1484
 1485
 1486
 1487
 1488
 1489
 1490
 1491
 1492
 1493
 1494
 1495
 1496
 1497
 1498
 1499
 1500
 1501
 1502
 1503
 1504
 1505
 1506
 1507
 1508
 1509
 1510
 1511
 1512
 1513
 1514
 1515
 1516
 1517
 1518
 1519
 1520
 1521
 1522
 1523
 1524
 1525
 1526
 1527
 1528
 1529
 1530
 1531
 1532
 1533
 1534
 1535
 1536
 1537
 1538
 1539
 1540
 1541
 1542
 1543
 1544
 1545
 1546
 1547
 1548
 1549
 1550
 1551
 1552
 1553
 1554
 1555
 1556
 1557
 1558
 1559
 1560
 1561
 1562
 1563
 1564
 1565
 1566
 1567
 1568
 1569
 1570
 1571
 1572
 1573
 1574
 1575
 1576
 1577
 1578
 1579
 1580
 1581
 1582
 1583
 1584
 1585
 1586
 1587
 1588
 1589
 1590
 1591
 1592
 1593
 1594
 1595
 1596
 1597
 1598
 1599
 1600
 1601
 1602
 1603
 1604
 1605
 1606
 1607
 1608
 1609
 1610
 1611
 1612
 1613
 1614
 1615
 1616
 1617
 1618
 1619
 1620
 1621
 1622
 1623
 1624
 1625
 1626
 1627
 1628
 1629
 1630
 1631
 1632
 1633
 1634
 1635
 1636
 1637
 1638
 1639
 1640
 1641
 1642
 1643
 1644
 1645
 1646
 1647
 1648
 1649
 1650
 1651
 1652
 1653
 1654
 1655
 1656
 1657
 1658
 1659
 1660
 1661
 1662
 1663
 1664
 1665
 1666
 1667
 1668
 1669
 1670
 1671
 1672
 1673
 1674
 1675
 1676
 1677
 1678
 1679
 1680
 1681
 1682
 1683
 1684
 1685
 1686
 1687
 1688
 1689
 1690
 1691
 1692
 1693
 1694
 1695
 1696
 1697
 1698
 1699
 1700
 1701
 1702
 1703
 1704
 1705
 1706
 1707
 1708
 1709
 1710
 1711
 1712
 1713
 1714
 1715
 1716
 1717
 1718
 1719
 1720
 1721
 1722
 1723
 1724
 1725
 1726
 1727
 1728
 1729
 1730
 1731
 1732
 1733
 1734
 1735
 1736
 1737
 1738
 1739
 1740
 1741
 1742
 1743
 1744
 1745
 1746
 1747
 1748
 1749
 1750
 1751
 1752
 1753
 1754
 1755
 1756
 1757
 1758
 1759
 1760
 1761
 1762
 1763
 1764
 1765
 1766
 1767
 1768
 1769
 1770
 1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800
 1801
 1802
 1803
 1804
 1805
 1806
 1807
 1808
 1809
 1810
 1811
 1812
 1813
 1814
 1815
 1816
 1817
 1818
 1819
 1820
 1821
 1822
 1823
 1824
 1825
 1826
 1827
 1828
 1829
 1830
 1831
 1832
 1833
 1834
 1835
 1836
 1837
 1838
 1839
 1840
 1841
 1842
 1843
 1844
 1845
 1846
 1847
 1848
 1849
 1850
 1851
 1852
 1853
 1854
 1855
 1856
 1857
 1858
 1859
 1860
 1861
 1862
 1863
 1864
 1865
 1866
 1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1

Diagnostica
Signa Abs-
cessus re-
num interni
vel externi.

Quibus nephriticis prædicta
signa accidunt, & præterea etiam
dolores circa spinę musculos fiunt,
si quidem ad exteriora loca sen-
tiantur, abscessum exterius futu-
rum expecta: Si vero dolores, ad
interiora loca magis vergant, ab-
scessus intus futurus, expectandus.

36.7.

Ὅσοις ἡ νεφριτικῇ ἐν ἑῷ τὰ
παραρηγμένα συμῶσιν σημεῖα, πόνοι τε
αὐτῶν τῆς μύας τῆς ἐσχάτης γίνονται,
ὡς καὶ αὐτῶν τῆς ἑξω τόπης γίνονται,
ὑπόστημα πρὸς δέχου ἐσόμενον ἔξω. ὡς ἡ
μᾶλλον οἱ πόνοι πρὸς τῆς ἑσω τόπης
γίνονται, καὶ τὸ ὑπόστημα πρὸς δέχου ἐσό-
μενον μᾶλλον ἔσω.

STRANGU-
RIA signum
est quoque
& Sympto-
ma superue-
niens Ab-
cessui re-
num.

Recti intestini & vteri inflammatio-
m, renibusque purulentis accidit strangu-
ria, &c.

58.5.

DE STRANGURIA

& Dysuria.

CURATIO
Vrinę itilli-
cidij, & Me-
icendi diffi-
cultatis, venę
sectione &
meri potio,
ac,

Stranguriam & dysuriam meri
potio & venę sectio soluit, secandę
verò interiores.

48.7.

Σπαραγγείλω καὶ δυσκείλω θώρηξις
καὶ φλεβοτομία λύει. τέμνουν ὅτι παρ' εἶσω
φλέβας.

Dysuriam venæ sectio soluit, sec-
candæ autem interiores.

36.6.

Δυσκείλω φλεβοτομία λύει. τέμνουν
ὅτι παρ' εἶσω.

Renum & vesicæ vitia, in
valde senibus, difficulter sanan-
tur.

6.6.

PROGNOS-
TICUM in
omnibus re-
num & ve-
sicæ morbis,
Ab ætate se-
nili detum-
ptum.

Τὰ νεφρικὰ καὶ ὀκρόσα καὶ πλὴν κύστιν
ἀλγύματα, ἐργασθῶς ὑγιάζει τοῖσι
προσβύτησι.

DE VESICÆ AFFECTIBVS præter naturam.

Si quis sanguinem & grumos
miciat, & stranguriam habeat, do-
lore ad perinæum & hypoga-
strium & pectinem pertingen-
te, circa vesicam loca labo-
rant.

SIGNA DIA-
GNOSTICA
vesicæ affe-
ctæ,
Urina vel
Cruenta vel
Purulenta,
Stranguria,
& Dolor ad
pectinem aut
perinæum
vergens,

80. 4.

Ἦν ὑρὲν αἷμα καὶ σφόδρα καὶ σπαρα-
 εῖω ἐχὼν καὶ ὁδὸν ἐμπύην ἐς τὸ πεί-
 ραιον, καὶ τὸ ὑπεργάσιον, καὶ τὸν κίονα
 τὰ αὐτὰ πρὸς κύστην νεφρίαν σημαίνει.

SIGNA
 Exulceratio-
 nis vesicæ,
 Vrina ter-
 cet cruenta,
 aut purulen-
 ta, cum quâ
 multo &
 graui odore.

Si quis sanguinem, & pus, &
 squammulas mingat, & grauis
 odor adfit, vesicæ exulceratio si-
 gnificatur.

81. 4.

Ἦν αἷμα καὶ πῦον ὑρὲν, καὶ λεπτεῖας,
 καὶ ὁσμὴ βαρεὴ ἢ, τῆς κύστης ἐλκυσιν
 σημαίνει.

Signum sca-
 bie vesicæ,
 est vrina
 crassa & fur-
 furæa.

Quibus cum vrina crassa, fufu-
 rea quædam simul exeunt, his ve-
 fica scabie laborat.

77. 4.

Ὅσοις ὕδωρ ἐν τῇ ὑρῇ παρὲν ἔσθ' ἡ πι-
 πτυξ, οὕτως αὐτῶν ὑρὲς, τὴν κύστην ἢ κυ-
 στὴν φρενίζει.

Signum
 calculi ve-
 sicæ est vri-
 na arenosa.

Quibus in urinis arenosæ sub-
 sident, his vesica calculo laborat.

97. 4.

De vulnere
 vesicæ vide
 Prognost.

Ὅσοις ὕδωρ ἐν τῇ ὑρῇ φαρμάκων
 ὑφίσταται, τὴν κύστην ἢ κυστὴν λιθίζει.

DE MEATV VRINARIO

tumore affecto.

Quibus in meatu vrinario tuberculum nascitur, suppuratione huius & ruptione facta, solutio fit.

SOLVTIO
tumoris in
vrethra nati
per suppu-
rationem.

57.7.

Ὅσοις ἰν ἐν τῇ ἐρήθρῃ φῦμα φύε-
ται, τῶν τοιούτων, διαπυήσονται καὶ ἐκ-
λύτῃ, λύσις.

DE ARTVVM AFFECTIBVS

præter naturam.

I. de Podagra.

Mulier podagra non laborat nisi menstrua defecerint.

QVI NON
SUNT PO-
DAGRAE

27. 6.

Γυνὴ ἢ ποδαγρίῳ, ἢν μὴ τὰ με-
νστρία αὐτῇ ἐκλήπῃ.

OBNOXII.
1. Mulieres
menstrua
patientes,
quorum fi-
re sentio fiat,
podagra
causa esse
potest

Eunuchi podagra non laborant,
nec calui fiunt.

2. Eunuchi.

28. 6.

Ἐυνῶχοι ἢ ποδαγρίῳσιν, ἐδὲ φαλα-
κροὶ γίνονται.

Pueri podagra non laborant,
ante veneris vsum.

3. Pueri ma-
sculi vene-
rem non ex-
perti vt so-
lemnem po-
dagra cau-
sam.

30.6.

K

Πᾶς ὁ ποδαγρικός πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

PROGNOST.
Podagræ
Accessionis,
quo scilicet
tempore
fiat.

Dolores podagrici vere & autumnno plerumque commouentur.

55. 6.

Τὰ ποδαγρικά τῷ ἥρῳ καὶ τῷ φθινοπώρῳ κινεῖται, ὡς ὅτι τὸ πολύ.

Prognost.
solutionis,
quanto tempore
finiatur.

Qui podagrici morbi fiunt, hi sedata inflammatione, intra dies quadraginta conquiescunt.

49. 6.

Ὅσα ποδαγρικά νοσήματα γίνονται, πάντα ἀποφλεγμώδυντα ἐν πεντηκόντῃ ἡμέρῃσιν, ἀποκαθίσταται.

CURATIO ET
SEDATO
Podagrici
doloris orti
à fluxione
calida.
Per frigida
largam affu-
sionem, stu-
porem indu-
centem.

Articulorum tumores, & dolores sine ulcere, atque etiam podagricos & conuulsiones, plerumque frigida largè effusa leuat, & extenuat lenitque dolorem: Nam mediocris stupor dolorem soluit.

25. 5.

Τὰ ἐν ἄρθροισιν οἰδήματα καὶ ἀλγύσματα ἄτερ ἕλκεος, καὶ ποδαγρικά, καὶ σπασμῶματα, τῷ ἕρῳ τὰ πλείστα τὸ ψυχρὸν πολλὸν καταχρομβρὸν ῥηρίζει τε καὶ ἱσχναίνει, καὶ ὁδυνήν λύνει. παρὰ τὴν ῥυτίδα δὲ ὡς λυτική.

DE ISCHIADĒ.

Quibus diuturno dolore Ischiadico vexatis, femoris caput excidit, rursusque recidit, his mucrores colliguntur.

CAUSA ischiadis interna, & ab ea exortæ Luxationis femoris, est succus mucidus,

59. 6.

Ὅσοις ἰσχιάδῃ ἐνοχλεῖται, τοῖς χροῖνις ἐξίσταται τὸ ἰσχίον, καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τοῖσι μῦξαι ἐπιγίνονται.

Quibus, diuturno dolore ischiadico vexatis, femoris caput coxa excidit: his crus contabescit & claudicant, nisi vran-
tur.

PROGNOST. noxarum ab ischiade longa imminetium.

&

REMEDIVM ad Vacuationem causæ coniunctæ, luxationem committentis.

60. 6.

Ὅσοις ἰσχιάδῃ ἐνοχλεῖται, τοῖς χροῖνις ἐξίσταται τὸ ἰσχίον, καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τοῖσι μῦξαι ἐπιγίνονται, καὶ τὰ κέρατα τὸ σκέλος, καὶ χαλῶνται, ὥστε μὴ κινηθῶσιν.

DE MULIERVM

AFFECTIBVS

præter naturam.

Et I. Non prægnantium verbi gratia, vteri Phlegmone & Abscessu, &c.

SIGNVM
vteri Phleg-
mones,
1. Est stran-
guria.

Recti intestini & vteri inflamma-
tioni renibusque purulentis accidit
stranguria, &c.

58. 5.

2. Clausura
oris vteri
cum duritie.

Quibus os vteri durum est, his
coarctetur, necesse est.

54. 5.

Ὁ κόρησι τὸ σῶμα τῆς ὑπερέων σκλη-
ρόν ὄσιν, ταύτησιν ἀνάγκη τὸ σῶμα τῆς
ὑπερέων ξυμπίειν.

CVRATIO
vteri abscef-
sus externi.

Si qua parte vterus coxæ adia-
cet, suppuraucrit, linamentis con-
cerptis curetur, necesse est.

47. 5.

Ἦν ὑτέρη ἐν τῇ ἰχθὺ ἐγκειμένη
διαπύησι, ἀνάγκη ἐμμεντον γίνεσθαι.

DE MENSIVM FLVORE

nimio & suppressione.

Menstruis largiùs fluentibus morbi eueniunt, deficientibus vero ab utero morbi fiunt.

Menstrui floris nimia suppressio nimia excretio.

57.5.

Καταμύειον γινόμενον πλειόνων νέ-
σοι ξυμβαίνουσι, ἢ μὴ γινόμενον ὅπο τῆς
ἐσέρης ξυμβαίνουσι νέσοι.

CAUSAE
sunt morbo-
rum mulie-
brium.

Si mulier, quæ nec grauida est, nec puerpera lac habet, ei menstrua defecerunt.

SIGNUM
quoddam
recenti men-
strui, est lac
in muliere
virum non
experta cō-
spicuum.

39.5.

Ἦν γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκῖα
γάλα ἔχη, ταύτη τὰ καταμύεια ἐκλέ-
λοιπε.

In fluxu muliebri, si conuulsio aut animi deliquium superueniat, malum.

PROGNOST.
malum in
fluxu men-
sium, est ani-
mi deliquiū.

56.5.

Ἐπὶ ῥῶ γυναικείῳ σπασμῶς ἢ λειπο-
δυμία ὡς ἐπιγίνῃ, κακόν.

Mulier sanguinem euimenti, menstruis erumpentibus solutio fit.

SANATIO
spontanea,
vomitus
sanguinis in
muliere, sic
fluore men-
sium ut re-
uultio au-
xilio.

32.5.

Γυναικὶ αἷμα ἐμύση, ἢ καταμνη-
νίων ῥαγγύτων λύσις γίνεθ'.

SOLVATIO
menstrui re-
tentī, inter-
dum sic hæ-
morrhagia
narium su-
borta.

Mulierī menstruis deficienti-
bus sanguis è naribus profluens,
bonum.

33. 5.

Γυναικὶ ἢ καταμνήων ἐκλιπέντων,
αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυλῶαι, ἀγαθόν.

CURATIO
menstrui
Et 1. COHI-
BITIO largi-
us fluen-
tiam cucur-
bitularum
sub mam-
mis apposi-
tione,

Si menstrua sistere volueris, cu-
curbitulam quam maximam, ad
mammas appone.

30. 5.

Γυναικὶ τὰ καταμνήα καὶ βύλη ὀπι-
θεῖν, σικύλω ὡς μέλισσῳ πρὸς τὴν πύλιν
πρὸς βαλλεῖ.

10m
PROVOCATIO
Re-
tentorum
lochiorum
que à partu
remorantio.
Aromatum
suffit.

Suffitus aromatum muliebria
ducit, sæpius verò & ad alia vti-
lis esset nisi capitis induceret gra-
uitatem.

28. 5.

Γυναικείων ἀγαθὸν ἢ ἐκ ἀρώμα-
τι πνεῖν. πολλαχῇ δ' καὶ εἰς ἄλλα
χρησίμη ἂν ᾖ, εἰ μὴ καρβαέας
ἐν τῷ κεφαλί.

Mulierimenses decolores, nec eodem semper modo & tempore prodeuntes, purgationem indicant esse necessariam.

CURATIO
Mensium
decolorum, à
Purgat. one.

35.5.

Γυναικὶ τὰ κατὰ μύδια ἄχρεα, καὶ μὴ
κατὰ τὰ αὐτὰ αἰεὶ ῥυόμενα, καθάρσι-
διᾶς σημαίνει.

Rigores incipiunt mulieribus ex lumbis magis & per dorsum ad caput perveniunt, sed & viris parte potius posteriore corporis quàm anteriore, veluti ex femoribus & cubitis; Indicio est cutis raritas, quam pilus ostendit.

Rigores &
refrigeratio-
nes quomo-
do fiant in
mulieribus.
atque viris.

69.5.

Ρίγα ἄρχεται γυναιξὶ μὲν ἐξ ὀσφύ-
μαλλον, καὶ διὰ τούτου ἐς κεφαλὴν.
ἀνδράσι δὲ μάλλον ὅπουθεν ἢ ἐμπαρῶθεν
τῷ σώματι, οἷον ἀπὸ τε πυχέων καὶ μη-
ρῶν. ἅταρ καὶ τὸ δέρμα ἀραιόν, δηλοῖ δὲ
τὸ τοῦ ἡθρίξ.

Mulier ambidextera, non fit.

Observatio.

43.7.

Γυνὴ ἀμφιδέξις ἔστι γένος.

DE MAMMARVM Phlegmone.

Prognost.
Mane coen-
tura. in mā-
marum in-
flammatio-
ne.

Quibus mulieribus, in mammis
sanguis colligitur, furorem signi-
ficat.

40. 5.

Γυναιξὶν ὁ κίτρωσιν ἐς τὰς πηθὰς αἷμα
συσπέρει, μανίῳ σημαίνει.

DE MULIERVM PRÆGNAN-
tium pat-ernatis, ac primo de cognati-
tis atque propriis.

Conceptionis signa.

SIGNA CON-
CEPTIONIS.
1. Tormina
ventris, ab
exhibita
mulsam mu-
lieri ante
somnia.

Si nosse velis an mulier conce-
perit, dormituræ aquam mulsam
potui dato, & si ventris tormina
patiatur, concepit, sin minus, non
concepit.

41. 5.

Γυναικαὶ ὡς δόλως εἰδέναι ἢ κῶν,
ἐπὶ τὴν καθεύδειν μέλλῃ μελίχρητον δι-
δόναι πίνειν, καὶ ὡς μὲν σφόδρον ἔχη φει-
τὴν γαστέρα, κῶν; ὡς δὲ μὴ, ὢ κῶν.

2 est Clausu-
ra oris vteri.

Quæ vtero gerunt, ijs vterios
coarctatum est.

51. 5.

Οκτώσκι

Ὁ κόσαι ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, τυτίων τὸ
 σώμα ἢ ὕστερόν συμμέμυκαν.

Si mulieri purgationes menstrue
 cessent, nec horror, nec febris su-
 perueniat, & cibi fastidium acci-
 dat, prægnantem esse putato.

1. Mensium
 retentio
 eibique fa-
 stidium abs-
 que horrore
 & febre.

61. 5.

Ἦν γυναικὶ καθάρσεις μὴ ποιεῖνται,
 μήτε φέικης, μήτε πυρετὸς ἐπιγυρόμενος,
 ἄσται δ' αὐτῇ τροπὴ πῶσιν, λογίζεσθαι
 τὴν ἐν γαστρὶ ἔχειν.

Mulier grauida, si marem gerit
 bene colorata est: si foeminam, de-
 color.

SIGNVM
 DIAGNOSTI-
 CVM, vel ma-
 ris aut femel-
 læ conceptæ.

42. 5.

Ταυὴ ἔσκει, ὡς μὲν ἄρρεν κίεσι, δ' ὡς
 γυναικὶ. ὡς δ' ἄλλοι, δ' ὡς γυναικὶ.

I. A Colore
 mulieris præ-
 gnantis.

Fœtus mares dextra vteri par-
 te, foeminæ sinistra magis gestan-
 tur.

2. A posito
 vario fœtus
 in ventre
 materno.

48. 5.

Ἐμβρυα τὰ μὲν ἄρρενα, ἐν τοῖσι δεξι-
 οῖσι. τὰ δ' ἄλλα, ἐν τοῖσι ἀριστεροῖσι
 μᾶλλον.

*De Fœcunditatis & Sterilitatis,
causis & signis.*

SIGNVM
D. AGNOST. 12
fœcunditatis
Mulieris,
ab Odorato-
rum infia
suppositorũ
olfactu.

SI mulier non concipit, & sci-
re velis, an sit conceptura, ve-
stibus circumtectam subter suffi-
to, & si odor pervadere corpus
ad nares & os usque videatur, non
sua culpa sterilem esse scito.

59.5

Γυνὴ ὡς μὴ λαμβάνει ἐν γαστρὶ, βέλ-
λη ὅτι εἰδέναι οὐκ ἔστιν, πειθαλύνει
ἱματίοισι θυμὸν καὶ πῶς καὶ ὡς μὴ πορεύε-
ται αἰσθητὴν ἢ οὐκ αἰσθητὴν τῷ σώματι ἐς
τὰς ῥίνας καὶ ἐς τὸ στόμα, γίνωσκε ὅτι αὐτὴ
ἢ δὲ ἐαυτὴν ὁρᾷ ὅτι.

CAUSAE
sterilitatis
mulierum,

I. Intempe-
ries uteri,

Quæ frigidos & densos habent
vteros non concipiunt, & Quæ
præhumidos habent, gravidari
nequeunt, extinguatur enim in
ipsis genitura; & Quæ sicciore &
præcalidos, nam alimenti defectu

femen corrumpitur: Quæ vero ex vtrisque moderatam nascuntur temperiem, fœcundæ eundunt.

E contra temperies vteri, est Causa fœcunditatis.

62. 5

Ὁ κόσμος ψυχρὰς καὶ πυκνὰς τὰς μήτρας ἔχει, καὶ κρύσκει καὶ ὁ κόσμος κατὰ φύσιν ἔχει τὰς μήτρας, καὶ κρύσκει. ἀποσβέννυται γὰρ αὐταὶ ἐν τῷ θύ. καὶ ὁ κόσμος ξυρρεῖ μάλλον καὶ περικραῖς. ἐν δὲ τῇ τῆς ἑσθῆς φθείρεται τὸ σπέρμα. Ὁ κόσμος δὲ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κρατῶν ἔχει σύμμετρον, αἱ τοιαῦται ἐπιτεκνοῦσι γόνον.

Par est de maribus ratio. Aut enim propter corporis raritatem, spiritus foras dissipatur, ita ut semen eiaculari nequeat; Aut propter densitatem humor foras non excernitur; Aut propter frigiditatem non incenditur, ut eo loci coaceruari possit: Aut propter caliditatem idipsum euenit.

Causa sterilis, similis in viris.

63. 5.

Παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων. ἢ

ἢ δι' ἀραιότητα τῆς σαύματος τὸ πινδύμα
ἔξω φέρεται, καὶ τὸ μὴ φθισίμπειν
τὸ σπέρμα· ἢ διὰ τὴν πυκνότητα τὸ ὑγρὸν
ἢ διαχωρῆς ἔξω ἢ διὰ τὴν ψυχρότητα ἢ
ἐκ πνείας, ὥστε ἀδροίζεσθαι καὶ τὸν τό-
πον τῆς τοῦ· ἢ διὰ τὴν θερμασίαν τὸ αἶμα τὸ
τῆς τοῦ γένεθαι.

2. CAUSA
ALIA sterili-
tatis mulie-
rum est Cor-
poris Crassi-
ties præter
naturam.

Quæ præter naturam crassæ, non
concupiunt, iis os uteri ab omento
comprimitur, & priusquam exte-
nuentur non concipiunt. 46.5.

Ὁ κόσμος τὰς φύσιν παχῆαι εἶσαι μὴ
ξυλλαμβάνουσιν ἐν τῇ γαστρὶ, ταύτησι τὸ
ἐπίπλοον τὸ σῶμα τῆς ὑπερέων ἀποπέζει,
καὶ καὶ τὴν ἢ λεπιδωθῆναι, ἢ κύεσιν.

DE ABORTVS CAU- sis & signis.

CAUSAE
abortus nõ-
nullæ.

1. Gracilitas
corporis mi-
nima.

Quæ præter naturam tenues,
utero gerunt, abortiunt, do-
nec crassiores euaserint. 44.5.

Ὁ κόσμος τὰς φύσιν λεπταὶ εἶσαι ἐν
γαστρὶ ἔχουσιν, ἐκπύρρωςκει πρὶν ἢ πα-
χυωθῆναι.

2. Uteri Co-
tyledonium

Quæ vero mediocriter corpora-

Mucores
feu lenti hu-
mores.

pulentæ secundo aut tertio men-
se, sine manifesta causa abortiunt:
his vteri acetabula mucoris sunt
plenà, nec præ pondere fœtum
continere possunt, sed rumpun-
tur. ὁποῦσθως ἵππ. 45. 5. 12.

Ὁ κόσμι ματέρας τὸ σῶμα ἔχουσι ἐκ-
πρῶτον διὰ μὲν α καὶ τεῖ μὲν α ἄτερ
περὶ ὅσιν ὁ φανερῆς, ταύτησιν αἰ κοτυ-
ληδόνες μύξης μυσταὶ εἰσὶ καὶ ἐδιδύανται
κρατεῖν ἑσθὶ τῆ βαρὺς τὸ ἔμβρυον, ἀλλ'
ὑπερῖν γυνω.

Mulieri prægnanti, si alius mul-
tum profluat, periculum est ne
abortiat. 4. 5.

3. Alui pro-
fluum.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχέσθῃ ὡς ἡ κοιλίη
πολλὰ ῥέη, κίνδυνος ἐκτρώσθαι.

Mulieri prægnanti, si tenesmus
superueniat, abortum facit.

4. Tenes-
mus.

27. 7.

Γυναικὶ ἐκ γαστρὶ ἐχέσθῃ πινεσκού-
σθαι ἢ ὅλῃ, ἐκτρώσθαι ποιεῖ.

Mulier vtero gerens, secta vena
abortit, & magis si fœtus sit gran-

5. Remedia
Vacuantia
male usur-
pata,

scilicet venæ
sectio
& Purgatio.

124

APHORISMI

dior.

31. 5.

Aph. 1. 4.

6. Morbi a-
cuti, & fe-
bres maxi-
mæ.

Γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φλεβοτομῇ δι-
στα ἐκ πτερώσεως, καὶ μᾶλλον, εἰ μῆζον εἴη
τὸ ἔμβρυον.

Aph. 31. 6.

55. 5.

CAUSAE
fœtus imbec-
cillitatis, &
ex ea abor-
tus futuri.

Si prægnanti purgationes men-
struæ cursum suum teneant, bene
valere fœtum est impossibile.

1. Mensium
fluor in præ-
gnante ordi-
natus.

Ἡ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἔχῃ τῇ αἱ καὶ διάρ-
σις πορεύωνται, ἀδυνάτον τὸ ἔμβρυον
ὑγαίνειν.

2. Lactis flu-
xus ἐ mam-
mis copio-
sus.

Mulieri gravidæ si lac è mam-
mis copiosè fluat, fœtum imbecil-
lem significat; Si vero firmæ soli-
dæque mammæ fuerint, fœtum
valentiolem significant.

52. 5.

Ἡ γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἔχῃ τῇ γάλα πο-
λὺ ἐκ τῶν μαστῶν ῥυῖ, ἀδυνάτον τὸ ἔμβρυον
σημαίνει. ὡς δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν,
ὕγιανότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει.

SIGNVM
PROGNOST.
abortus fu-
turi, est mā-

Quæ fœtus sunt perdituræ, his
mammæ extenuantur; Contra ve-
ro si duræ fiant, dolor aut mam-

mas, aut coxas, aut oculos, aut genua fatigabit, nec abortiunt.

marum extenuatio. Durities cotarium portendit, & partium variarum notat innuit.

53. 5.

Ὅκός τε διαφθείρειν μέλλουσιν τὰ ἔμβρυα, ταύτησιν οἱ πλῆθοι ἰσχυροὶ γίνονται. Ἦν δὲ πάλιν σκληροὶ γίνονται, ἐδυνάμει ἔσται ἢ ἐν τοῖσι πλῆθοσιν, ἢ ἐν τοῖσιν ἰσχυροῖσιν, ἢ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν, ἢ ἐν τοῖσι γένασιν, καὶ ἐ διαφθείρεσιν.

Si mulieri gravidæ mammæ subito extenuentur, abortit.

37. 5.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχέσθαι μὴ οἱ μαστοὶ ἐξαίφνης ἰσχυροὶ γίνονται, ἐκπιπρώσκει.

Mulieri geminos ferenti, si altera mamma extenuetur, alterum abortū edit, & siquidem dextra mamma gracilis fiat, marem: si vero sinistra, foeminam excludit.

Signum abortus futuri vel maris, vel femellæ, Est mammæ alterius dextræ, aut sinistræ Extenuatio.

38. 5.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχέσθαι μὴ ὁ ἑπὶ τοὺς μαστοὺς ἰσχυρὸς γίνεται διδύμα ἐχέσθαι, διατερεν ἐκπιπρώσκει. καὶ μὴ μὲν ὁ δεξιὸς ἰσχυρὸς γίνεται, τὸ ἀρσεν. μὴ δὲ ὁ ἀριστερός, τὸ θήλυ.

L. iij.

DE PARTU DIFFICILI & secunda mora.

PROGNOST.
BONVM in
partu diffi-
cili & suffo-
catione vie-
ri, est Ster-
nutatio ob-
orta.

MVlieri hystericæ aut diffi-
culter parienti, sternutatio
superueniens bonum. 35.5.

Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ἐνοχλημάτων ἢ
δυσκοιῆς, πικρὸς ἐπιγαστρικὸς ἀγα-
θόν.

REMEDIVM
Secundinæ
moranti de-
turbādē ido-
neum, est
Sternutato-
riam.

Ad secundas deturbandas, im-
missō sternutatorio nares & os
comprime. 49.5.

Εἰς ὑπερέων ἐκπύσεως πικρὸν ἐπιπι-
δεῖς, ἐπ' ἀμβάνην τὰς μυκτῆρας καὶ τὸ
σῶμα.

DE MYLIERVM PRÆ-
gnantium nonnullis affectibus, cum
viris communibus. Aph. pauci.

PROGNOST.
LETHALE.
1. A Morbis
acutis in ge-
nere, præ-
gnantes in-
festantibus.

MVlierem gravidam corripit
aliquo morbo acuto, lethala-
le est. 30.5.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσῃ ὑπὸ τινὸς ὀξείας
νόσημάτων ληθῶσαι, θανάσιμον.

Quæ mulieres grauidæ febribus capiuntur, & vehementer sine manifesta causa extenuantur; hæc diffi-
cultus, & cum periculo pariunt, aut abortientes periclitantur.

2. Speciatim à Febris & extenuatione adiungenda.

55. 5.

Ὁ κόπαι ἐν γαστρὶ ἔχουσι ὑπὸ πυρετῶν
λαμβάνονται, καὶ ἰσχυρῶς ἰσχυαίνονται
αὐτὰ περὶ φάσιθ· φανερῆς, πικτυσι χαλε-
πῶς καὶ ὀπκινδυώως· ἢ ἐκ πνεύματι
κινδυώδους.

Si prægnanti, fiat in utero ery-
sipelas, lethale.

3. Ab Erysipellate uteri.

43. 5.

Ἦν γυναικὶ κυῖση ἐν στήθει ἐν τῇ
ὑτέρῃ γίνηται, διαφαίνεται.

DE REMEDIIS MAIORIBVS, scilicet Catharsi & Phlebotomia.

In Curatione Morborum prægnantium
magna cautione usurpandis.

PRægnantes purgandæ, si ma-
teria turgeat, à quarto mense
ad septimum, sed has minus, iu-

PURGATIO
quando sit
incunda in
gravidis.

niores autem & grauidiores fœtu
abstinendum.

1. 4

Τὰς κύεσας φαρμακδεῖν ὡς ὀργᾶ,
πεπράμωα καὶ ἄχει ἑπὶ αὐτῶν, ἥσων
ἢ ταύτας τὰ ἢ νήπια καὶ προσβύτετα
ἀλαβέειδός χεῖ.

VENÆ SE-
CTIO, quādo
præsertim
gravidis no-
xia.

Mulier utero gerens, secta vena abor-
tit, præsertim si fœtus sit grandior. 30. 5.

APHORISMI DE PARTIVM EX- TERNARVM AFFECTIBVS præter naturam;

Nempe solutionis continui generibus,
extra conspiciuntur.

ET PRIMO DE TVMORIBVS.

PROGNOST.
in Erysipela-
te.

1. A Metasta-
si humoris
foris ad in-
tra vel intus
foras.

Erysipelas foris intrò conuer-
ti, malum: intus vero foras,
bonum.

25. 6.

Ἐρυσίπελας ἐξωθεν εἰσω πρὸς ἐπὶ αὐτῶν, κα-
λὸν. εἰσωθεν ἢ ἐξω, ἀκαλόν.

2. A Præce-
dente ossis
nudatione.

Ab ossis nudatione, erysipelas
malum.

19. 7.

Ἐπὶ ὅσῃ ψιλώσῃ ἐρυσίπελας, κακόν.

Ab erysipelate putredo, aut sup-
puratio, malum. 20. 7.

1. A Conse-
quente no-
xa, scilicet,
Putredine
aut suppura-
tione.

Ἐπὶ ἐρυσιπίλαπτη πεδῶν, ἢ ἐκπύη-
σις, κακόν.

Pustulæ latæ non valdè prurigi-
nose. 9. 6.

Pustulæ, seu
exanthema-
ta lata.

Τὰ πλατέα ἐξανθήματα ἐ πύτυπ-
κησιώδεα.

Si in ventrem sanguis præter naturam
effusus fuerit, suppurari necesse est.

CAUSA, ABS-
CESSVS, est
Effusio san-
guinis extra
vasa in cavi-
tates part.

20. 6.

Dum pus fit dolores & febres
magis ascidunt, quam confecto.

SIGNVM
DIAGNOST.
suppuratio-
nis, seu Pu-
ris genera-
tionis.

47. 2.

Περὶ τὰς ἡμέρας τῆς πύου οἱ πόνοι
καὶ οἱ πυρετοὶ συμβαίνει μᾶλλον, ἢ γνο-
μῆν.

Quibus suppuratio aliqua in
corpore delitescens, nullum dat
sui signum, his ob crassitudinem
puris, aut loci delitescit.

CAUSA ab-
cessus oc-
culti, nec ap-
parentis, est
partis Cras-
sities aut pu-
ris.

41. 6.

Ὁ κόσσις διὰ πύον τι ἐν ἐν τῷ σώματι
μὴ ὑποσημαίνει, τετέοις διὰ παχύτητα
τῆς πύης, ἢ τῷ τόπῳ ἢ ὑποσημαίνει.

PROGNOST.
TUMORUM,
ET BONVM
quidem à
mollitie, in-
dicio cœst o-
nis seu sup-
purationis.

Molles tumores boni, crudi ve-
ro mali.

67. 5.

Τὰ χαῖνα χεῖρὰ, τὰ ὃ ἐνώμα, κα-

MALVM ve-
ro à duritie,
Cruditatis
argumento.

Cancros occultos habentes,
melius est non curare : Curati
enim citius intereunt, non curati
vero longiori tempore vitam tra-
hunt.

38. 6.

CANCRI in-
terni & apo-
stemosi, Pro-
gnosticum
& Curatio-
nis cautio.

Ὁ κόσσις κρύπτοι καρκίνοι γίνονται,
μὴ διερχόμενοι βέλπον. διερχόμενοι
ὃ ὑπόλλυνται πάχως μὴ διερχόμενοι
ὃ πλείω χρόνον διατέλῃσι.

VARICIBVS
minime sunt
obnoxii,
Calui, & ex
morbo de-
pilati.

Qui calui sunt, his varices ma-
gni non fiunt : quibus vero caluis
existentibus varices superuene-
runt, hi rursus capillati fiunt.

34. 6.

Ὁ κόσς φαεινός, τετέοις κερσὶ μέ-
γας οὗ γίνονται ἐκ κόσσις ὃ αὖ φαει-

προΐσιν ἔἴσι χειρὸν ὀπιζύων, πάλιν
ἔτοι γινόν, διασείας.

In his frigida vtendum est, vnde sanguis fluit, aut fluxurus est, non quidem super ipsa, sed circa illa loca, vnde profluit, adhibita: Quinetiam si quæ inflammationes aut ardores ad rubrum & subcruentum colorem tendentes ex recenti sanguine fiunt, iisdem ipsis admouenda: Nam inueteratas nigrefacit, erysipelas etiam non vlcera iuuat, vlcera vero lædit.

CURATIO
tumorum, à
sanguinis
fluxione,
scilicet in-
flammatio-
nis & erysi-
pelatis, per
refrigerantia
admotà, circa
originē fla-
xionis.

23. 5.

Ἐν τετέροισι δὲ δειτὶ τῷ ψυχρῷ χεῖρῳ,
ἐκόνθεν αἰμορράγει, ἢ μέλλει, μὴ ἐπὶ
αὐτὰ, ἀλλὰ περὶ αὐτὰ ἐκόνθεν ὀπιζέει. καὶ
ὀκῶσαι φλεγμοναί, ἢ ὀπιζογίσιματα ἐς
τὸ ἐρυθρὸν καὶ ὑφαίμων ῥέποντα, νεαρῷ
αἵματι, ἐπὶ ταῦτα ἐπὶ τὰ παλαιὰ
μελαίνει. Καὶ ἐρυθρίπιδας τὸ μὴ ἐλκεί-
μενον ὠφελεῖ. ἐπὶ τῷ ἐλκείμενον
βλάπτει.

Tumores articulorum & dolores sine
ulcere, etiam podagricos & convulsiones,
magna ex parte frigida large effusa le-

Quibus spe-
ciatim tu-
moribus, &
morbis:

Remedia
Frigida &
Narcotica
proficiunt.

uat, & extenuat, lenitque dolorem. Nam
mediocris stupor dolorem soluit.

25. 5.

De abscessibus decretoriis: vide
supra in signis criticis.

APHORISMI

DE VLCERIBVS.

PROGNOST.
in Vlceribus,
Cariem oculis
subiecti ac-
cedere,
A Diuturni-
tate vlcera.

VLcera quæcumque annua
sunt, aut diuturniora sunt,
in his os abscedere necesse est &
cicatrices cauas fieri. 45. 6.

Ἐλκιά ὁκρόσα ἐν ταύταις γίνεται, ἢ μα-
κρότερον χρόνον ἴσχυουσιν, ἀνάγκη ὀστέον
ἀφίστασθαι, καὶ ταῖς ἑλκυσὶ κοίλας γίνεσθαι.

PROGNOST.
MALVM.
1. A Glabri-
tie vicinarū
partium,
malignitatis
nota.

Vlcera circumglabra, maligna.

4. 6

Τὰ περιμάδοντα ἑλκιά, κακοῖντα.

2. Ab Hæ-
morrhagia,
ex forti pul-
su oborta.

A forti in vlceribus pulsu, hæ-
morrhagia, malum. 21. 7.

21. 7.

Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυσμῷ ἐν τοῖσιν ἑλκυσὶ
αἱμορραγία, κακόν.

Hydropicis exorta in corpore
vlcera difficulter sanantur. 3.6.

3. A Corporis habitu vitioso hydropicorum.

Τοῖσιν ὑδρῶνικοῖσι τὰ γνόμνα ἀέλ-
κας ἐν τῇ σάρματι, ἐρήϊδιως ὑγιάζει.

Quibus tumores in vlceribus
apparent, ij raro conuelluntur,
nec infaniunt; Quibus vero re-
pentè euanescent, si quidem po-
stica parte fuerint, conuulsiones
& tetani accidunt; si vero antica
parte mania, aut lateris dolor acu-
tus, aut empyema, aut dysenteria,
si rubri fuerint tumores.

4. A Tumoribus vlceri adiunctis, apparentibus vel euanescentibus, Quæ nōxæ prænuntientur.

65.5

Ὁ κόσσιον οἱ δῆματα ἐφ' ἑλκας φαί-
νεται, ἔμάλ' αὖ πῶνται, ἔδ' αὖ μαίρονται.
τετέων ὃ ἀφανισθέντων ἐξ αίφνης, τοῖσι
μὲν ὅτιθεν σπασμοί, ἢ τέτανοι· τοῖσι ὃ
ἐμπεροθεν μανίαι, ἢ ἐδωίαι πλῆρ' ὃ
ξείαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερία, καὶ ἄν-
δρα ἢ τὰ οἱ δῆματα.

A syderatione, abscessus ossis.

SYDERATIO, seu carnis corruptio. Causa est ossis abscessus,

77.7.

Ἐπὶ σφακελισμῷ, ἀπόστασις ὅσπερ.

PROGNOST.
Malum in
carie ossis.
1. A liquidi-
tate carnis.

In osse ægrotante, caro liuida
malum. 2. 7.

Ἐπὶ ὅσῳ νεκρὸν πούρις πελιδνὴ,
κακόν.

2. Ab erysi-
pelate ad-
iuncto.

Ab ossis nudatione, erysipelas malum.
2. 7.

FRIGIDUM
ulceribus
est noxium
ideoque ca-
uendum.

Frigidum ulceribus mordax, cutem
obdurat, dolorem insuppurabilem facit,
nigrores, rigores febriles, convulsiones
& distensiones efficit.

20. 5.

CALIDUM
moderatum
cuiusmodi
est suppu-
ratorium, his
Remedio est
quia dolorē
lenit, & pus
laudabile in
iis conficit.
Est tamen
noxium Ul-
ceribus pu-
tridis, v. g.
Canceris &
Phagedæni-
cis, quia Ca-
lido suppu-
ratorio, ho-
rum augere
tur putredo.

Calidum suppurationem faciens, (non
tamen in omni ulcere) maximum securi-
tatis indicium est, cutem mollit, extenuat
dolorem, sedat rigores, convulsiones, teta-
nos mitigat, capitis gravitatem solvit, os-
sum fracturis plurimum prodest, sed præ-
cipuè denudatis, & his maxime qui in
capite ulcera habent, & iis etiam qui
moriuntur aut ulcerantur à frigore, her-
petibus denique exedentibus, sedi, pu-
dendo, utero, vesica; his omnibus Calidum
amicum & decretorium, frigidum vero
inimicum & perimens.

22. 5.

Quæcumque medicamentis non sanantur, ferrum sanat: Quæ ferro non sanantur, ignis sanat: Quæ vero igne non sanantur, ea censere oportet immedicabilia.

CURATIO
Vlcerum, ac
præsertim
Putridorum
& maligno-
rum, Quibus
Remedius
incunda.

6. 8.

Ὅσα φάρμακα ἐκ ἡτῆς, σίδηρος
ἡτῆται· ὅσα σίδηρος ἐκ ἡτῆται, πῦρ ἡτῆται·
ὅσα δὲ πῦρ ἐκ ἡτῆται, πάντα χεὶρ νομίζεν
αὐίατα.

APHORISMI

DE VVNERIBVS.

C Vi perfecta est vesica, aut cerebrum, cor, diaphragma, aut tenue quoddam intestinum, aut ventriculus, aut iecur, lethale est.

PROGNOST.
LETHALE in
vulneribus,
i. à parte
Nobili vul-
nerata,

18. 6.

Κύστιν διακοπὴν, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρ-
δίω, ἢ φρένας, ἢ σπλῆνός τε, ἢ ἐντέρον τι σπλῆνός τε
πλῶν, ἢ κοιλίω, ἢ ἡπαρ, θανατὸν δέει.

Si quod gracile intestinum præ-
cisum sit, non coalescit.

24. 6.

M

Ἐντέρον ὑποδιακοπῇ τῆς λεπτῶντι, ἐ-
ξυμφύεται.

2. A Parte
spermatice
præcisæ.

Præcisum os vel cartilago, vel
neruus, vel genæ particula tenuis,
aut præputium, nec augetur, nec
coalescit. 19. 6.

Ἐπὶ ὑποδιακοπῇ ὀστέον, ἢ χόνδρῳ, ἢ
νεύρῳ, ἢ γνάθει τὸ λεπτὸν, ἢ ἀκροποδίῃ,
ἔτε αὐξέει, ἔτε ἐξυμφύει.

3. A Tumo-
ribus adiu-
ctis, aut non
apparenti-
bus.

Quodcumque os vel cartilago,
vel neruus præcisus in corpore
fuerit nec augetur, nec coalescit.

28. 7.

Si in magnis vulneribus, & pra-
uis tumores non appareant, ingens
malum. 66. 5.

Ἦν τραυμάτων ἰσχυρῶν ἑόντων καὶ πο-
νηρῶν οἱ δῆματα μὴ φαίνηται, μέγα κα-
κόν.

4. A Con-
uulsione suc-
cedente.

Convulsio vulnere superueniens
lethalis. 2. 5.

Ἐπὶ τραύματι ἀπασμῶδες ἐπιγινώσκουσα,
θανάσιμον.

Quibus ex morbis acutis, aut diuturnis, aut vulneribus, aut alio modo extenuatis, atra bilis, aut velut sanguis niger subter exierit, postridie moriuntur.

5. Ab Excretionē bilis atrae, in vulneratis contingentes.

23. 4.

DE VVLNERIBVS.

CEREBRI SPECIATIM.

Quibus præscinditur cerebrū, necesse est febrem & bilis vomitum superuenire.

50. 6.

Ὁ κόσισιν αὖ ὁ ἐκείφθῃ διακοπῇ, τετέοισιν ἀνάσκη πυρετὸν καὶ χολῆς ἐμῆσαν ἐπιγίνεσθαι.

SIGNA quædam DIAGNOST. Cerebri vulnerati, Febris & bilis vomitus, accedentes vulnere.

Quibus cerebrum, occasione aliqua, fuerit valdè concussum, mutos protinus fieri necesse est.

58. 7.

SIGNVM Concussionis cerebri est Aphoniam repentina,

Ὁ κόσισι δ' αὖ ὁ ἐκείφθῃ σενιθῇ ὑπὸ τινὸς τραύματος, ἀνάσκη ἀφώνους γίνεσθαι, παροξύνεσθαι.

PROGNOST.
Delirii futu-
ri, in vulne-
re seu fra-
ctura Cranii,
à profunditate seu pe-
netratione
vulneris ad
spatium va-
cuum inter
meningas &
cerebrum.

Ab ossis capitis præcisione, de-
lirium, si in vacuum usque pene-
trauerit.

24. 7.

Ἐπὶ ὅσῃ διακοπῇ παρερροσύν, λυ-
κατέον λάβη.

PROGNOST.
malū à stu-
pore cum
delirio.

Propter plagam in capite acce-
ptam, stupor & delirium, malum.

Ἐπὶ πληγῇ ἐς πύλιν καὶ ὀφθαλμὸν ἐκπληξίς
ἢ παρερροσύν, κακόν.

PROGNOST.
solationis
Sphaceli ce-
reabri, ad sa-
lutem vel
mortem.

Quibus syderatum est cere-
brum, intra dies tres intereunt: si
vero hos euaserint, sani fiunt.

50. 7.

Ὁ κοσσίσις ἀν' σφακιλίδῃ ὁ ἐκ κεφαλῆς,
ἐν τρισὶν ἡμέρησιν ἀπολλύει. λυγρὰ τὰ
τὰς διαφυλάσιν, ὑγιᾶς γίνονται.

Ὁ κοσσίσις ἀν' σφακιλίδῃ ὁ ἐκ κεφαλῆς,
ἐν τρισὶν ἡμέρησιν ἀπολλύει. λυγρὰ τὰ
τὰς διαφυλάσιν, ὑγιᾶς γίνονται.

APHORISMI

Ad Februm Curationem spe-
Etantes, pauci.

Victus humidus febricitan-
 tibus omnibus confert: Ma-
 ximè vero pueris, & aliis omni-
 bus, qui tali victu uti consueve-
 runt.

CVRATIO
 FEBRIVM.

Primo Vi-
 ctu idoneo,
 tum in qua-
 litate humi-
 da, ac etiam
 frigida, ut-
 pote febrì
 contraria.

16. I.

Ἰσχυρὰ δίδεται πᾶσι τοῖσι πυρεταῖς
 σιζυμφέρουσι, μάλιστα δὲ παιδίοις, καὶ
 τοῖσιν ἀσθενέσιν, τοῖσιν ἔτι καὶ ἐνισχυμένοις
 διατρώδης.

Lac dare capite dolentibus, & febrici-
tantibus malum, &c.

initio. 64 §.

Si quis febricitanti cibum præ-
beat, valenti quidem robur, labo-
ranti vero, morbus.

2. Victu
 Qualitate
 noxia pro-
 hibito, ut la-
 cte,
 tum Victus
 tempore
 commodo;

65. 7.

Ἢν τις τῶν πυρετῶν τὸ φιλὸν δίδῃ, τῶν
 μὲν ὑγαίνων, ἰσχυρὸς τῶν δὲ καμνων, γινέ-
 σθαι.

Denum ve-
to REMEDIO
CONVENIEN-
TI: (si febris
non sit ab
humore pu-
trido) nempe
Balneo & a-
quæ Lotio-
ne.
Diariz enim
& hæticæ co-
curantur Re-
medio,

Si febris non ex bile sit, aqua
multa calida, capiti superfusa, fe-
brem soluit.

42. 7.

Ἡν πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχῃ, ὕδα-
τος πολλῆ καὶ θερμῆ κατὰ χρομίνε ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς, λύσις τῷ πυρετῷ γίνεσθαι.

*De signis februm Prognosticis abun-
dè, supra, in Aphorismis Prognosim spe-
ctantibus, actum fuit.*

METHODI
APHORISMORVM
DISPOSITIVÆ

SECTIO QVARTA.

PRÆSCRIBENS LEGES

THERAPEVTICAS,

*Medendi Methodum vniuersa-
lem statuentes.*

PRÆFATIO.

Xercitationem incun-
ti Medico Rationali, Ascle-
piadum scholæ sacrum,
istud in primis ob oculos versari
debet, *μὴ τόλμῃ, μάλλον ἢ γνώμῃ.*
Quo sancitum, Morborum
Medelam felici ductu, recto-
que calle incedentem Con-
silio prius maturè instituto,

Ex Hippoc.
lib. de arto.

seu *Reſta ratione* auſpicandam, cuius ſagaci examine ſuſcepta demum ex votis, omnis ſuccedat medicatio. Πᾶν γὰρ τὸ ποιηδὲν τεχνικῶς, ἐν λόγῳ ἀννέχθῃ, μὴ ποιηδὲν ὁ μισθὸς αὐτέχῃς δεικνυκὸν ἐμφυῖθῃ. Quare *Therapeutice* pars *Medicinæ* præclariffima, merito primam agendi ordine ſui partem venditat *βασικὸν*, *Medendi* nempe *Methodum*, *Conſilium* ac *Rationem*, quæ ſalutifera *Morborum Præſidia* ſolenter inuenit, eorumque *Uſum* ſalubrem indicat & innuit. Altera enim, quæ tanquam *ὀργανικὴ* *Auxiliorum materia*, ſiue *inſtrumentorum* ad curationem *utilium*, nempe *Pharmacix*, *Chirurgix*, & *Diæticæ* *materiæ*, cognitionem ſubiicit: Primæ vt *Architectonicæ* ſubnectēda: Quandoquidem, niſi quis ſit in *Methodo* ante verſatus, copioſam *inſtrumentorum* medicorum ſupelleſtilem in uſum ſpectere nuſquam valeat: contra inueniet *reſta remedia* & *inueniētis dextre* uictur, quiſquis in *Medendi Methodo* eſt exercitatus. Huius ideo tanquam

certæ

Ex eodem
lib. de elegancia.

Galen. 6
Methodi
cap. 1.

certæ Cynosuræ ad leges collineare debent Medici, certoque hoc filo ad praxim artis dirigi, ne in diuersum, à vera Medendi via abripiantur, aut fluctuantes cæco ductu per vastum Medicinæ pelagus errabundi ferantur.

Istius autem *Methodi, Remediorum Inuentricis*, hæc est norma, vt quidē *Primo Indicationes certas*, veluti *Consilia*, proponat; Quæ rei Agendæ seu Auxilij ad Curationem conducentis cognitionem innuūt. Deinde *Scopos agendi* nonnullos, ad Therapiam necessarios, ab Indicationibus examussim in Auxilio designandos, *Primario*, scilicet *Quid agendum*, siue ad Curationem conferens Præsidium: *Secundario* vero in eius *Recto vsu*, *Qua Quantitate*, *quo tempore*, *Quo loco*, *vtendi modo & ordine* vturpandum. Quibus nempe, æqua indicationum lance sic expensis, perspectum fiat, & exquisitè definitum, morbo cuius Remedium idoneum:

Methodi
Remediorū
inuentricis
duæ partes.

QVARE huic insistendo ordini Aphorismos Hippocratis, ad

Institutum
authoris.

Medendi Methodum spectantes
seu therapeuticas leges, hoc tenui
programme disposui, quo nimi-
rum *Primarios curandi scopos*, in qui-
bus exequendis, vniuersa consistit
therapia, vno velut obtutu liceat
intueri; *Vitale* quidem, seu Naturæ
virium custodiam primo inten-
dens, Diæteticum Præsidium: sub-
inde vero *Curatiuum* scopum, nem-
pe Remedium, Affectui præter
naturam contrarium, eiusque iti-
dem genera præcipua, siue *Maiora
diætæ præsidia* (& de quibus dunta-
taxat Hippocrates egit in Aphorif-
mis) vnà cum *Scopis* in eorum *vsu
recto* spectandis, Indicationibus
propriis apprimè designata, ad
cuius paradigma cætera equidẽ
Scoporum curationis, seu Reme-
diorum genera, quæ hîc deside-
rantur, fas erit componere, & ea-
dem lege ac norma, ex Hippocra-
tis aliis voluminibus, nec non Ga-
leni effatis contexta diductaque
tradere.

APHORISMI DE SCOPO VITALI,

SCILICET
CONSERVATIONE NA-

TURÆ VIRIVM
in Ægris instituenda,

*Victus seu Alimentum, præsertim
subsidio vsu recto, conuenien-
tique ratione exhibendi:*

ID EST
DE DIÆTA SEV VICTVS.

RATIONE PROPRIE
sumpta,
NEMPE ALIMENTORVM VSV LE-
GITIMO IN ÆGRIS

Atq; obiter, in conualescentibus & sanis:

PRIMO
DE VICTVS FORMA

IDONEA,
plena seu crassa, tenui vel exquisita.
ET QUANTITATE,

DEFFINIENDA,
sue dosi ac copia, maiori vel minori,

IMpura corpora, quò plenius
nutries, eò magis lædes. 10.2

N ij

INDICATIO-
NE seu CON-
SILIO peti-
to. A mul-
tis rebus.
Et primo à
MORBI
CAUSA IN-
TERNA, Et
præcisè à
GALICO HY-
MIA infe-
stante.

Victus forma tenuis & copia minor, præscribitur.

Τὰ μὴ καρὰ ἐστὶν σωματίων, ὀκίστην αὐτῶν εἶναι, μᾶλλον ἐλάττωσι.

2. A MORBI DIFFERENTIA, in diuturnitate vel à utie, suadetnr etiam Victus forma, vel tenuis, vel plena.

VICTVS TENVIS & exquisitus, in morbis longis semper, & in acutis, vbi non conuenit, periculosus. Et rursus qui extremè tenuis est, grauis est. Nam & repletiones ad extremum progressæ, graues existunt.

4. I.

Αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβεῖς διαίται, καὶ ἐν τοῖσι μακροῖσιν αἰὲν πάθει, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσιν ὃ μὴ ὀπιδέχεσθαι, σφοδρεῖ. Καὶ πάλιν αἱ ἐς τὸ ἔλατον λεπτόταται ἀφίσσονται διαίται, χαλεπαί. Καὶ ὅτι αἱ πληρότερες, αἱ ἐς τὸ ἔλατον ἀφίσσονται, χαλεπαί.

3. A VICTVS EVOQUE FORMA DI-
VERSA, in se collata, ut
Quæ forma sit ad victum
cuiusmodi
conuenienter, tam in
datis, quam

IN TENVI VICTU peccant ægroti, quo fit vt magis lædantur; omnis siquidem error in eo commissus grauior est, quam in paulo pleniore victu: Propterea etiam sanis periculosus est valdè tenuis, status & exquisitus victus, quia errores grauius ferunt. Quare tenuis

exaetiusque victus, paulo pleniore in agris indicatur.
magna ex parte periculosior.

§. I.

Εν τῇσι λεπτοῖσι διαίτησιν ἀμφοτέρω-
σιν οἱ νοσούντες, διό μᾶλλον βλάβη. Πᾶν γὰρ τὸ σμάρτημα, ὃ ἀν γίνηται, μίγα
γίνεται μᾶλλον ἐν τῇσι λεπτοῖσι, ἢ ἐν τῇ-
σιν ὀλίγων ἀσθενέσιν διαίτησι. Διὰ τοῦτο
καὶ τοῖσιν ὑμῶν σφοδρεῖς αἱ πάνυ λε-
πτὰ καὶ κατεσκευῆται καὶ ἀκριβέες διαίται, ὅπ-
τα ἀμφοτέρω μᾶλλον χαλεπότερον φέρουσιν.
Διὰ τοῦτο ἐν αἱ λεπτὰ καὶ ἀκριβέες διαί-
σφοδρεῖς ἐς τὰ πλεῖστα τῶν σμικρὸν ἀσθε-
νέων.

Cum itaque Morbus peracu-
tus est, & statim extremos habet
labores; Tunc extremè tenuissi-
mo victu necesse vtendum est. V-
bi vero non; tunc pleniorẽ vi-
ctum exhibere licet, tantum à vi-
ctu tenui recedendo, quantum
morbus extremis fuerit remis-
sior.

§. I.

Ὅτι μὲν οὐκ ἔχεται τὸ νέουμα, αὐτί-
κα τὸ ἐλάττω πίνει ἔχει, καὶ τῇ ἐλάττω

λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναλκυσίον χρέεσθαι
 ὅκιν' ὃ μὴ, ἀλλ' ἐνδέκαται ἀδροτέρεως
 διαιτᾶν, τοσούτον ὑποκαταβάλλειν, ἐκό-
 σον αὖ ἢ νῦσθαι μολυδακωτέρῃ τῇ ἐλά-
 τωι ἤ.

4. A TEM-
 PORIBVS V-
 niuersalibus
 morbi, &
 przsertim à
 statu,

Idem im-
 peratur.

Quando morbus in vigore suo
 consistit; tum victu tenuissimo est
 vtendum. 8. I.

Ὁ κόταν ὃ ἀκμᾶζῃ τὸν νόσημα, τότε καὶ
 τῇ λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναλκυσίον χρέεσθαι.

6. A VIRI-
 BUS AEGRI,
 in morbi
 decursu sus-
 fecturis, seu
 à compara-
 tione viri
 aegri cum
 Morbo,
 Idem sta-
 tuitur.

Coniectari autem simul oportet, an æger cum tali victu perstare
 possit ad vsque morbi vigorem
 anvē prius ille deficiat, nec cum
 illo victu fastineri valeat, aut mor-
 bus ante deficiat & remittatur.

9. I.

Συντεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ καὶ τὸν νοσήον-
 τα, εἰ ἐξαρήσῃ τῇ διαίτῃ πρὸς τὸν ὀκ-
 μὸν τῆς νόσου, καὶ πρῶτερον ἐκείνος ἀπαυ-
 δήσῃ πρῶτερον καὶ ἐκ ἐξαρήσῃ τῇ διαί-
 τῃ, ἢ ἢ νῦσθαι πρῶτερον ἀπαυδήσῃ καὶ
 ἀμελιωθῇ.

7. A STATV
 MORBI, vel
 statim, vel
 tardius fu-
 turo,

Quibus igitur vigor statim fu-
 turus est, hos protinus tenuiter

alere conuenit; Quibus vero tardius vigor futurus est, his in ipso vigore & paulo ante ipsum, de victu subtrahendum. Antea verò plenius alendum est, vt æger sufficere possit.

IO. T.

Ὁ κόσμοις μὲν οὐκ αὐτίκα ἡ ἀκμὴ, αὐτίκα λέπεως διατῆν. ὁ κόσμοις δ' ἐς ὕστερον ἡ ἀκμὴ, ἐς ἐκείνο καὶ πρὸς ἐκείνη μὴ χρόν ἀραιγέτεον. ἔμπροσθεν δ' πωτίεσθαι διατῆν, ὡς αὐτὴ ἐξαρκέσῃ ὁ νοσέων.

Si à Morbo cibum assumens quispiam non corroboratur; alimento pluri corpus vti significat: Si vero parcius epulanti hoc accidat, vacuatione indigere sciendum est.

8. 2.

Ἦν ἐκ νέου Ἐσθλὴν λαμβάνων τις, μὴ ἰσχύει, σημαίνει ὅτι πλείονι Ἐσθλῇ τὸ σῶμα χρέεται. Ἦν δ' Ἐσθλὴν μὴ λαμβάνοντος, τὸ το γίγνηται, χεῖρ εἰδέναι, ὅτι καὶ ὡς οὗτοι εἰσι.

IN CONVALESCENTIBUS, A VIRIVM IMBECILLITATE: Qualitas alimentum indicatur.

Si enim imbecillitas à cibi copia grauantur, oritur, tum victus tenuis prescribendus: sin minus, fiat à cacoehymia infestante: huic Purgatio competit.

IN SANIS
VERO spe-
ciatim, indi-
catio Vetus
copiæ, ac
paupertatis &
inediæ, du-
citur

I. A COR-
PORIS HA-
BITU, hu-
mido vel
siccō.

2. A SÆTA-
TIVS VA-
RIIS,
Videtur quā-
titas maior
vel minor,
præscribi-
tur.

Corporibus carnes humidas
habentibus famem imperare con-
uenit : fames enim corpora sic-
cat.

39. 7.

Τοῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τῆς
σάρκας ἔχουσιν, δεῖ λιμὸν ἐμποιεῖν· λι-
μὸς γὰρ ξηραίνει τὰ σώματα.

SENEs ieiunium facillime fe-
runt, deinde qui constanti sunt æ-
tate, minus adolescentes, mini-
mè verò omnium pueri, & inter
eos hi præsertim qui sunt animo
acriori præditi.

13. 1.

Τέροντες ἀπορροῦσι τὰ νηστείῳ φέρου-
σι. δ' αὖτερον οἱ χαλεποτάτοις ἡκιστα με-
τέωρα πάντων ὃ μάλιστα πωδία τέ-
τεον ὃ αὐτέων ἀπορροὴν αὐτὰ ἐκεί-
νην ἀπορροῦν ἴσονται.

QVI CRESCVNT, plurimum ha-
bent caloris natiui, plurimo igitur
egent alimento; alioquin corpus
absumitur; Senes vero paucum
habent calorem innatum, ideo
paucis egent alimentis, siquidem

DE SCOPO VITALI. 151
 à multis extinguitur; Quæ propter
 etiam febres senibus, non similiter
 acutæ fiunt, frigidum enim eorum
 corpus.

14. I.

Τὰ αὐξάνοντα πλείον ἔχει τὸ ἐμφυτον θερμόν. πλείους οὖν δέεται τροφῆς. εἰ δὲ μὴ, τὸ σῶμα ἀνδύσκειται. Γέρουσι δ' ὀλίγον τὸ θερμόν. διὰ τὸ τοῦ αἵματος ὀλίγων ὑπεκκυμαμάτων δέονται· ὑπὸ πολλῶν γὰρ ὑποσβέννυται. διὰ τὸ καὶ οἱ πυρετοὶ τοῖσι γέρονσι ἔχ' ὁμοίως ὀξείας, ψυχρὸν γὰρ τὸ σῶμα.

VENTRES hyeme ac vere
 natura calidissimi sunt, & somni
 longissimi, quare his temporibus
 plura alimenta sunt exhibenda:
 tunc enim caloris natiui pluri-
 mum habent, ideo pluribus indi-
 gent alimentis: Indicio sunt ætates
 & athletæ.

3. A TEM-
 PORIBVS
 ANNI QVA-
 TVOR, idem
 suadetur.

15. I.

Αἱ κοιλίαι νεωτέρων καὶ ἡρώτων θερμώταται φύσει, καὶ ὕπνοι μακρότατοι. ἐν ταύτησιν οὖν τῶσιν ὤρησι καὶ τὰ τροφώματα πλείω δέτεον. καὶ γὰρ τὸ ἐμφυτον θερμόν πλείον ἔχεισι. Τροφῆς οὖν πλείο-

⊙ δέον. σημεῖον αἱ ἡλικίαι, καὶ οἱ
ἐθλήται.

Æstate & Autumno cibi co-
piam ferunt difficillimè, Hyeme
facillimè, Vere minus.

18. I.

Θέρε ⊙ καὶ φθινόπωρε σίτια δυσφο-
ρῶτα τε φέρει, χειμῶν ⊙ ῥήϊστα, ἢ εὐε-
δύτερον.

DE VICTVS QVA- LITATE CONVENIENTI præscribenda.

Primo. A
MORBO in-
dicatur.

Victus Qua-
litas huic cō-
traria (v. g. à

Febre, Cali-
da & sicca

intemperie,

postulatur

Humida

frig.)

2. AB Æ-
TATE, CON-
SVETVDINE,

& DELECTA-
TIONE IN CI-
BO ALIQVO,

Victus humidus febricitantibus om-
nibus confert; maximè verd
pueris, & aliis qui tali victu uti con-
sueverunt.

16. I.

Paulo deterior cibus & potus,
suavior tamen, meliori, sed ingra-
tiori, præferendus.

38. 2.

Τὸ σικκρὸν χεῖρον πῖμα καὶ σίτιον, ἢ

διον ὅ, ὅδ' βελπόνων μὲν, ἀνδρέεσσιν
ὅ, μᾶλλον αἰρετέον.

Indicator sit
milis illis
Vicius qua-
litas.

DE VICTVS TEMPORE

idoneo eligendo.

IN accessionibus cibo abstinere
oportet, nam præbere noxium;
& cum morbi per circuitus ac-
cessionibus habent, in ipsis accessio-
nibus abstinendum.

IN MORBIS
PERIODICIS
SPECIAT M.
1. A Tέπο. e
accessionis,
& inter-
missionis
indicatio pe-
titur Tem-
poris Vicius
idonei.

II. I.

Εν τοῖσι περὺ συμφοῖσιν ὑποσέλλεσθαι
χρή, τὸ προσιδέναι γὰρ βλάπτει. καὶ ἐκείνα
καὶ ἀειδύς περὺ αἰετῶ, ἐν τοῖσι περὺ
συμφοῖσιν ὑποσέλλεσθαι χρή.

*Si quis febricitanti cibum præbeat:
valenti quidem robur, laboranti vero
morbus.*

2. In febrili-
bus specia-
tim,

A febris in-
termittētis,
paroxysmo
& intermis-
sione.

65. 7.

*Quibus per circuitus accessio-
nes fiunt, nihil dare, nec cogere;
sed adiectioni detrahendum oportet
ante iudicationes.*

3. A Motu
morbi pe-
riodico, &
die critico
proximo.

19. I.

Τοῖσιν ἐν τῇσ' ἀραιαῖσιν παρξυνο-
μήνοισι μηδὲν δίδόναι, μηδ' ἀναλίσ-
κειν, ἀλλ' ἀφαρῆεν τῇσ' ἀραιοτάταις καὶ
τῇσ' ἁριστάταις.

Potus noctu
haud assu-
mendus.
Sed sitis no-
cturna som-
no restin-
guenda.

Qui noctu bibere appetunt, his
admodum sicientibus, obdormire
bonum est.

27. 5.

Ὁ κάποιος ὅ πᾶν ἐξέξειεν ὑπόπῳ, τοῖ-
σι πάνυ δειψῶτιν, ὡς ἐπικολιμηθῶσιν,
ἀγαθόν.

*De Modo exhibendi Vetus, scilicet, ra-
ro, vel saepe, pluribusque vicibus; se-
mel, aut pariter: repentiè ac con-
fertim, leniè aut sensim.*

VICTVS EX-
HIBENDI
MODVS.
1. Statuitur
in aëris, In-
dicatione
sumpta, ab
Ætate,

Q Vos etiam semel, aut bis, plus
aut minus, & per vices, ale-
re conueniat, spectandum: Dan-
dum vero aliquid tempori, regio-
ni, ætati & consuetudini.

17. I.

Tempera-
mento,
Tempore
& Con-
suetudine

Καὶ οἷσιν ἄπαξ, ἢ δις, καὶ πλείω, ἢ
ἐλάττω, καὶ κατὰ μέρος. Δοτίον δὲ πρὸς τῇ
ὥρῃ, καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τῇ ἔθει.

Quæ longo tempore extenuata sunt corpora, sensim reficere oportet: quæ vero breui, repente.

7. 2.

1. IN CONVALESCENTIVS, indicatur à Corporis habitudine sensim, aut repente col- lapso reficiendo.

Τὰ ἐν πολλῷ χεῖρ ἀεὶ πλωρῶνται σώματα, γωδρῶς ἐπικατεφθην δέη. Τα δ' ἐν ὀλίγῳ, ἐλίγως.

Plurimum atque repente vacuare, vel replere, calefacere vel refrigerare, aut alio quouis modo corpus mouere, periculosum, &c.

in 51. 2.

Vbi fames, laborandum non est.

16. 2.

Cautio in inedia.

Facilius est refici potu, quam cibo.

12. 2.

QUIBUS ALIMENTIS CITO NVTA ENDVM.

Ῥᾶον πληρῆσθαι ποτῶ, ἢ σιτίσθαι.

1. In forma liquida, seu Potulentis.

Eorum quæ confertim & velociter nutriunt, celères etiā fiunt excretiones.

18. 2.

1. Substantia alimenti, } euchyma & } eupura quæ dignoscuntur celeri excretionē,

Τῶν προσόντων ἀδρῶς καὶ ταχέως, ταχέως καὶ ἀδιαχωρήσις γίγνεται.

1. Potu, ut aqua leuissima, quæ celeriter calefacta one & refrigeratione dignoscitur.

Aqua, quæ cito calefit, & cito refrigeratur, leuissima. 26. 5.

Τὸ αὖ τὸ παχέως θερμαινόμενον καὶ παχέως ψυχόμενον, κυρότατον.

QVÆ ALIMENTA,
MORBIS NONNULLIS
conueniant.

2. Vinum dilutū, Symptomatis multis est velle Præsidium.

IN anxietudine, oscitatione, horrore vinum pari aquæ portione potum Morbum soluit.

56. 7.

Ἀλόκη, χάσμη, φείκη, οἶνον ἰσὶ ἰσὶ πινόμενον, λύει τὴν νῆσον.

Famem meri potio soluit.

21. 2.

Διμὸν δῶρηξις λύει

Dolores oculorum meri potio, aut balneum, aut fomentum, aut vena sectio, aut medicatio soluit.

31. 6.

Stranguriam & dysuriam meri potio & vena sectio soluit, secunda vero vena interiores.

48. 7.

Lac dare capite dolentibus Lac, quibus morbis & symptomatis noxium, malum, & febricitantibus, & quibus hypochondria elata & murmurantia, ac siticulosis malum: Item quibus biliosæ deiectiones, febres acutæ & copiosa sanguinis euacuatio facta est. Lac vero dare Lac quibus nam conueniens alimētum. confert tabidis, non valde febricitantibus, & in febribus longis & languidis, si nullum ex prædictis signis adsit, & præter rationem extenuatis.

64.5.

Γάλα δίδοναι κεφαλῆθι γένοι, κακόν. κακόν ὃ καὶ πυρεταίνῃσι, καὶ οἷσιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορθεύουσιν, καὶ τοῖσι διψώδεσι κακόν ὃ καὶ οἷσι χολώδεις αἰ διαχωρήσεις, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσι πυρετοῖσιν ἐῖσι, καὶ οἷσιν αἵματος πολλῇ διαχώρησις γίνονεν. Ἀρμόζῃ ὃ τοῖσι φθινώδεσι μὴ λίγω πολλῶ πυρεταίνουσιν δίδοναι γάλα, καὶ ἐν πυρετοῖσι μακροῖσι, καὶ βληχεοῖσι, μηδενὸς ἢ ὅσον ἀγένη μύων σημεῖων παρέρωντος, ὅσον λόγον ὃ ἐκτετηκός.

DE CONSVETVDINE IN
Victus ratione, ac Vsu omnium
rerum non naturalium
Spēctanda.

**PRAESCIP-
TUM UNI-
VERSALE,**
 in vſu lex
 rerum non
 naturalium
 Conſuetudinem eſſe
 ſpectandam
 atque ſer-
 uandam.

CONSVETA longo tempo-
 re, etiam ſi deteriora ſint, in-
 ſuetis minus moleſta eſſe ſolent.
 Quare ad inſolita quoque facien-
 da mutatio.

30. 2.

Τὰ ἐκ πολλῆς χρόνου συνήθεια, καὶ ἢ
 χρόνου, ἢ ἀσυνήθων ἥσων ἐνοχλεῖν εἰσ-
 δε. Δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ συνήθεια μετα-
 βῆναι.

Speciale,
 I. DE EXER-
 CITIO ſeu la-
 bore ferēdo.
 In quo viſ
 maxima cō-
 ſuetudinis.

Solitis laboribus aſſueti, quam-
 uis invalidi ſint aut ſenes, inſuetis
 etſi robustis ac iuuenibus facilius
 ferunt.

49. 2.

Οἱ ἐπισημίοι τὰς συνήθειας πένες
 φέρειν, καὶ ὅταν ἀδυνάεις ἢ γέροντες, ἢ
 ἀσυνήθων, ἰσχυρὸν τε καὶ νέων, ῥᾶτον φέ-
 ρουσι.

2. IN VICTV.
 Quali ac cō-
 ſueti eſt ſer-
 uanda.

*Victus humidus febricitantibus omni-
 bus conferri, maxime vero pueris, & aliis
 qui tali victu vii conſueverunt.*

16. 1.

nos

*Quos etiam semel aut bis, plus aut minus, & per vices alere conueniat. Spe-
ctandum: Dandum vero aliquid tempo-
ri, regioni, aetati, & consuetudini.*

17. I.

1. Viſtus
quoque qui
tias & ex-
hibendi mo-
dus.

Conſuetus
obſeruan-
dus.

Et hæc

*De diætâ, conſtituta, tanquam præſidio,
Natura viribus conſeruandis idoneo. Eſt
tamen etiam d'ætâ, cum pharmacîa &
chirurgia inſtrumentum curatiuum, af-
fectuum præter naturam ablationi inſer-
uiens & accommodum.*

APHORISMI DE SCOPO CURATIVO,

*Sine Ablatione Affectuum præ-
ter naturam per Remedia,
recta Ratione usurpa-
ta, ineunda.*

REMEDIVM,

seu Auxilium Curativum, in
genere statuitur ab Hip-
pocrate.

CONTRARIVM,

Affectus præter naturam destructivum.

Scopus Cu-
ratiuus, Pri-
mus, atque
Communissi-
mus, qui
REMEDIVM
dicitur.

Est id quod
Affectui præ-
ter naturam
auferendo
est CONTRA-
RIVM, ex
Gal. definit.
c. 89. artis
med.

Siue Contraria, Contrariorum Affe-
ctuum præter naturam sunt Remedia.

(Aphor. 22. 2. sect. & lib. de stat.)

Scopi Cura-
tius specia-
les seu re-
media.

In specie vero.

REMEDIORVM GENERA
statuuntur.

CONTRARIA Affectuum præter naturam generibus reluctantia: Nempe Præseruatiua, quæ Contraria Causis; Curatiua propriè, opposita Morbis; Mitigantia, aduersa Symptomatis.

Prima autem

Præcipuè inter Remedia, Curationem Morborum ineuntia, (& de quibus in Aphor.) sunt **CONTRARIA CAUSIS MORBORUM INTERNIS**, scilicet Contentorum Vitiis Repugnantia: Ex quibus nominatum,

VACUATIO contraria Humorum Redundantiæ.

REPLETIO contr. Defectui seu Inanitioni.

ALTERATIO contr. Qualitati vitiosæ.

MOTVS Cohibitio, contr. Motui præter naturam, &c.

Quæ quidem præ cæteris, ab Hippocrate seqq. Aphor. generatim adstruuntur.

Q Vicūque Morbi à Repletione fiūt, hos curat Euacuatio.

VACUATIO remediū est humorum.

quantitatis
immodicæ
seu repletio-
nis.

Et qui ab Evacuatione, Repletio,
cæterorumque Contrarietas, est
Remedium.

22. 2.

& ADIECTIO
seu REPLE-
TIO humo-
rū defectus
seu inanition-
is.

Ἀπὸ πλησμονῆς ὅκωσα αὖ νοσήματα
ἤνῃ, κένωσις ἱνῇ. καὶ ὅκωσα ἀπὸ κενώ-
σεως, πλησμονὴ καὶ τῆς ἀγῶνς ἢ ἐπενα-
πίσεως.

MOTVS CO-
NBITIO hu-
morū Mo-
tus præter
naturalis fluxus
est re-
medium, &
huius duo
Modi præ-
cipui, nempe
REVLSTIO &
DERIVATIO.

Quicumque Morbi à fluxioni-
bus fiunt, primum fluxiones sed-
re oportet, deinde quod influxit
educere,

Sententia Aphoristica hūc spectans ex
lib. de locis.

EDUCTIO ve-
ro, seu VA-
CVATIO EX
PARTE AF-
FECTA, Hu-
moris alicu-
bi præter na-
turam quief-
centis & in-
fluxi est me-
dela.

Ὅσα γὰρ νοσήματα ἐπὶ τῆς ῥέον-
 γίνεται, τὴς ῥέου πᾶνιν καὶ περὶ τὴν
ἐπιτετὴ τὸ σωεργηκὸς ἐξάσιν.

ALTERATIO
remediū est
intemperiei,
tūm humo-
rum, totū
partium.

Quæ perfrigerata sunt, excal-
facere oportet; exceptis iis qui-
bus sanguis fluit, aut fluxurus est.

19. j.

Οκόςτα κατέψυκται, ἐκθερμαίνεν
 δει, πάλιν ὁκόςτα αἰμορροαί, ἢ μέλαι.

Pura calefa-
 ctio refrige-
 rationis, &
 sic de cæt.

Extremis morbis, extrema ex-
 quisite remedia optima.

6. I.

Ες τὸ ἐξῆτα νοσήματα, αἱ ἐξῆ
 δεξαμένη εἰς ἀκριβοίαν, κράτιστα.

CONTRARIA
 seu remedia,
 pari gradu
 in oppositū,
 debent esse
 Morbo æ-
 qualia, scilicet
 extremis
 valida, leui-
 bus mitiora.

Ex constitutis vero, Remediorum
 Causas demolientium, præcipuis generi-
 bus, speciatim ferè duntaxat, de Vacua-
 tione, egregia Hippocrates in Apho-
 rismis protulit decreta, nec non de Re-
 pletionem quoque nonnulla, in præceptis
 de vietus ratione præpositis. De reliquis
 autem Medendi Scopis, Remediiſve Cau-
 sas morbiferas, internas nempe Contento-
 rum vitia expugnantibus in vsum fle-
 ctendi (v.g. Intemperiei altera-
 tione, Qualitatum secundarum
 emendatione, Putredinis corre-
 ctione, Malignitatis coërtione,
 Motus humorum pravi cohibi-
 tione) pauca edixit, aut ferè nulla.

Remediorum autem genera. Mor-

BORVM variis generibus AC SYMPTOMATIS formaliter contraria, neque omnino expresse eo loco attingit. Verum hac ex lege Contrarietatis, praestituta Medicis, facili negotio inuenientur, & in Hippocratis aliis voluminibus stabilita, conspicientur, Spectabili ordine instituto, huc si lubeat referenda.

APHORISMI DE VACVATIONE, HYMORVM REDVNDAN- tia remedio.

AC

Primo de Vacuatione Sanguinis
per Venæ sectionem,
seu Phlebotome

Quæ decernenda & administranda.

1. QVIS AF-
FECTVS præ-
ter naturam
quodve vi-
tium indicat
PHLEBOTO-
MIAM VC
Remedium
sibi conse-

A Thletarum bonus corpo-
ris habitus ad summum ple-
nitudinis gradum perductus, pe-
riculosus est, si in extremo consti-
terit. Nec enim in eodem statu
permanere & consistere potest:

Cum vero non consistat, nec possit in melius proficere, superest ut decidat in deterius. Quamobrem, pleniorum illum corporis habitum protinus solvere expedit, ut rursus corpus nutriri incipiat. Non autem ad extremam vasorum concidentiam ducenda vacuatio, periculosum enim; sed qualis fuerit natura eius qui perferre debet, eo usque ducenda est. Sic & omnes vacuationes ad extremum perductæ periculosæ, & rursus refectiones extremæ si fuerint, periculosæ.

rens & idoneum;

Est Corporis plenus

Habitus, seu

ἐνέργεια

athletica, Velaptius,

Plethora humorum

quatuor Virtutibus in quantitate exuperanti: Quæ

ἐνέργειαν inducit,

2. QUA

QUANTITA

TE sanguis

mittendus,

Indicant æ

gri natura

seu temperies, &

διφορία,

quæ Viribus

ferendo pares designât

ad sanguinis

missionem

necessarias,

3. I.

Εἰν τοῖσι γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ' αὐτὸν
κρον ἐνδείξαι σφοδραὶ, ὡς ἐν τῷ
χάτῳ ἔωσιν. ἢ γὰρ δυνάμει μόνον ἐν
τῷ αὐτῷ, ἢ ὅτι ἀπρεμέειν. Ἐπεὶ ὅτι ἐκ
ἀπρεμέειν, ἢ δὲ πὺ δυνάμει ἐπὶ τὸ
βέλπον ἐπιδιδόναι, λείπειται ἐπὶ τὸ
χάτῳ. Τῶν οὖν εἴνεκα πλὴν ἐν-
ξίλω λύειν ξυμφέρει μὴ βραδείως, ἵνα
πάλιν ἀρχὴν ἀναδρέψῃ τὸ σῶμα.
Μηδὲ τὰς ξυμπλήσεις ἐς τὸ ἔλαττον ὄψιν,
σφοδρεῖν γὰρ. ἀλλ' ἐκοῖν αὖτ' ἡ φύσις ἡ

τὸ μᾶλλον ὅτι ὑπομείνῃ, ἐς τὸ το αἵμα
 ὠσπύτως ὅ καὶ αἱ καὶ ὥσεις, αἱ ἐς τὸ ἐξα-
 τον ἄγασαι, σφραγεί. καὶ πάλιν αἱ ἀνα-
 δρέψαι αἱ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἰκίῃ, σφραγι-
 εαί.

3. QVO TEM-
 PORE san-
 guis mitteren-
 dus?

1. Ad Præ-
 cautionem
 Verno tem-
 pore.

Quibus sanguinem è venis
 mittere confert, his verno tempo-
 re secare venam oportet.

53. 7.

2. Ad Cura-
 tionem Morbi
 initio.

Ὁ κόσμος συμφέρει αἷμα ἀραιεῖσθαι
 ὑπὸ τῇ φλεβῶν, τέτοιαι καὶ ἡ φλε-
 βωτομήνη.

In principijs Morborum si quid mo-
 uendum videtur, moue: in statu autem
 melius est quiescere.

29. 2.

4. QVIBVS
 MORBIS ac
 Symptoma-
 tis in specie
 Venæ sectio
 medeatur.

1. Ruptioni-
 bus.

Quæcumque ruptiones ex dorso ad
 cubitos feruntur, venæ sectio soluit.

22. 6.

2. Dysuriz
 & Strangu-
 riz, à calida
 causa & in-
 flammatione.

Ὁ κόσμος ῥήματα ἐν τῷ νῶτι ἐς τὰς
 αἰκῶνας καταβαίνει, φλεβοτομή λύει.

Stranguriam & dysuriam vini po-
 tio & venæ sectio soluit, secunda vero
 interiores.

48. 7.

Dolores

*Dolores oculorum post meri potionem,
& aqua calentis balneum, vena sectione
curato.*

3. Dolori
oculorum,
ab inflami-
natione.

46. 7.

*Dolenti partem posteriorem capitis;
recta in fronte excurrent vena secta,
prodest.*

QVAE VE-
NA SECAN-
DA, in Ce-
phalalgia, &
postica par-
tis, Vena frō-
tis tundenda
est, in Dysu-
ria Vena Cu-
biti interiori

68. 5

*Mulier vtero gerens, secta vena
abortit, eoque magis si foetus sit gran-
dior.*

QVIBVSAN-
GVINIS MIS-
SIO NOXIA
interdum &
periculosa.

30. 5.

P

DE VACVATIONE,
PER MEDICAMENTVM,
ſeu Purgatione Humorū
vitioſorum;

AC PRÆSENTIM

*Per aluum; aut vomitum, eiuf-
que uſu & adminiſtratio-
ne recta.*

HVMORES
qui Purga-
tionem in-
dicant ne-
ceſſariam.

IN GENERE
ſunt HVMO-
RES VITIOSI.
Qualitate
ſua, quique
ægris noxii
ac moleſti,
ſeu CAUſÆ
MORBORVM
PROCREANTI-
CES.

*Primo, Quinam Qualeſcve Humores, in
genere, ac ſpecie Purgationem
poſtulant.*

IN SPECIE
vero QVI ET
QVALES pec-
cent, & pur-
gandi ſint:
INDICATIO
ducenda.

IN perturbationibus alui, &
vomitibus ſpontaneis, ſi talia
purgentur, qualia purgari oportet,
conſert & facilè ferunt ægri;
ſin minus, contra. Sic & vaſorum
euacuatio (arte præſtita,) ſiquidè
fiat, qualem fieri oportet; conſert
& facilè perferunt, ſin minus con-
tra. Spectanda proinde eſt re-
gio, tempus & ætas, & Morbi, in
quibus talia vacuare conueniat,
neè ne.

Ἐν τῇσι ταρχήσι τῆς κοιλίης, καὶ τοῖσιν ἐρίτοις τοῖσιν αὐτομάτως γινόμενοις, ὡς μὲν οἷα δεῖ καθαίρειν καὶ καθαίρων, ὁξυφέρει τε, καὶ εὐφόρος φέρουσιν· ὡς δὲ μὴ, τεναρτίον. Οὕτω δὲ καὶ ἡ κανεαλγίη, ὡς μὲν οἷη δεῖ γίγνεσθαι γιγνεται, ὁξυφέρει τε καὶ εὐφόρος φέρουσιν· ὡς δὲ μὴ, τεναρτίον. Ἐπιβλέπειν οὖν δεῖ καὶ χόρην, καὶ ὄρην, καὶ ἡλικίαν, καὶ νέους, ἐν ἧσι δεῖ, ἢ ὄ.

IN MEDICATIONIBVS, talia ex corpore educenda, qualia etiam sponte prodeuntia, iuuant. Contrario vero modo exeuntia, sistenda.

2. 4.

1. Ab Excretionibus spontanea excretionem, Eupheriam aegro conferentibus. Qui humor in specie purgandus sit, etiam indicatur.

2. Ἐν τῇσι φαρμακείῃσι τοιαῦτα ὄντα ἐν τῷ σώματι, ὡς οἷα καὶ αὐτόματα ἵκνται χεῖρμα· τὰ δὲ ἐναντίως ἵκνται, πύκνυν.

Si qualia oportet purgentur, confert & facile ferunt: si contraria, difficulter.

3 4.

25. Ἦν οἷα δεῖ καθαίρειν καὶ καθαίρωνται, ὁξυφέρει τε, καὶ εὐφόρος φέρουσιν· τὰ δὲ ἐναντία, δυσχερῶς.

QVI PURGATIONE EVACVANDI SINT,

*Corpora nempe Cacochymia scaten-
tentia signis nonnullis hic
designantur.*

Expurganda
sunt in pri-
mis AEGRO-
RVM ET
NEVTRO-
RVM COR-
PORA, quæ
scatent Ca-
cochymia.

Sudor multus, calidus aut fri-
gidus semper fluens, humorū
copiam adesse significat; Vacuan-
dum idcirco, robusto quidem su-
perne, debili vero inferne,

61. 7.

Cuius signa
quædam
petuntur.
1. A Sudore
copioso, cō-
tinuo pro-
fluente.

Ἰδρὼς πολλὺς, διεγμὸς ἢ ψυχρὸς, ῥέων
αἰεὶ, σημαίνει ἔχειν πλησμονὴν ὑγρῶ. ἀ-
παίρειν οὐκ ὤχνηται μὲν ἰσχυρῶ ἀνῶθεν, τῷ
δὲ ἀδενεῖ καίτωθεν.

2. A Sudore
copioso, in
somno erū-
pente.
(Quo nota-
tur etiam
Cacochy-
mia eiusque
remedium
purgatio, ni-
si is sudor à
Ciborū co-

Sudor multus, in somno factus,
sine manifesta causa, significat cor-
pus vti pluri cibo: Quod si cibum
parcius assumentī hoc accadat, va-
cuatione indigere significat.

41. 4.

Ἰδρὼς πολλὺς ἐξ ὕπνου αἰδὲ παρρη-
τικῶς.

αἰτίας γινόμενῳ Θ , τὸ σῶμα σημαίνει pia prodeat
ὅτι πλέον ἢ ἑφῇ ῥέει Θ . ὡς δὲ ἑφῶ μὴ quæ viâta
λαμβάνοντι τὸ το γίγνεται , σημαίνει ὅτι tenui est cu-
ραν ὡς Θ . δέε Θ . randa.)

Et quibus deiectiones si residere permi-
seris, nec moueris, veluti strigmenta substi-
stunt, si pauca fuerint, levis est morbus: si
multa, magnus; His confert alui purgatio.
Quod si aluo non purgata sorbitiones de-
deris, eo magis nocebis.

67.7.

Mulieri menses decolores, nec eodem
semper modo & tempore prodeuntes,
purgationem indicant necessariam.

36.5.

Si à Morbo, quispiam cibum assu-
mens non corroboratur, alimento pluri
corpus uti significat: Quod si parcius e-
pulantibus hoc accadat, vacuatione indigere
sciendum est.

8.2.

3. A Deiectionibus re-
tētis & strig-
mentosis,
Alui Solutio
seu Purgatio
indicatur.

4. A Mensi-
bus decolo-
ribus in mu-
liere, caco-
chymia eius-
que remediū
purgatio de-
fignatur.

Tandē CON-
VALESCEN-
TIUM COR-
PORA quæ
vires, à Victu
nō re iunūt;
Expurgāda,
quia huius
imbecillita-
tis causa est
Caco-chymia
à crisi nō va-
cuata (modo
à Ciborum
grauante co-
pia nō oria-
tur.

*Qui Purgatione non sunt
evacuandi.*

1. Cacochy-
mix expor-
tes,
Sani.

Qui bona sunt corporis vale-
tudine, molestè ferunt medi-
cationes. 37. 2.

Οἱ δὲ τὰ σώματα ἔχοντες, φαρμα-
κὰ ἐὼς ἐργάδεις.

2. Intempe-
rantes in
Vitu, etiam
si Cacochy-
mi.

Qui corporis sanitate sunt præ-
diti, medicamentis purgati cito
exoluuntur, & qui prauo utuntur
cibo. 36. 2.

Οἱ ὑγεινῶς ἔχοντες τὰ σώματα, ἐν τῇ
σιτοφωρυκίῃ καὶ θαλασσίῳ, ἐκλύονται
ταχέως, καὶ οἱ πονηρῇ τροφῇ χρεώμενοι.

Carnes sanas habentibus, elle-
borus periculosus, conuulsionem
enim inducit.

16. 4

Ἐλέβορος ἐπικίνδυνος τοῖσι τὰς
σάρκας ὑγίας ἔχουσι· ἀσπασμὸν γὰρ ἐμποι-
εῖ.

De Præparatione Purgationi præmittenda.

CONCOCTA medicari ac mouere oportet, non vero cruda, nec in principiis, nisi turgeant (humores) vt plurimum vero non turgent.

22. F.

Πέποινα φαρμακδεν ἡ κινέειν, μὴ ὦμα, μὴ δὲ ἐν ἀρχῇσιν, ὡ μὴ ἐργᾶται ὃ πλεῖστα ἐκ ἐργᾶ.

Corpora cum quispiam purgare voluerit, ea fluxilia faciat oportet.

9. 2

Et si quidem supra, velit, alius sistenda: si vero infra, laxanda.

*

70.7 *

Τὰ σῶματα χεῖν ὅκκ τις βύλεται καὶ δαίρεσθαι, ὥστε ποιεῖν κ' ὡ μὴ ἀνωβέληται ὥστε ποιεῖν, εἴσαι τὴν κοιλίαν, ὡ ὃ καί πο, ὑγέτω.

Secunda PRAEPARATIO, est CORPORIS PARTIVM ET MEATVVM. Quæ vel est COMMVNIS vtrique Purgationi, seu per aluum, seu vomitum: Nempe APERTIO Viarū ad hepar tendentium FLUXILITATE humorum obstruentium concilianda.

PRAEPARATIO necessaria ante Cathartici assumptionem duplex est.

Prima est humorum

CONDITIO

quædā prærequisita eaque triplex,

scilicet vel eorum OR-

GA: MVs, siue motus effe-

rus, Vel CO-

CTIO in crudi-

dis & putridis succis

molienda & expectanda,

Ac demum FLUXILITAS

arte præstada, scilicet

Qualitatis humorum

Purgationi obstat

Corruptione v.g.

Crassitie attenuatione,

Tenuitatis & acrimoniae

Mitigatione, lentoris de-

terfione, &c.

Nec non etiā
ROBYR seu
CRASSITIE,
incolumitas
ve partium
abdominis
prærequisita.

Vel SPECIA-
TIM, in Alui
Purgatione
intestinorū
laxitas præ-
mittenda.

Vel Vomitu
præponēda,
tūm Alui ad
strictio, tūm
Corporis ha-
bitus diffi-
culty solu-
bilis P R A E:
HYMECTA-
T I O Vi-
ctu pluri &
humido,
quiete atque
somnia ineū-
da, (itidemq;
Balneo, ex 6.
epidē. sect. 5)

In omnibus morbis Partes ad vmbili-
cum & inuicem ventrem attinentes, crassi-
tatem obtinere melius, multum vero exte-
nuari & contabescere malum. Sed hoc
quoque ad infernas purgationes periculo-
sum.

35. 2.

Qui ex elleboro difficulter su-
pra purgantur, horum corpora,
ante potionem largiori cibo &
quiete præhumeētanda.

13. 4.

Περὶ τῶν ἐλλεβορέων τοῖσι μὴ ῥηιδίως
ἀνω καὶ κατωμάροισι, πρὸ τῆς πόσιος,
πρὸ ὕχαινειν τὰ σώματα πλείονι τροφῇ
& ἀναπαύσει.

Per quas Partes, meatúsve ido-
neos, Purgatio instituenda.

An per Aluum aut vomitum.

PURGATIO-
NIS VIA IDO-
NEA, vel per
aluum aut
vomitum.

QUæ ducere oportet, quo ma-
ximè natura vergit, per loca

DE PURGATIONE. 175
conferentia, eo ducere oportet.

21. 1.

Ἄ δεῖ ἄγειν, ὅκυ αὖ μάλιστα ῥέσῃ ἡ φύ-
σις, ταύτῃ ἄγειν, διὰ τῆς συμφορῶντων
χρείων.

Indicatur
primo ab ha-
morâ Motu,
seu inclina-
tione natu-
rali in crisi.

διὰ τῶν
συμφορῶν-
των χωρίων,
attamen Im-
perfecta, nec
omnino ab-
soluta.

2. A Tem-
peramento,
vel Humere
dominante,
tūm melan-
cholico, tūm
bilioso, &c.

Melancholicos vehementius in-
fra purgabis, eadem ratione con-
trariam adhibens vacuandi viam.

2. 4.

Τὲς δὲ μελαγχολικὸς ἀδρότερος τὰς
κρίτων, τῷ αὐτῷ λογισμῷ τ' ἐναντία προ-
σιδύντες.

Vomentes difficulter & modi-
cè carnosos infernè purgabis, ca-
uendo ætatem.

3. Ab Habitu
corporis
ægri vel gra-
cili, vel car-
noso.

7. 4.

Τὲς ὃ δυνήμεις καὶ μέσως ἐνσάρκως
κρίτων, ὑποσελλομένους δέξ. ☉.

Graciles & ad vomendum faci-
les per superiora purgare con-
fert, cauendo hyemem.

4. A facili
aut ægra vo-
mendî tole-
rantia,

5. 4.

Τὸς ἰχθὺς καὶ ἐν ημεῖς αἰὼν φαρμακείαν,
ὑποπελλομένους χειμῶνα.

Medicari, æstate superiores potius partes, hyeme vero inferiores.

4. 4

5. Ab Aëre per Anni tempora Varia, vel hyemē, vel æstatem, Corpora nostra supra supra vel infra purganda disponente.

Φαρμακείαν εἶναι θέρεσσι καὶ μᾶλλον τοῖς
αἰσιν χειμῶνι καὶ δὲ τοῖς κατώτεροις.

6. Ab Affectionem præternaturam partium Quibusdam speciebus.

Tabidos vero, per inferiora purgabis, cauendo supernas purgationes.

8. 4

Purgatione indigentibus. 1. Nempe à Phthisi aut dispositione ad Phthisin inferna purgatio indicatur.

Τὸς δὲ φθισιώδεις, ὑποπελλομένους τοῖς
αἰσιν [φαρμακείας.]

2. A Dolore supra vel infra diaphragma instante, superna aut inferna purgatio, in-
tinuatur.

Dolores supra septum transuersum qui purgatione egent, per superna purgandum esse significant. Qui vero infra sunt, per inferna.

18. 4

Τὰ ὑπερὸν ἢ ὑπὸν φρενῶν ὀδυνημῶτα, ὅ-
πόσα καὶ διάρσεως δεόνται, αἰὼν φαρμακεί-
ης δεῖσθαι σημαίνει· ὅπόσα δὲ καὶ κατώτεροι, καὶ κατώτεροι.

Febris experti, cibi fastidium, cordis morsus, vertigo tenebricosa & oris amaror, purgatione per superna opus esse significant.

17. 4.

Ἀπυρέτω ἐόντι ὑποσιτίη, καὶ καρδιασμός, καὶ σκοτόδιον Θ, καὶ σόμα ἐκπικρόμουν, αἷω φαρμακείης δεῖξαι σημαίνει.

Febris expertibus, si tormina acciderint, & genuum grauitas, & lumborum dolor, inferna purgatione opus esse significant.

20. 4

Ἀπυρέτοισιν ἐῦσιν ὡς ῥήνται σρόφ Θ, καὶ γενάτων βάρ Θ, καὶ ὀσφύ Θ δῆγμα, καίτω φαρμακείης δεῖξαι σημαίνει.

Quorum ventres lenteria laborant, hos hyemé supra purgare, malum.

12. 4

Ὁ κόσισι κοιλίαι λιενπειάδες, καί μὴ Θ φαρμακείην αἷω, κακόν.

Sudor multus, calidus aut frigidus, semper fluens humorū copiā adesse significat,

3. A Symptomatis, ventricoli & stomachi.
4. A Symptomatis, ventris inferioris, & artuum inferiorum.
5. Speciatim: a Lienteria.
6. Ab ægri tandem viribus conlipientibus.

Purgatio per *vacuandum* idcirco, *robusto quidem superna* vel *perae, debili vero infernè.* 61. 7.
inferna, in
dicatur.

*De Tempore, Purgationi apto
eligendo, ac intempesti-
uo, cauendo.*

PURGATIO
NIS TEMPVS
duplex.
PRIMÙ ELI-
CTIONIS, in
PRÆCAUTIONE
MORBORUM,
quod vel est
ELIGENDVM
scilicet anni
tempus ver-
nale,

Q Vibus venesectione aut purga-
tio confert, his verno tempo-
re venam secare, aut purgare o-
portet.

47. 6

Ὁ κόσμῳσι φλεβοτομὴ ἢ φαρμακεία
ξυμφέρει, τυχόντες περὶ σῆκον τῆ ἡρ-
φλεβοτομείν, ἢ φαρμακείαν.

vel EVITAN-
DVM, scilicet
Tempus æ-
stiuū, & ma-
xime sydere
Caniculæ do-
minante.

Sub cane & ante canem diffici-
les sunt purgationes.

5. 4.

Ἰπὶ κυνὶ καὶ περὶ κυνὸς, ἐργάδιες αἱ
φαρμακείαι.

Alterum est
TEMPVS NE-
CESSITATIS,
in Curatione
morborum
quod vel
IDONEVM,
PRIMO qui-

In principiis morborū, si quid
mouendum videtur, moue. In sta-
tu autem melius est quiescere.

29. 2

PRIMO qui-

Ἀρχῶν ὅς' νέων ὑπὸ πύκνῃ κί-
νῳ, κίνη· ἀκμῶν δὲ ἢ ἡσυχίᾳ ἔχειν
βέλπεν εἶναι.

Circa initia, & fines, omnia
imbecilliora: circa statum vero
vehementiora.

30. 2

Περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη, πάντα ἀ-
δυνέστερα· περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς, ἰσχυρότε-
ρα.

Ratio est Aph. superioris.

Concocta medicari, & mouere oportet, non vero cruda, nec in principiis, nisi
turgant (humores) ut plurimum vero
non turgent.

22. I

In acutis morbis raro, & in
principiis, medicamentis purgan-
tibus est utendum; Idque cum
præmeditatione faciendum.

24. I

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθουσιν ὀλιγάκις, καὶ
ἐν ἀρχῇσι τῇσι φαρμακείῃσι χρεώδης. καὶ
τὸ τοῦ εἰδικῆς δὲ κινῆσαι τὰς ποιεῖν.

dem in OM-
NIBUS MOR-
BIS,

&

Est PRINCI-
PIUM, in quo
humores cru-
di, orgasmo
sunt perciti.

Deinde DE-
CLINATIO
MORBI. In
qua scilicet
humores tū
perfectè co-
cti, crisi nul-
la vel imper-
fecta, haud
vacuati su-
persunt, tunc
temporis enim
expurgandi
metu recidi-
unt.

Secundo. IN
MORBIS ACUTIS spe-
ciatim TEM-
PUS PRINCI-
PII purga-
tionis aptum,
sed raro, &c.
dantaxat in
humorū or-
gasmo (hu-
mores enim
quiescent, eo tē-
pore crudi,
nō purgandi.

IN PERACUTIS autem, in quibus materia à principio organismo est effera.

Medicari in peracutis, si materia turgeat, eodem ipso die: differre enim in talibus, malum.

10. 4

TEMPUS PURGANDI idoneum est Præstatim Principiam.

Φαρμακδεῖν ἐν τοῖσι λίω ὀξέσιν, ὡς ὀργῇ, αὐθιμέθεν. χρονίζεν γὰρ ἐν τοῖσι τοῖς τοῖσι χρόν.

Porro TEM-
PUS, PURGA-
TIONI INE-
PTVM atque
cauendum
1. Est Principi-
piū morbi,
in quo ma-
teria cruda,
quieta est,
nec agitata:
2. Status, in
quo Naturæ
motus fiūt,
nempe co-
ctio humo-
rum & cri-
sis.

Quæ iudicantur & iudicata sunt integrè, mouere non oportet, nec quidquam nouare, siue medicamentis, siue aliis irritamentis, sed finere.

20. 1

3. In die Cri-
sis perfectæ,
& post cri-
sim perfe-
ctam.

Τὰ χρονόμολα καὶ τὰ περικρύα ἀπ-
τίως, μὴ κινέειν, μηδὲ νεωτεροποιέειν
μήτε φαρμακαίησι, μήτε ὁμοιοῖσιν ἐρεδι-
στοῖσιν, ἀλλ' ἐᾶν.

Quæ relinquuntur in morbis à Crisi, recidivas facere consueuerunt.

(ideo expurganda.) 12. 2

(Post crisin
ramè imper-
fectā in De-
clinatione morbi, tempus purgationi est idoneum, ne recidiva
contingat.

Prægnantes purgandæ, si materia turgeat, à quarto mense vsque ad septimum, sed has minus: Minore vero, aut grandiore fœtu abstinendum.

QVO TEM-
PORIS PURGA-
TIONIS in
muliere præ-
gnante, in-
stituenda
purgatio.

I. 4.

Τὰς νέας φαρμακεύειν, ὡς γὰρ,
πεπρόμεινα, καὶ ἀρχὴ ἐπὶ ἀμυνῶν ἦσαν
ἢ ταύτας. τὰ δὲ νήπια καὶ προσβύπτερα
ἐν λαβέῃσι γρή.

DE QUANTITATE PURGATIONIS definienda,

*Seu Medicamenti Purgantis vi,
ac Mole, maiori vel mino-
ri statuenda.*

EXtremis morbis, extrema exquisitè
remedia, optima.

6. I

Quæ vacuantur, copia non
sunt æstimanda, sed si qualia

INDICATIO
ducenda est
purgationis
lenis aut va-
lidioris.
1. A Magni-
tudine Mor-
bi, siue reces-
su à naturali
statu maiori
aut minori.

2. A viribus egri validis, aut imbecillis, ut cōsentitibus Purgatio mitior aut vehemētiōr, & ad animi vsque deliquium, molienda indicatur.

oportet excernantur, & facillè ferant: Et vbi ad animi deliquium educere conuenit, præstandum, si æger tolerare queat. 23. I.

Τὰ χαρέοντα μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ' ὡς αὐτοὶ χαρῆν οἷα δεῖ καὶ φοβεῖν εὐφραίνει, καὶ ὅπου δεῖ, μέχρι λαιποδυμίας ἄγειν, καὶ τὸ τοιοῦτον, ὡς ἐξαρκίση ὁ νοσίων.

DE MODO VSVRPANDAE PURGATIONIS Quantitatis,

Indicatio huius sumitur ab Axio-
mate medi-
co.

OMNE NIMI-
VM ET RE-
PENTINVM
NATURAE
EST INIMI-
CVM, Ideo
Purgatio co-
piōrior &
repentina,
periculōsior:
partita autē
& paulatim
præstata, se-
curior.

*Aut semel, ac vniuersim; aut partitis vi-
cibus, seu καὶ ἐμπρασσιν.*

PLurimum atque repenti vacuare, vel replere; calefacere, vel refrigerare aut alio quouis modo corpus mouere, periculōsum. Omne siquidem nimium, naturæ est inimicū. Sed quod paulatim fit tutum est, præsertim cū ab altero ad alterum fit transitus.

Τὸ κατὰ πολὺ καὶ ἐξαπίνης κενεῖν, ἢ πληροῦν, ἢ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ἄλλως ὁκοτεῖν τὸ σῶμα κινεῖν, σφοδρερόν. καὶ γὰρ πᾶν τὸ πλεονεξίᾳ φύσει πολέμιον. τὸ δὲ κατ' ὀλίγον, ἀσφοδρὲς, καὶ διὸς ὡς ὡς καὶ τις ἐξ ἐτέρου ἐφ' ἑτέρον μεταβάλλῃ.

Quicumque empyici aut hydropici videntur, aut secantur; si purus aut aqua uniuersim effluxerit, omnes moriuntur.

27. 6.

DE MOLITIONE POST sumptionem medicamenti purgantis, nonnunquam adhibenda.

POTO elleboro, corpus mouendum potius, quam somno aut quieti tradendum; Indicat autem nauigatio, turbari motione corpus.

14. 4:

Ἐπὶ τὴν πῆν πρὸς ἐλλέβορον, πρὸς μὲν ταῖς κινήσεσιν ὅτ' ὁ σωματικὸν πολλοὶ ἄγειν, πρὸς δὲ τὰς ὑπνίους καὶ μὴ κινήσεσιν ὅσον: διηλοῖ δὲ καὶ ἡ νοσηπλὴν, ὅτι κινήσεις τὰ σώματα παραίσι.

Ab Affini exemplo, ex Vacuatione puris & aquae in hydropicis & empyicis, docetur tutiorem esse purgationē partite & sēsim factam, quam confertim & copiosè.

MEDICI MVTANT post Cathartici sumptionem, duplex esse potest.

AUT VIS MEDICAMENTI CIENDA, Motu corporis si Purgatio satisfacere non videatur.

2. VIS MEDICAMENTI
REFRENDANDA ET SISTENDA.

Somno ac quiete,
tūm si immodica sit purgatio;
Tum etiam si Humores qui non peccant, quive corpori utiles sunt purgari videantur.

Cum elleborum magis ducere volueris, moue corpus; Cum vero sistere, somnum concilia, nec moueto.

15.4.

Ἐπὶ τὴν βύλην μᾶλλον ἄξιον τὸν ἐλλέβορον, κίνησιν τὸ σῶμα: ἐπὶ τὴν δὲ παύσασθαι, ὅππῃ ποίησιν, καὶ μὴ κίνησιν.

In medicationibus, talia ex corpore educenda, qualia sponte etiam prodeuntia iuuant (contrario autem modo) ex-euntia sistenda.

4.2

DE SIGNIS PURGATIONIS PERFECTÆ & vtilis.

Primo, EXCRETIONES, in quibus nō sōla copia, sed Humoris Noxijs qualitas & species, apparet,

Qua vacuantur, copia non sunt aestimanda, sed si qualia oportet excernantur & facile ferant, &c

117.23.1

1. EUPHORIA AEGRI consequens

Si qualia oportet purgari, purgentur, confert & facile ferunt: si contraria, difficulter.

25.1

Ἦν μὲν οἷα δὲ καδαίρειν καδαίρων, συμφορὰ τὲ, καὶ ἐνφορὰ φορεσι· τὰ δ' ἐναντία, δυσχερὲς.

A Medicamento, talia excerni eo melius, quanto plures fuerint eorum colores minimè pravi.

3. Colores humorum excretorum varij apparentes.

in fine 21. 4.

Qui potione medica, dum purgantur non sitiunt, purgationem integrè non absoluunt, donec sitiuerint.

4. Sitis post purgationem inducta est signum absolute purgationis.

19. 4.

Ὁ κόσμι ἐν τῇ σφαρμακοποίησι μὴ διψῶσι καδαίρειν, καὶ πάντων· ἄρτιν ἢ διψήσωσιν.

De Signis Purgationis inutilis ac violentæ.

A Medicamenti potione, convulsio lethalis.

SYMPTOMATA ab immodica Purgatione excitata.

25. 7.

Ἐκ σφαρμακοποιῆς ἀσθενὲς, δυνάμει.

Conuulsio
& singultus,

Ab immodica purgatione, con-
uulsio vel singultus superueniens,
malum.

4.5

Ἐπὶ ὑπερχαράσσει σπασμὸς ἢ λυγ-
μὸς ἐπιγίνεσθαι, κακόν.

Conuulsio ex elleboro, lethali-
lis.

1.5

Σπασμὸς ἐξ ἐλλεβορέκ, θανάσιμος.

Si senibus, supra modum pur-
gatis singultus superueniat, ma-
lum.

41.7

Ἦν ὑπερχαρασμένων τῶν πρεσβυ-
τέρων λυγξ ἐπιγίνεται, ἐκ ἀγαθόν.

PRÆCEPTVM, MEDICÆ
præceps veluti Corollarium de
Vsu Remediorum.

OMnia secundum rationem
agenti, si non succedat se-
cundum rationem, haud protinus
ad aliud transeundum est, manen-
te eo quod à principio visum est.

52.2

Πάντα καὶ λόγον ποιέοντι, καὶ μὴ νο-
μίζων οὐδὲ καὶ λόγον, μὴ μεταβαίνειν ἐφ'
ἑτέρον, μένοντες τὰ δόξαντες ἐξ ἀρχῆς.

*Ex hac de Vacuatione, eiusque sum-
mis generibus, phlebotomia & pur-
gatione salutaris Hippocratis in A-
phorismis decreta: ut nempe de Maiori-
bus ad curationem morborum vocatis
Praesidiis, certo indicationum ductu &
consilio in usum salubrem reuocandis.*

DE MITIGATIONE

SYMPTOMATVM VEHE-
mentium quandoque
molienda.

*Ac praesertim insigniorum nem-
pe Doloris & Humorū prae-
ter naturam fluxus.*

Aphorismi pauci.

*Primum, De Doloris Sedatione diuersis
modis ineunda.*

DVobis doloribus diuersas partes infestantibus, qui

DOLORIS
SEDATIO
præcipue
tribus mo-
dis.

Et i. Impro-
priè. Senu
DOLORIS
GRAVIORIS,
vim sensificā
totam ad se
trahentis.

vehementior est, alterius sensum
obscurat. 46. 2

Δύο πόνων ἑκατέρωθεν μὴ καὶ τὸν
αὐτὸν τόπον, ὁ σφόδρος ἀμαυροῖ τὸν
ἑτέρον.

2. FRIGIDIS
STYPERACI-
ENTIBVS,
Quæ sensum
tactus obtu-
dunt,

Turnores articulorum & dolores, etiam
podagricos & convulsiones, plerumque
frigida large effusa lenat, extenuat, lenit-
que dolorem. Nam modicus stupor dolo-
rem soluit. 25. 5

3. Propriè
dictis Ano-
dynis, nem-
pe CALÉFA-
CIENTIBVS
MODERATIS,
Quæ partes
sensiles Do-
lōficè læ-
sās blandè
afficiunt, &
rare faciunt.

Calidum suppurationem faciens (non
tamen in omni vlcere) maximum secu-
ritatis est indicium, cutem mollit, exte-
nuat, dolorem lenit, &c.

in 22. 5

DE PRÆTERNATV- RALIS HVMORVM FLVORIS Remediis,

Ac PRIMO Humorum utilium
Effluxus siue sanguinis, seu
alius humoris naturalis,
& Utilis

ADSTRICTIONE

*Præsidii multis ab Hippocrate
in Aphor. præstitutis, ineunda,*

SCILICET

1. EVACUATIONE SANGVINIS,
REPVLSIVA, seu arte præstita, seu
naturalis: v. g. *menstruorum fluxu, in
vomitu sanguinis.* aphor. 32. 5.

2. CVCVRBITVLARVM APPOSI-
TIONE IN PARTE OPPOSITA: v. g.
ad mammas in mensuum fluore immodico.
50. 5.

3. REFRIGERANTIBVS ET AS-
TRINGENTIBVS MEDICAMENTIS
INTVS SYMPTIS: v. g. *in vomitu
sanguinis.* 37. 7

4. IISDEM MEDICAMENTIS, ex-
trà circa originem fluxionis ad-
motis: v. g. *in omni sanguinis fluxu.*
23. 5

5. SOMNIFERIS ET QUIETE AD-
HIBITIS: v. g. *in Purgatione nimia hu-
morum vtiliū per aluum.*

190 APHOR. DE HUM. PURG.

Secundò , De humorum inutilium
profluvij , sed copia immoderati , CO-
HIBITIONE quoque præstanda, iisdem
videlicet auxiliis.

statuitur

aph. 31. & 32. 2

Tertiò , De humorum vitiosorum
profluvij , deficientis & imperfecti ,
PROMOTIONE præstanda.

statuitur

aph. 21. 1

DEMUM vero De Humorum no-
xiorum & inutilium, Excretionē & va-
cuatione perfectā & moderatā (tam
spontanea & critica, quam arte institu-
ta) non sistenda, nec etiam ullis auxilijs
promouenda, sed SINENDA, & NA-
TURÆ SOLI PERMISSIONE CON-
CEDENDA.

statuitur aph 20. 1

Aliorum quoque symptoma-
tum Mitigationem prodit Hip-
pocrates in aphor. Putā Communis
nis & Rigoris, &c.

21. & 25. & 21. 5. secta

FINIS.